ПОЛИТИКИН
22. 7. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН
БРОЈ 1647

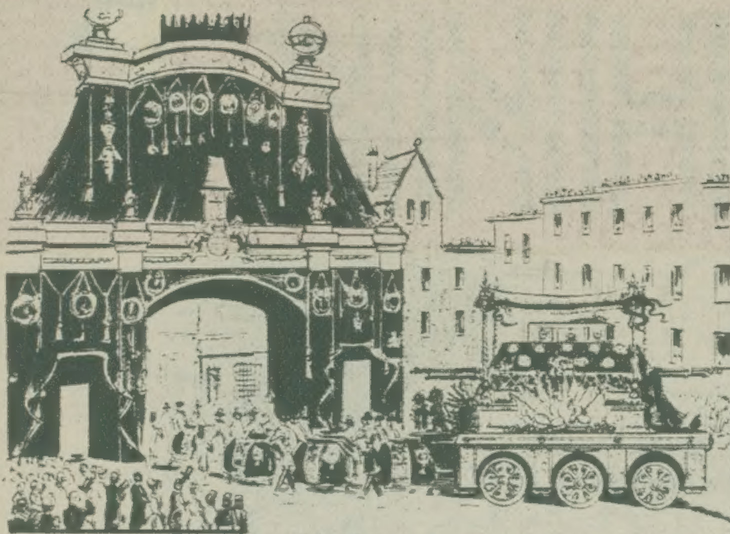
ЗАБАВНИК

ЧОВЕК КАО ПТИЦА

Рипљеј

Веровали или не!

СПЕЦИЈАЛНА КАПИЈА

ПОДИГНУТА ЈЕ У ЛОНДОНУ 1852. ГОДИНЕ САМО ДА БИ ПОГРЕБНА ПОВОРКА ВОЈВОДЕ ВЕЛИНГТОНА ПРОШЛА КРОЗ ЊУ.

СУНЦОКРЕТ

КОЈИ ЈЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ДИВЉЕ НИКАО КРАЈ ВЕДФОРДА, У САВЕЗНОЈ ДРЖАВИ АЈОВИ, БИО ЈЕ ВИСОК **5,5 м.**

ОВУ СТАТУУ

У КАТЕДРАЛИ СЕНТ ЕТЈЕН, У ГРАДУ МО (ФРАНЦУСКА), ПОДИГЛИ СУ У ЧАСТ АНОНИМНОГ ДАРОДАВЦА КОЈИ ЈЕ **ПУНИХ 25 ГОДИНА,** КОЛИКО ЈЕ ТРАЈАЛО ЗИДАЊЕ КАТЕДРАЛЕ, СВАКИ ДАН СВИМ РАДНИЦИМА ДОНОСИО ПО ЈАБУКУ.

КОРИНТСКИ СТУБ

ИМА КАПИТЕЛ (ГЛАВА СТУБА) У ОБЛИКУ АКАНТУСОВОГ СТИЛИЗОВАНОГ ЛИШЋА (БИЉКА КОЈА РАСТЕ НА МЕДИТЕРАНУ) ПОСТАВЉЕНОГ У ТРИ РЕДА, ЈЕДАН ИЗНАД ДРУГОГ.

КИНЕСКИ

ЗНАК ЗА КИШОБРАН

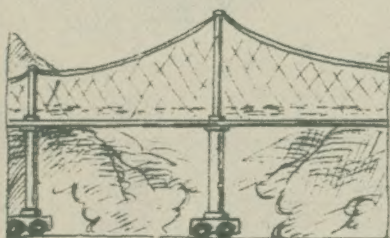
ИМА ОБЛИК ЗАКЛОНА ИСПОД КОГА СУ ЧЕТИРИ ЧОВЕКА ЈЕР, ПО ТРАДИЦИЈИ, ТОЛИКО ОСОБА УЧЕСТВУЈЕ У ЊЕГОВОЈ ИЗРАДИ.

Сај Хојгард

ИЗ МИНЕСОТЕ (САД) ПОКЛАЊА СВОЈОЈ ЖЕНИ ЏУЛИ БУКЕТ РУЖА СВАКЕ СУБОТЕ **ВЕЋ 37 ГОДИНА.**

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● на брду Семпионе у Швајцарској подигнут је један од највиших мостова у Европи. Централни стуб је висок 150 метара, док се сваки лук протеже преко 180 m. Ово чудо грађевинарства има још једну одлику: услед нестабилног терена мост је пројектован тако да су му темељи покретни.

●●● сваке године, ради извођења експеримената у интересу човековог здравља, у научним лабораторијама широм света изгуби живот бар 200 милиона животиња.

●●● захваљујући немачком техничару Францу Еберхарду од сада ће и људи који немају руку моћи да возе аутомобил, и то без икаквих проблема. Возилом које је сам конструисао управља се левим стопалом, док десно служи за постизање убрзања и кочење.

●●● досад готово непознато дрво чији је латински назив Leucaena leucocephalia представља нови велики извор хране и веома успешно зауставља ерозију тла. За само шест година достиже висину од 20 m и пречник од 40 cm. Лишће се користи као ђубриво и храна за стоку јер је богато протеинима. Семе може да се једе сирово, да се користи уместо садашњег кукуруза за кокице, или да се од њега справљају разна јела, а суво и млевено успешно замењује кафу.

●●● у Енглеској постоји пропис по коме за кућне љубимце који се превозе градским саобраћајем мора да се плати половина возне карте. За мајушну златну рибицу која се носи у пластичној кеси плаћа се 15 пенија.

●●● због једног старог обичаја који се доводи у везу са човековом виталношћу, сваке године у мају, у покрајини Ређо у Италији, људи убију на хиљаде соколова који ту долећу из Африке. Тек недавно Друштво за заштиту животиња послало је захтев властима да зауставе покољ. Занимљиво је да се ови соколови хране искључиво пчелама и осама и при том, веома вешто избегавају жаоке.

●●● крокодили се веома ретко размножавају у заробљеништву. Међутим, то се ипак догодило у зоолошком врту у Стокхолму: из 12 јаја која је у топао песак положила женка по имену Инга-Стина излегли су се младунци – сви до једнога. Испоставило се да је свему допринела ис-

храна јер је уместо риба и мишева Инге-Стина месецима јела месо препелица које није одговарало тржишном стандарду. Израчунато је да је пре полагања јаја појела око 14000 ових птица, а научно је утврђено да су оне допринеле оживљавању њеног материнског инстинкта.

ПРОГУТАЋЕ НАС МОЗАК

ОГРОМНА ГЛАВА, „РЕП" И ШАПЕ СА КАНЏАМА КАО ДОДАТАК, ВЕОМА ДУГАЧКЕ И СЛАБАШНЕ РУКЕ, ЗАКРЖЉАЛЕ НОГЕ... ХОЋЕ ЛИ СЕ ОБИСТИНИТИ ПРЕДВИЂАЊЕ ШКОТСКОГ ПАЛЕОНТОЛОГА ДУГАЛА ДИКСОНА?

Дугал Диксон са своја два модела. Десно је човек са заштитном љуштуром.

О томе како ће изгледати човек кроз педесет милиона година можемо само да нагађамо. Радознали смо, то је сигурно.

– Биће овакав – самоуверено изјављује Диксон показујући својеврсну наказу – фигуру коју је сам начинио – са неком врстом оклопа на глави: људско лице између две огромне шапе са три прста и канџама, а испод тога полускривене две друге танушне и веома издужене руке јадног изгледа. Уза све то, позади има и нешто налик на реп. Све у свему, прилично застрашујуће.

Да ли је могуће да ће баш тако изгледати човек будућности? Колико у ствари, треба веровати тридесет шестогодишњем шкотском палеонтологу који баш и није нов на овом послу? Јер, он је својевремено, примењујући познате биолошке законе, покушао да одреди животињски свет будућности тј. облике фауне која би могла да се развије на нашој планети после потпуног истребљења човека, отприлике кроз педесет милиона година. Посао је био обиман и успешан, бар тако кажу његове колеге.

Ако не изумремо...

– Да се разумемо – објашњава Диксон новинарима модел који видите има неког смисла само у случају да се не оствари моја претпоставка за коју мислим да је врло могућа – да човек кроз педесет милиона година потпуно нестане са лица Земље. Већ је доказано: што једна врста више напредује све је већа вероватноћа да ће бити истребљена. Најједноставнији организми, као мекушци на пример, могу да преживе и шездесет милиона година, док више врсте попут сисара који се хране месом немају изгледа да опстану више од шест милиона година. Човек, настањује Земљу више од пола милиона година и већ показује знакове слабљења.

Своју тезу Диксон поткрепљује једним новим, занимљивим закључком који се односи на чињеницу да медицина, кад је човек у питању, готово из дана у дан све више доводи у питање деловање закона еволуције који се односи на природно одабирање. Многе особине, наиме у природним условима не би издржале. Овако, све чешће се догађа да се биолошки дефекти преносе са генерације на генерацију и, каже он, генетске одлике читаве врсте тако временом почињу да слабе.

Тврдећи да се овде ништа не може учинити и да ће човек временом толико ослабити да више неће бити у стању да живи само уз помоћ органа које му је природа подарила, Диксон је радозналим новинарима показао још једну фигуру човека коју је такође сам начинио, у ствари прелазни облик: једно кржљаво, голо, и крхко створење, са телом које је потпуно спарушено, кратким ногама и танушним дугачким рукама неспособним да подигну и најмањи терет – организам који више ничему не користи. Насупрот овоме, један део развијен је до, за данашње појмове, крајње ненормалних размера: мозак.

Љуштура

– Ако човек и преживи следећих педесет милиона година, то ће бити заслуга не његових физичких већ интелектуалних способности. Зато ће се још више развити мозак коме ће и даље бити потребни органи основних чула – очи, нос, уста, уши, прсти, али и органи за репродукцију.

Остало ће надоместити медицинска технологија. Јер, човечије тело, неспособно за самосталан живот, завршиће у једној врсти вештачке љуштуре која ће му користити као заштита и помоћ при кретању. Вештачки органи који ће висити на унутрашњим зидовима и моћи по потреби да се замењују, као резервни делови, обезбеђиваће све биолошке функције. Вештачка љуштура, са своје стране, каже даље Диксон, имаће две огромне шапе, а позади нешто попут репа – за дотурање хране помоћним физиолошким органима, али и неке механизме који ће бити потпуно нови, као на пример органи задужени за упијање Сунчеве енергије.

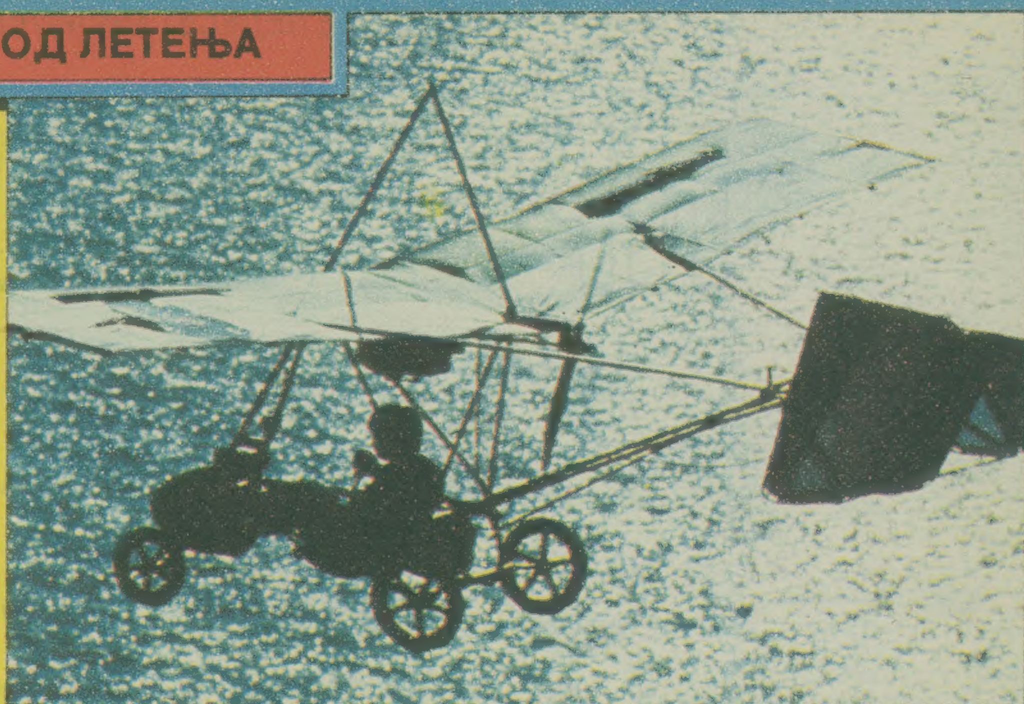
Упоредо с мозгом развиће се код човека и неке способности као што су, рецимо, телепатија и могућност лебдења. У ствари, тврди Диксон, човек ће се кретати снагом мисли. И неће бити сам. У то време вероватно ће се групе људи које су се временом преселиле на друге планете и развиле према условима који тамо владају, вратити на Земљу да је још једном истраже. Да ли ће хуманоиди са Земље и они из свемира успети да се препознају, питали су Диксона. Завртео је главом.

– Ту већ улазимо у научну фантастику – гласио је одговор.

Д. В.

ВИНУТИ СЕ У НЕБО И ЛЕТЕТИ, ЛЕТЕТИ: О ТОМЕ СУ ЉУДИ МАШТАЛИ ОТКАКО ПОСТОЈЕ. ЈЕДНИ МАШТАЛИ, ДРУГИ РАЗМИШЉАЛИ, ТРЕЋИ – ПОКУШАВАЛИ. ДАНАС ЈЕ И ЛЕТЕЊЕ ДОСТУПНО И ТО НА КРИЛИМА, НЕ У АВИОНУ. А КРИЛА СУ НАЈРАЗЛИЧИТИЈА, ОД ПАДОБРАНА, ЈЕДРИЛИЦЕ, БАЛОНА ДО ДЕЛТАПЛАНА. У СВЕТУ ЈЕ СВЕ ВИШЕ ХРАБРИХ ЛЕТАЧА.

БЕЗ СТРАХА ОД ЛЕТЕЊА

ИЗУМ ДВА БИЛА – У мају 1968. године забележен је необичан догађај који се одвијао на једном брежуљку у близини Сиднеја. Механичари Бил Мојз и Бил Бенет са необичном направом закаченом за леђа затрчали су се низбрдо и – полетели! То је у ствари било прво летење делтапланом или популарно змајем, направом коју су конструисала ова два Аустралијанца. Од тада је змајарење стекло много љубитеља у свету, па и код нас, све док прошле године није забрањено због тога што не постоји организована обука, а спорт је вратоломан и било је смртних случајева. Наравно, кад се обука спроведе како треба, стекне дозвола, летење делтапланом пружа задовољство које се ни са чим не може упоредити и најближе је вечитој човековој жељи да подражава птицу: „Када се ноге одвоје од земље и осетиш испод себе празнину, чини ти се да ће срце у тренутку експлодирати – објашњава један страсни змајар из Италије. Данас постоје најразличитији делтаплани: за једног летача или за двоје, затим они на точкићима са малим мотором. Такав је и овај на фотографији снимљен у лету над Ламаншом. Иначе, полиција у Лос Анђелесу недавно је увела овакве летелице за патролирање и контролисање саобраћаја и кажу да су много погодније од хеликоптера?

НА ПЛАСТИЧНИМ

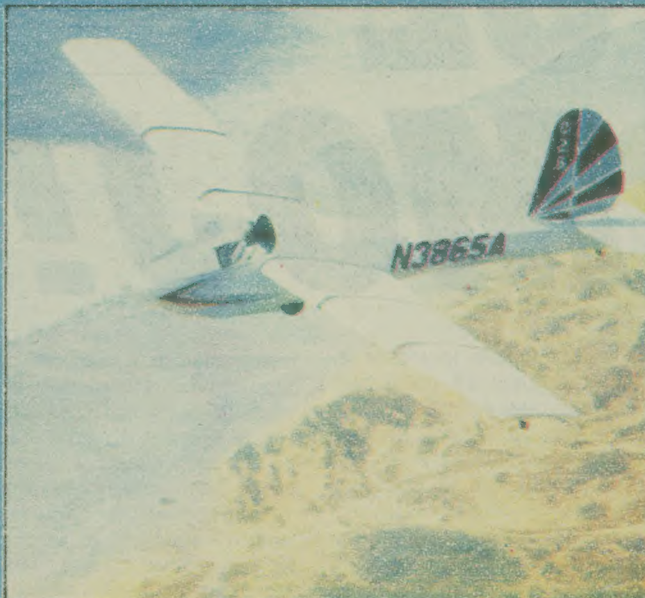
ПРВИ ПАДОБРАНАЦ – ШИБЕНЧАНИН – Оног што данас представља почетак обуке падобранаца – скок с торња – први се досетио Шибенчанин Фаусто Вранчић 1616. године! И не само досетио него и учинио: неком врстом прапретече падобрана он се попео на кулу високу 20 метара и скочио... Успешно! Остао жив и здрав, постао је први падобранац у историји овог спорта. Што се тиче данашњег падобранства и оно је у почетку било резервисано само за неустрашиве. Постојао је ризик да се падобран не отвори, да се његова свилена купола поцепа и штошта још. Међутим, нарочито у последњих десет година сам падобран, као и везе којима се причвршћује за тело толико су усавршени да је ризик од неотварања сведен готово на нулу. На малој фотографији у углу види се једна егзибиција спортских падобранаца који у слободном паду, пре него што отворе падобране, образују звезду држећи се за руке.

Сматра се да су Французи ненадмашни артисти са падобраном, а највише љубитеља овог спорта има Совјетски Савез: више од 500 хиљада, са просто фантастичним просеком од 80 скокова месечно.

КРИЛИМА

КОКА, ПЕТАО, ОВЦА И ДВА МАРКИЗА – Ове крушколике куполе дивних боја су последњи „крик" у моди балона, летелица која у време суперсоничних авиона и свемирских ракета има своје место у ваздуху. Поготово откако су пре шест година два фабриканта балона из америчке државе Ајове патентирала тканину названу номекс – сто посто незапаљиву. Тиме је избачено из употребе старо добро платно које би неретко плануло јер се балон диже „ложењем ватрице" које надима гас у њему. Иначе, 21. новембра ове године напуниће се тачно двеста година од историјског подухвата, то јест првог лета људи у аеростату браће Монголфије, Француза. Храбри летачи била су два маркиза Розије и Арланд који су подложили ватрицу у кошари испод балона и пола сата летели изнад глава запањених Парижана испољивши нечувену храброст. Тада нико није знао да су се на исти подухват дан пре њих у балон браће Монголфије укрцали један петлић, његова кока и једна овца, па пошто је све прошло без инцидената и племићи су се окуражили за исту акцију. Данас летење у балонима од најлона званог номекс није више ризично, али је потребно – много слободног времена. Јер, кад се балон дигне у небо, више нико није у стању да предвиди кад ће опет моћи да се спусти. То зависи од ветра и других временских прилика!

М. К.

У СВЕТУ ТИШИНЕ – Треперава, лака и бешумна, једрилица послушно прати авион који ће је подићи на хиљаду метара висине. А онда, кратак трзај и она остаје слободна у ваздуху. Још само кратко време чује се брујање авиона који се удаљава. После тога чудесно глувило обавија летача у једрилици, за онога ко први пут седи за њеним командама то је најнеобичнији доживљај. Ту је, за почетника и неизбежан страх, нарочито кад једрилица, упадајући у различита струјања ваздуха почне да „поскакује". Али, ризика нема и чак није потребно много часова да се стекне потпуна сигурност и овлада овим спортом. Иначе, са једрилицом се може подићи и до четири хиљаде метара надморске висине, ако се вешто управља и ако су струјања повољна. А светски рекорд постигли су Американци узлетевши – 14 хиљада метара, разуме се опремљени боцама с кисеоником.

КАКО СУ НАСТАЛЕ САМОПОСЛУГЕ

ПАТЕНТ ЈЕ МОЈ!

ЗАМИСАО ДА БИ КУПЦИ МОГЛИ И САМИ ДА СЕ ПОСЛУЖУЈУ БИЛА ЈЕ ДО ТЕ МЕРЕ СМЕЛА И НОВА ДА ЈЕ ЊЕНОМ ТВОРЦУ ПОШЛО ЗА РУКОМ ДА ЈЕ – ЗАШТИТИ ЗАКОНОМ. ПОСЛЕ СЕ ЗБОГ ТОГА ЧИТАВОГ ЖИВОТА ПОВЛАЧИО ПО СУДОВИМА.

Десило се, самопослуге су измислили Американци. Пре него што су им пале на памет и њихови купци су куповали робу по принципу „испоручујемо сада – платићете касније". Систем је био јако згодан за купце, незгодан и скуп за власнике.

Роба је лежала на полицама иза тезге, а муштерије су уместо да се муче остављале продавцу спискове жељених намирница. Он је на основу њих правио пакете које је касније момак разносио од куће до куће. При том се у радњама веома ретко баратало готовином. Рачун се испостављао и плаћао једном месечно. Дешавало се, и то често, да се неки рачуни никада не наплате. Власник је, осим тога, морао још и да плаћа момке за испоруку, да води и своди рачуне и нервира се око наплате.

Први су се опаметили браћа Хартфорд: 1912. године у неколико од читавог ланца својих „А и П" радњи прешли су на систем „платите у готовом – носите одмах". Како су муштерије примиле шокантну новину? Одлично. Мањи трошкови пословања, ниже цене. Успех је био фантастичан: у следећихшест године све „А и П" радње реорганизоване су на новом принципу и њихов број је са 585 скочио на 4200. За примером домишљате браће понели су се широм земље: „плати и носи" метод рада освојио је трговину, али самопослуга још није била рођена. Требало је смислити још један важан принцип – самопослуживање.

Блех музика, руже, банкротство

Коме је, дакле, на памет пала (данас нам се чини) једноставна идеја да би муштерије могле и саме да се услуже? Тридесетогодишњем трговцу на велико Кларенсу Сондерсу. Једанаестог септембра 1916. у улици Џеферсон бр. 79 у Мемфису у Тенесију дотични Кларенс је уз звуке блех-музике и делећи руже присутним (искључиво) црвенокосим дамама отворио своју прву „самоуслужну радњу за продају намирница". Назвао је „Пигли Вигли" што у врло слободном преводу отприлике значи „Врцкаво свињче".

Замисао је била до те мере нова да је њеном аутору пошло за руком да на њу добије – патентно право! За разлику од данашњих, Сондерсова самопослуга имала је један једини пролаз са полицама за намирнице с обе стране који је од улаза вијугао кроз самопослугу и завршавао се обртним крстом и касом. Другим речима, пошто би једном ушао, купац је хтео-не хтео морао да прође крај свега чиме је радња у том тренутку располагала.

Пошто није морао да плаћа продавце, као други, мудри Кларенс имао је далеко мање расходе, па је и његова роба била далеко јевтинија: за мање од шест година створио је ланац од 600 радњи широм земље које су му годишње доносиле приход од 60 милиона долара.

Фантастичан успех трајао је свега неколико година. Вредност „Пигли Вигли" акција на њујоршкој берзи почела је забрињавајуће да пада 1923. године и забринути Сондерс је, прича се, одјурио у Волстрит са милион долара у џепу решен да их опет врати на пређашње висине. То му је и пошло за руком, али му је зато понестало готовине за даље вођење послова. Вредност акција поново се суновратила. Кларенс Сондерс био је принуђен да објави банкротство.

Није то била ни прва ни једина изгубљена битка човека који је измислио самопослугу. Имитирали су га тако рећи од прве радње, а њега је то страховито љутило: имао је написмено да је читаву ствар патентирао! Најбеспоштеднији и најдужи био је спор који је водио са власницима „Џитни џангл" ланца – спор се повлачио по нижим, вишим и највишим судовима од 1919. до 1939. године. И, како се парничење завршило? Завршило се тако што су Сондерсови противници успели да докажу нешто што је од почетка било јасно: да њихове радње немају само један, него више пролаза између полица, те да према томе нису копије Сондерсових „прасића".

У току предугачког спора испоставило се још нешто: да Кларенс нипошто није био први. Он сам имао је мука да у то поверује. Тужио је, рецимо, чак и извесног Алберта Жерара из Помоне који је на суду црно на бело доказао да га је предухитрио за читавих годину дана. Човек је уваженом суду поднео новински оглас из 1915. у коме је стајало: „Послужите се сами – продавца нема"...

И поред свега, Кларенс Сондерс се и данас сматра оцем самопослуге: тек захваљујући његовом дару за рекламу (ту спадају и вечита суђења) и помпу самопослуге су преплавиле земљу. Али, модерну самопослугу или, како је Американци зову, супермаркет, створили су – велика економска криза 1929. године и човек по имену Мајкл Кален.

На суд због колица

Кален је ствар замислио овако: ланац „монструозно великих радњи... изван отмених четврти, окружених пространим паркингом... великопродајне цене..." Управо то стајало је у писму којим је 1930. године пословођа Кален молио да га прими председник Крогеровог ланца бакалница, Вилијам Алберс. Пословођи је одговорено да председник нема времена за њега. Биће да се председник покајао.

Несхваћени Мајкл је истог часа поднео оставку и у августу исте године у 71. улици на Лонг Ајленду у Њујорку отворио сопствену самопослугу „Кинг Кален" (кинг – краљ). Великим словима, на улазу и у свим новинским огласима оглашавао је исти зов који је купцима намученим економском кризом морао звучати неодољиво: „Краљ Кален, највећи обарач цена на свету. Како му то полази за руком?"

Купце вероватно и није много интересовало како,

Једна из ланца „А и П" радњи 1936. године. У њима је 1912. изведен незамисливо смео експеримент – купци су робу плаћали у готовом.

ПРВА У ЈУГОСЛАВИЈИ

А ми, када смо ми почели да се снабдевамо по самопослугама? Године 1958. отворена је на Цветном тргу у Београду прва београдска и југословенска самопослуга. Отада су као печурке ницале широм земље: 1980. године, кажу статистике, у Југославији их је било 4984. Или, нешто другачије речено, пуне двадесет и две године ми смо у просеку отварали по 226 самопослуга годишње.

али су зато хрлили у Каленове самопослуге које су ницале као печурке. У време када су остали остваривали промет од 6 хиљада долара, „краљ” је у преуређеним гаражама и сличним неугледним али зато огромним просторима обртао по 53 хиљаде долара

Све до 1937. самопослуге су називали – прчварницама. Прчварнице су одлично пословале, па је угледна конкуренција на разноразне начине покушавала да их уништи. Неки пут су им, рецимо, забрањивали да се рекламирају у новинама.

мопослуге које су преко ноћи ницале широм САД, прошле су кроз уобичајене порођајне муке. Прво и прво, све до 1936. или 1937. угледни трговачки кругови и угледни трговци називали су их – прчварницама. Како су прчварнице обично забрињавајуће добро пословале, угрожена конкуренција покушавала је једно време – да их забрани законом. Не баш њих, него праксу да се роба продаје по стварној или чак испод стварне цене. „Биг бер”, односно Отис и Досон су чак доживели забрану објављивања огласа у локалним новинама. Ортаци су забрани доскочили растурањем 10 хиљада рекламних брошурица, од врата до врата.

Није требало много па да се испостави још нешто: плетене корпе више нису биле довољне! Самопослуге су биле далеко пространије од старовременских радњи, нудиле су више робе, у шта је потрпати? Па, у колица... Не зна се тачно где су се и када провозала прва, али се зна да је „Кинг Кален” првих седам година пословао без њих: појавила су се у његовим радњама тек 1937. године.

Да ли је то видовити Кален одједном постао старомодан? Није. Само је остао практичан до краја: по писању часописа „Форбз” деца су одушевљено прихватила новину, навелико се возала у колицима, навелико падала, а родитељи су потом навелико тражили одштету од радњи.

Кључан је кључ

Кален је 1936. године умро у педесет другој, оставивши за собом велики ланац самопослуга које су одлично пословале. Кларенс Сондерс био је три године старији од Калена, успео је да га надживи седамнаест година, али за собом није оставио ништа.

Пошто је 1923. онако несландо банкротирао, Сондерс је одмах основао нови ланац радњи које су радиле сјајно све до велике кризе када су се једна за другом позатварале. За све то време тврдоглави Кларенс није престајао да се суди са својим имитаторима. Губио је спорове и паре, али не и новаторску машту: 1941. сазнало се за његов план да отвори нови тип радњи које је назвао „Кидузл” (од key – кључ). Вероватно због рата, прва таква радња отворена је тек 1945. године.

Баш као што се из назива да закључити, кључан је био кључ. Ево како је „Форбз” описао Сондерсову нову радњу:

„Купац на улазу добија направу сличну пиштољу (електрични кључ)... Роба и цене изложени су на застакљеним полицама, као рибе у акваријуму. Ако муштерија жели конзерву грашка, ставља цев пиштоља у одговарајући отвор и повлачи окидач. На папирној траци унутар пиштоља аутоматски се утискују рупице које означавају конзерву грашка. Следеће наруџбине утискују се испод прве. Купац предаје траку на благајни, благајник је убацује у апарат који на основу перфорације активира направе за сортирање одговарајуће робе које се налазе у позадини радње”.

Потпуна аутоматизација. Кларенс Сондерс је то измаштао у шездесеттрећој години живота, давне 1941. Невоља је била у томе што се убрзо испоставило да му је замисао – прескупа. „Кидузл” самопослуге су пропале. И, онда се сањар опаметио? Није. На реду су биле „Фуделектрик” радње.

Нису стигле да пропадну

Сондерс је то замислио овако: муштерије саме пакују сопствену храну, саме састављају сопствени рачун „помоћу машинице нешто мање од пакле цигарета” (џепни калкулатори?). Овога пута радње нису стигле да пропадну.

Прва је требало да се отвори у септембру 1953, али се Кларенс разболео и 14. октобра исте године умро. Недељу дана касније, његова удовица запрепастила је свет изјавом да јој је покојник у наследство оставио свега две хиљаде долара.

М. И.

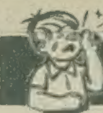
Првих седам година Каленове самопослуге радиле су без колица за намирнице. Видовити Мајкл је за то имао јак разлог: није хтео да доспе на суд.

месечно. Формула велики промет, ниске цене, велика зарада савршено је функционисала.

Корак ближе савременој самопослузи Кален је начинио онога часа када је одлучио да још мало смањи трошкове: почео је део простора да изнајмљује продавцима текстила, ципела, козметике.

Каленову замисао брзо су преузели други. У суседном Њу Џерзију ортаци Отис и Досон отворили су 1932. године самопослугу која је била тако велика да су могли да је сместе само у – напуштену фабрику аутомобила. На 4645 квадратних метара „Биг бер” („Велики медвед”), ортаци су нудили исто што и Кален: ниске цене. И успех је био истоветан – феноменалан.

Упркос огромној популарности, „Кинг Кален”, „Биг бер” и све сличне са-

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

САМО САМ СЕ ШАЛИЛА!

Тог јулског дана било ми је више него досадно. Завршила сам шести разред основне школе и била на распусту. Све моје другарице су већ некуд отишле на одмор, само сам ја остала код куће јер је тата могао да узме годишњи одмор тек у августу. Моји су били на послу, а сестра у посети код баке. Била сам сама. Седела сам на тераси посматрајући ретке пролазнике. Топло сунце ми је пржило колена, а једна досадна мува стално зујала око главе. На врелом усијаном асфалту би тек понека лења мачка протегла ноге до друге стране улице. Какав досадан дан! Време као да је стало, све је било тако мирно и монотоно. Тек је подне, а моји ће се вратити после 14 часова.

Ушла сам у собу премишљајући како да испуним овај досадан дан. лутајући погледом с предмета на предмет угледала сам мамин несесер са шминком и идеја ми је синула.

Још од малих ногу хтела сам да будем глумица. Често сам стајала пред огледалом и прерушавала се или имитирала некога. Изводила сам разне лудорије: претварала сам се у Бабарогу и препадала млађу сестру, прерушавала се у мушкарца облачећи татине прешироке панталоне, „падала у несвест”, и то је увек засмејавало моју околину. Сви који су ме познавали говорили су ми да сам рођена глумица.

Претурајући по несесеру, вадила сам једну по једну мамину шминку и почела да наносим боје у виду модрица свуда по лицу. Онда сам из кутије за прву помоћ узела један повећи завој и пре него што сам га замотала око главе натопила га са мало тамноцрвене темперне боје тако да је изгледало као да су ме ударила кола. Није ми то било доста, па сам узела још један завој и завила руку, а на једно око ставила фластер. Моја машта превазишла је сваку меру: ни ја нисам могла да се препознам у огледалу, изгледала сам више него жалосно, као да сам дошла с фронта. Али, тада је тај призор у мени изазивао смех: како ће реаговати моји родитељи кад ме буду видели?

Легла сам на кревет и почела нестрпљиво да их очекујем. Око два по подне, чула сам кључеве на улазним вратима. – То су они – било ми је јасно, и ја сам тихо стењући направила жалосну и измучену фацу.

Ушла је мајка и кад ме је видела прво је запањено разрогачила очи, бацила ствари на под, а онда се уз силан врисак бацила на мене и дрхтећи кроз сузе упитала шта се десило. У то је улетео и отац, на тренутак се пресекао и пребледео, али ја више нисам могла да издржим. Почела сам да се смејем на сав глас и објашњавам да сам се само шалила. И док је мама пила воду са шећером, мој смех се постепено утишавао: кад сам видела очево лице, сва сам се најежила. Густе, црне обрве биле су високо уздигнуте, а на набраном челу избиле грашке зноја. Очи су му севале као варнице док ми је прилазио вадећи каиш. Почела сам да дрхтим.

– Доста ми је твоје глуме – грмнуо је.

– Тата – покушавала сам да објасним, али нисам могла да дођем до речи.

– Шљис, шљис, шљис – чуо се само каиш по мојим босим ногама, раменима, рукама, где је могао да стигне. Тукао ме је тако жестоко и ревносно, док сам ја плакала и викала на сав глас, обећавајући да то више никад нећу учинити.

Кад ме најзад пустио, нисам могла да се покренем, цело тело ме је болело. Дугао сам плакала и цвилела. Свуда сам имала много модрица, овог пута – правих.

Више никад нисам ни помислила да се прерушавам или глумим.

Гордана Стратрова,
СКОПЉЕ
(хонорар: 1500,00)

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ЗДРАВО!

'БАР ДАН!

МОЛИМ ЈЕДНУ ПОРЦИЈУ ЗА ДЕСЕТ ОСОБА СА СВИМ И СВАЧИМ!

СЕЦ!

СЕЦ!

ФИЈУУУ!

ШЉИС!

ШЉИС!

ИЗВОЛИ!

ХЕЈ, А ГДЕ ЈЕ ОВДЕ СУВО ГРОЖЂЕ?

ОГЊЕНА КУГЛА

НАШЛА ИХ ЈЕ НА СТЕПЕНИШТУ: ШЋУЋУРЕНИ ЈЕДНО УЗ ДРУГО ПЛАКАЛИ СУ И ВРИШТАЛИ. – НЕ БРИНИТЕ НИШТА. МАМА ЈЕ ОВДЕ... СВЕ ЋЕ БИТИ У РЕДУ – РЕКЛА ИМ ЈЕ. ЊИМА ЈЕ ТО МОГЛА ДА КАЖЕ, НЕ И СЕБИ...

Мештани тврде да је то било најгоре невреме које је Ранкорн у Чеширу икада доживео. Те вечери прошлог лета већина зато и није напуштала куће. Ни удовица Керол Робинсон није у први мах намеравала да прекорачи кућни праг. Само, напољу је грмело и севало све јаче, а ни унутра се више није осећала сигурно: када је човек потпуно сам све га плаши.

Необично krкљање које је допирало из купатла привукло је њену пажњу и Керол је ушла да види шта се догађа. Запрепашћено је гледала како се вода прелива преко ивице WC шоље... То је пљусак препунио сливнике, рекла је наглас покушавајући да умири саму себе.

Још је стајала у купатилу кад је до ње допрло језиво пуцкетање, као кад се влажна дрва баце на ватру... Отишла је у дневну собу, пришла прозору и угледала нешто што никада пре није видела – црвенкасту лопту која се огромном брзином котрљала изнад кровова кућа крећући се у правцу гробља. Више није могла да издржи: претрчаће до синовљеве куће па шта буде!

Денис није био код куће, али је зато затекла снаху Ану. У друштву се страх лакше подноси. Стајале су крај прозора и без речи гледале у неумољиво котрљање црвене лопте која је стигла до гробља, прошиштала између два стабла остављајући за собом само нагореле патрљке и упутила се право ка кући Анине другарице Патрише Смит. Онда се проломила експлозија. Лоптаста муња погодила је циљ.

Покисла и уплашена, Патриша Смит вратила се кући десетак минута пре несреће. Све је било баш као што увек бива кад се дође из неке посете: тањири од вечере неопрани, деца још на ногама иако је њихово време за спавање давно прошло... Овога пута ништа није рекла. У поређењу са невременом које је беснело, све јој се то одједном учинило ситно и неважно.

Неколико минута касније кроз прозор дневне собе угледала је како Пем Мартин, погрбљена и потпуно мокра, жури кући. Патриша је притрчала улазним вратима и позвала је да уђе:

– Попићемо кафу док све ово прође.

Стајала је на кухињским вратима држећи у руци послужавник са две шољице кафе која се пушила кад је зачула страховит ударац грома. Хвала богу, то је негде поред нас, помислила је с олакшањем. Тек тада је осетила да темељи куће подрхтавају. Трен касније, проломила се страшна експлозија.

Патриша је испустила послужавник, врела кафа просула јој се по хаљини и ногама, али бол није ни осетила – деца, где су деца, помислила је и појурила ка степеницама које воде на спрат са спаваћим собама. Нашла их је на првом одморишту: загрљени и шћућурени једно уз друго, плакали су и вриштали од страха.

– Не брините ништа. Мама је овде... све ће бити у реду – рекла им је.

Њима је то могла да каже, не и себи... Из кухиње је куљао густ дим... Да ли то горе?

Њен супруг Вилсон и Пем Мартин већ су били у кухињи. У првих мах ништа нису видели од дима, али се Вилсон убрзо снашао и отворио кухињска врата. Могли су да дишу и назру пустош коју је муња за собом оставила.

Пошто је сместила децу у дневну собу, придружила им се и Патриша. Док је Вилсон грозничаво искључивао струју, две жене згрануто су гледале оно што је од кухиње остало.

Стакла на два прозора одлетела су у парампарчад, искрзани комадићи стакла зарили су се у таваницу са које су висили као минијатурне леденице. Једна ролетна била је потпуно згужвана и изувијана, врата на креденцима и фрижидеру „одувана" са шарки, челична греда која подупире спаваће собе на горњем спрату претећи повијена.

Од лимене кутије за хлеб и чајника није остало ништа, шољице на полици остале су без дна, задња страна радија и један послужавник потпуно су изгорели, а једна боца брендија – једноставно ишчезла. Експлозија је ишчупала неке зидне плочице, друге су биле ишаране рупицама као да их је неко прорешетао митраљезом.

Смитови су тада први пут видели лоптасту муњу. Касније су сазнали куда се кретала пре него што им је „прошетала" по кући. Пошто је прошла између дрвећа на гробљу, огњена лопта прокрчила је себи пут кроз бетонски зид између гробља и њихове куће, ударила у дрвену баштенску кућицу за алат, пролетела кроз прозоре на стакленој башти и коначно, улетела у кухињу. Да се, којим случајем, Патриша Смит налазила унутра када је експлодирала, погинула би.

Мишљење локалне ватрогасне бригаде потврдио је и Метеоролошки центар у Манчестеру: становници Ранкорна и породица Смит били су те ноћи жртве изузетно ретког природног феномена: лоптасте муње, наглог и снажног електричног пражњења које се јавља после удара грома.

Сазнање да је реч о природном феномену нимало није умирило Патришу Смит и њену једанаестогодишњу ћерку Паулу – њих две недељама после несреће нису могле да се смире. После свега кроз шта је прошла, Патриша се толико плаши најобичније грмљавине да у току невремена више не сме да остане сама.

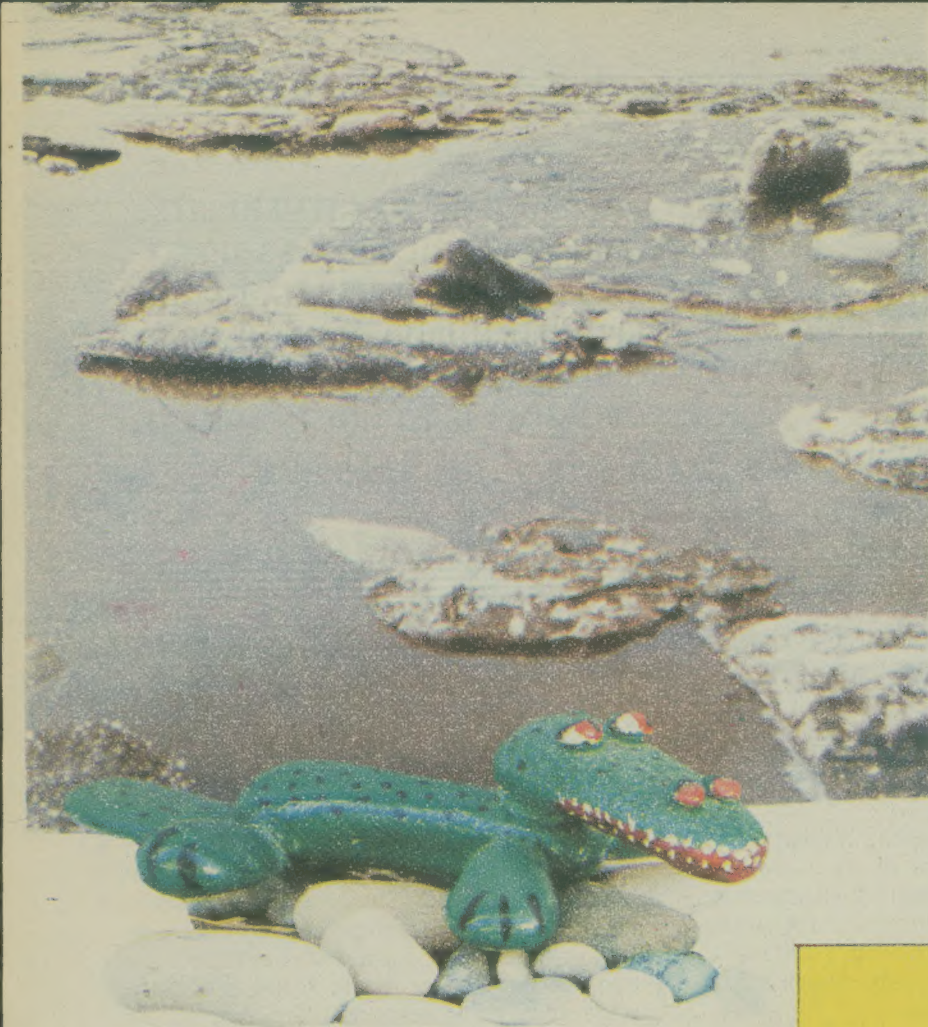
Три месеца после несреће, породица Смит преселила се у другу кућу.

М. И.

ЗАОБИЂИТЕ МЕ, ОДМАРАМ СЕ!

КАМЕН НА КАМЕН – КРОКОДИЛ

УПРАВО ТАКО СТОЈИ ИСПОД ФОТОГРАФИЈЕ ВОДОЗЕМЦА У КЊИЗИ „КАМЕНИ СВЕТ" КОЈУ ЈЕ МИЛАН ЛУЧИЋ ИЗ ЧАЧКА ПРИПРЕМИО ЗА ШТАМПУ. У ОВОМ ТРЕНУТКУ У ДВОРИШТУ ИМА БАР ТРИ СТОТИНЕ КИЛОГРАМА МАТЕРИЈАЛА ДОНЕТОГ СА ОБЛИЖЊЕ РЕКЕ КАМЕНИЦЕ, СА НАШЕГ ПА ЧАК И ГРЧКОГ МОРА.

Милан Лучић

Донедавно директор једне од чачанских школа а сада програмер у Образовном центру за усмерено образовање Милан Лучић своје слободно време проводи у старој породичној кући. Оживљава камен. У свет који је само његов повремено ушетају пас Милисав или мачка Маријана. Ћерка Биљана све више је заокупљена обавезама на факултету, у Београду, док супруга за његов хоби не хаје много – забавља се на други начин – и једина брига јој је да Милан несметано ради а његови гости не буду гладни и жедни.

Каменописци на цени

Почело је као што то обично бива: негде на мору у друштву неких странаца који су се трудили да боравак на плажи буде нешто више од пржења на сунцу, ћаскања, картања... Правили су фигуре од камена и поклањали их. Најчешће деци.

– Дали су ми лепак, четкицу и боје и показали ми како да спојим каменчиће – сећа се Милан. – Око нас је увек била гомила људи и сви су са занимањем пратили шта радимо обећавајући да ће, чим стигну кући и сами покушати да направе нешто слично. Вратио сам се у Чачак са торбом пуном облутака и почео.

Следеће године Милан је са својима летовао у Грчкој. Тамо је запазио да су радови каменописаца (термин који смо ми у Забавнику усвојили) на високој цени. У ствари, користе

само један камен одређеног облика, а то захтева најситније детаље, односно далеко већу концентрацију, па и таленат. Наравно, Милан се и овог пута вратио кући са теретом од преко педесет килограма

камена који је сместио у гепек аутомобила.

Никад се не досађујем

За ово што он ради најбоље и јесте морско камење. Зато ће и ове године, кад крене пут обале, понети са собом све што је неопходно: шмирглу, нож, пинцету, подлогу, четкице, боје..

Кад према некој својој замисли одабере камен, Милан најпре са њега скине кречне наслаге, прашину и со, и опере га у води којој је додао мало детерџента. Одреди шта ће бити камен темељац – оно на чему фигура стоји – а шта „камен стас", како он то каже, а затим на пластичној плочи припреми смесу брзосушећег двокомпонентног лепка, у размери 1:10, и започиње спајање. Мора да ради брзо и придржава каменчиће све док не дође до њиховог механичког везивања. Ако се одлепе или погоме, одабере друго или уклони остатке лепка и понови читав поступак.

Кад је фигура готова, боји је, али само ако је то неопходно. Често треба обојити само један њен део. Користи водене, темпера боје, тушеве, лакове за нокте и остало. Понекад јој додаје косу, браду или сличан детаљ од неког другог материјала.

Онда на ред долази лакирање безбојним лаком – предмет изгледа лепше и лакши је за чишћење. Ако скупи прашину стави се под млаз воде и он поново сине

Већина Миланових најуспелијих радова стоји у витринама његових пријатеља и познаника, чак и ван граница наше земље. Највише им се радују деца, попут малог Зорана из Скопља који је прошлог лета на мору, учећи „занат", малтене спавао са Лучићима, а кад је дошао тренутак да крену кућама плакао је, баш као што то дете и зна.

– Да би се успело – поручује Милан – потребни су: машта и стрпљивост, више него таленат. Ја то имам и мени више никад у животу неће бити досадно

Диего ВАРАГИЋ
Снимио: Љубомир ПАТРНОГИЋ

ПАМЕТЊАКОВИЋИ И ЖГОЉАВЦИ

Дебељушкаста деца у просеку су бистрија од жгољаве, судећи бар по истраживању Универзитета из Минесоте. Истраживачи су обухватили 3021 дете рођено од 1956. до 1966. године и дошли до резултата за који тврде да је „статистички веродостојан": у четвртој години просечни IQ изузетно гојазне деце је за осам до десет поена виши него код изузетно мршаве. У седмој жгољавци смањују разлику – тада су за само пет до седам поена иза „паметњаковића".

ХЕЛИКОПТЕР НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР

Случајан претрес запрепастио је управу суперсигурног државног затвора Неваде у Карсон Ситију. Код три затвореника пронађени су сви делови хеликоптера – сем елисе. Управник Џорџ Сумнер није у стању да објасни нечувену дрскост, али је зато изјаво да ће тројка бити оптужена – за злоупотребу државне имовине... А неуспели покушај бекства?

– Не знам да ли су уопште и могли да га употребе за бекство или су се само забављали склапањем делова. У сваком случају, не долази у обзир да ми се неко игра с хеликоптером у затвору – објашњава непријатно изненађени управник Сумнер.

НЕУХВАТЉИВИ ВРАПЦИ

Санитарне власти Велике Британије су забринуте. Здравље људи и залихе хране у продавницама и складиштима угрожава многобројан непријатељ, много опаснији и неухватљивији него што су мишеви и пацови. Реч је о – врапцима. У последње време намножили су се у невероватном броју. Безобзирно се завлаче у пекаре, фабрике, силосе, разна складишта и, засад, не постоји никакав лек против њих.

Наиме, одстрел врабаца у Великој Британији је законом забрањен. Блештава светлост и ултразвучни сигнали не могу им ништа. У неколико места покушало се са фарбањем греда на којима се врапци углавном састају, а на многим зградама постављена су и страшила. Без ефекта. Други су покушали да их отерају птицама-грабљивицама из породице соколова. Али, и овог пута без успеха. Врапци су били бржи, паметнији и, на крају, моћнији јер су у огромним јатима опкољавали грабљивицу и терали је у бег.

Да ови врапци у Великој Британији нису као друге птице, показали су и у успешној борби против тзв. ваздушних баријера-завеса које су немоћни грађани стварали од вертикалних струја топлог ваздуха. Ове завесе су, иначе, проверене као изванредна заштита од других птичјих напасти. Међутим, овде нису помогле. Засад је једини успешан начин борбе против врабаца у Великој Британији стављање отрова у мамце. Међутим, против таквог начина борбе устали су биолози који кажу да је ефекат мали, а опасност од загађења средине велика.

Остаје да се види ко ће, и кад, победити.

ШАРЕНИ

БИЋУ ОПШИРНИЈИ СУТРА

Славни амерички позоришни продуцент Зигфрид слао је поруке на један једини начин – телеграфом. Ретко је, односно готово никада, користио телефон или писао писма.

Док се једна од његових представа налазила на турнеји, Зиги се досетио да има још штошта што би хтео да каже једном од глумаца. Послао му је телеграм на дванаест страница. Последња реченица гласила је: „Јавићу се сутра опширније".

МИШЕВИ КАО ЦАРИНИЦИ

Шверцовање дрога у последње време доживљава прави „бум". Није ни чудо јер њихова цена сваким даном бележи све вртоглавије цифре. У борбу против кријумчара свих врста дрога, поред специјалних полицијских бригада, укључиле су се и животиње. Пси су ту најбројнији: на основу и најмањег мириса они могу готово без грешке да открију кријумчара на граничном прелазу.

Недавно су канадски цариници псима претпоставили мишеве: после дужег испитивања утврдили су да они постижу много боље резултате у откривању кријумчара наркотицима. Ако цариник посумња у неког човека да шверцује дрогу, овај је дужан да прође поред кавеза са мишевима. И, кажу резултати, шверцера – било да преноси хероин, опијум, кокаин или ЛСД – непогрешиво откривају. Наиме, њихово чуло мириса је развијеније него код пса и довољан је, тврде упућени, само мали „тренинг" за одређену врсту дроге и миш је спреман да шчепа шверцера.

НЕ КЛЕКНИ ДРУГИ ПУТ!

У оазама Нубијске пустиње, у северним провинцијама Судана, најважнија свечаност у години је – празник борбе. Од јутра до вечери и од вечери до јутра у насељима не престаје песма, игра, шаљиви двобоји шарених бораца али и сасвим озбиљни дуели. Правила су једноставна: борба траје до потпуне победе, а победник се проглашава кад противник затражи милост. Али, пре него дође до тражења милости, пре него што супарници крену у борбу којој су их учили још од детињства, дужни су да... један другог замоле за одобрење да ступе у дуел. Управо ту улогу има клечање оба борца на коленима којим заправо почиње свака борба. Наравно, жеља сваког борца је да не клекне двапут јер то значи да је поражен.

ТУКЛИ СУ МОРЕ

Стари Персијанци, односно њихови морнари, имали су један чудан обичај: пре испловљавања тукли су море шибама. Зашто? Да одагнају мрачне силе и некако дају до знања води да се лепо понаша док њом једре. Да „бајање" није увек успевало видело се већ и по томе што су и њихови бродови тонули, али биће да им је од тога ипак било лакше при души.

РЕНТ-А-ЧУВАР

Људи који полазе на годишњи одмор увек страхују да ће им лопови провалити у кућу док нису ту. Због тога су се у многим градовима енглеске покрајине Ланкашир досетили да за време одсуства ангажују младе људе који би им чували домове. За суму од педесетак (старих) хиљада дневно договоре се са неким студентом, на пример, да се док нису ту усели у стан (или кућу) и ту живи док се они не врате. Идеја се показала добра: лопови избегавају куће у којима некога има.

КЊИГЕ У ФРИЖИДЕРУ

У универзитетској библиотеци у канадском граду Калгарију попуцале су водоводне цеви и дошло је до праве поплаве. Стари рукописи и књиге толико су се натопили водом да би се при обичним методама сушења неминово претворили у прах. Тада се неко сетио како приликом лагеровања воћа и поврћа на дуже време из њих одстрањују вишак воде излажући их деловању хладноће и вакуума. Управа библиотеке одлучила је да опроба овај метод и на књигама јер и тако ништа није могло да се тиме изгуби пошто су рукописи и књиге већ били осуђени на пропаст.

Рукописи и књиге били су најпре смештени у фрижидер, а онда на пет дана у вакуумску сушионицу. Драгоцене књиге су спасене.

ДА ЛИ ЈЕ САХАРА БИЛА МОРЕ?

Све доскора многи научници су сматрали да је у давној прошлости Сахара била дно мора. То су, по њиховом мишљењу, потврђивали и слојеви камене соли који су у више наврата откривени под песком ове афричке пустиње. Пре извесног времена овим проблемом почели су да се баве сарадници Центра за географска и етнографска истраживања у Алжиру. Бушења извршена помоћу најсавременије апаратуре довела су до изричитог одговора: не, Сахара ни у најдревнија времена није била дно мора! На том пространству некад је била плодна земља покривена густим џунглама. Из за сада непознатих разлога џунгла је пре много хиљада година почела да се повлачи пред песком и у време првих египатских фараона пустиња је коначно победила. Откуд онда со испод песка! Анализе су показале да се та со таложила у неким језерима, а не на дну мора.

ТО, САМО МАЛО ДРУКЧИЈЕ

У северном Лондону су недавно, једна покрај друге, отворене две радње за природну храну. Првима сметају други, а другима први. Узајамна (конкурентска) осећања власници су изложили у излозима. У првом излогу крупним словима пише: „Немамо везе с радњом до нас", у другом исто то само још мало изричитије: „Немамо апсолутно никакве везе с радњом покрај нас".

ЗАШТО СУ ЗЕБРЕ ПРУГАСТЕ

У последње време неки зоолози износе претпоставке према којима су се пруге на зебри појавиле као средство заштите од уједа мува це-це. Ови инсекти, преносноци болести спавања, често уједају коње, антилопе и друге једнобојне животиње, док зебре остављају на миру.

Енглески зоолози извели су у Зимбабвеу следећи опит: обојили су буриће у бело, црно и пругасто црно-бело после чега су буриће повезали са извором електричне енергије. Сами они сакрили су се у шипраг. Све инсекте који су се спустили на буриће струја је убила. Научници су их затим пребројали и установили да је на пругасте буриће слетело најмање мува це-це.

Научници претпостављају да издалека мува види зебру само као светлосиву мрљу. Међутим, кад се приближи, уместо сиве мрље почињу да се појављују јасно оцртане пруге што збуњује муве и слаби њихову пажњу.

КОМПЈУТЕРИ И ШЕКСПИР

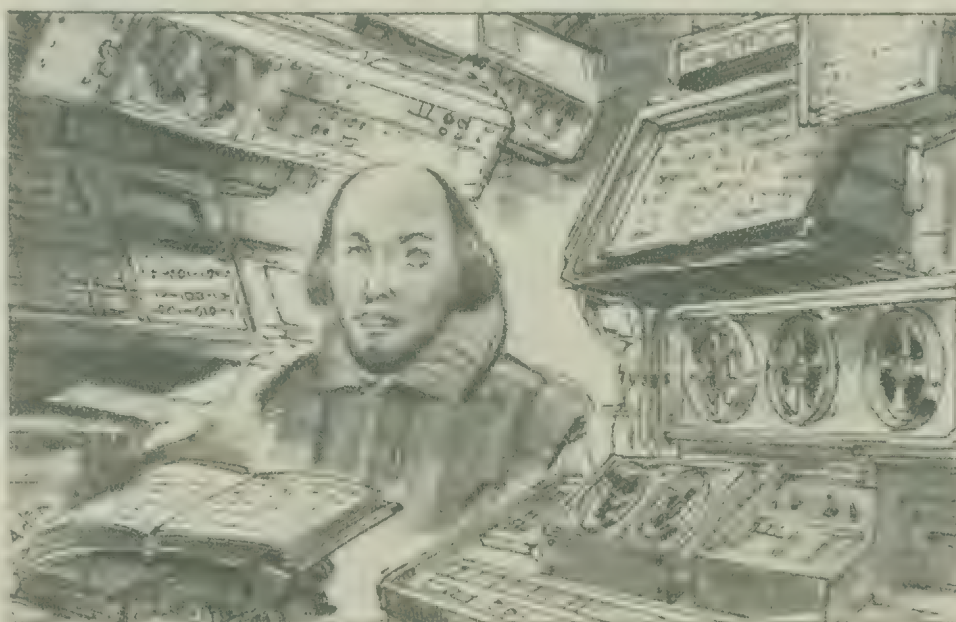
Све донедавно лингвисти и књижевни историчари који су проучавали стил неког писца морали су да проведу готово читав радни век анализирајући његово дело. Данас, у ери компјутера, такве стилистичке анализе могу да се обаве за само неколико месеци.

– Брзина и лакоћа са којом то компјутер обавља – каже Роберт Дилиген, професор енглеског на универзитету у Јужној Калифорнији – права је благодет за нас који се таквим проблемима бавимо. Само једна песма неког књижевника садржи 50 или 60 различитих речи. Ако пожелим да испитам стил неког аутора, односно да откријем какву-такву законитост у фонду речи којим се користи, њиховом односу требало би ми ужасно много времена. Компјутер то обави чим се у њега „убаце" основни подаци.

Наравно да машина не може да буде књижевни критичар, али зато изванредно служи за граматичко проучавање текстова, затим она може да одреди комбинације речи својствене одређеном књижевнику, бави се и синтаксом. Све то опет користи се на пример, да би се открио одређен утицај неког аутора на друге савременике или писце каснијих епоха.

– Компјутер користимо – каже даље Дилиген – да решимо и велику мистерију светске литературе: да ли је сва дела која се приписују Шекспиру написао он или се неке његове драме могу приписати другом неком аутору, Франсису Бекону, на пример. Затим, радимо на томе да све текстове на старогрчком, написане пре шестог века, „убацимо" у машину да бисмо могли да направимо историјски речник класичног грчког. Такав речник могао би да послужи да се корен неких речи прати током хиљаду двеста година! За сада већ имамо речник латинског са 10 милиона речи, док би за исти такав, само грчког језика, који ће вероватно садржати око четврт билиона речи, требало године и године рада.

Библиотеке постају електронски центри тако да ће наш век бити обележен компјутерима исто као што су прошли векови били папирусом и папиром.

ЗНАЦИ САМО СМЕТАЈУ

У Аустрији експерти задужени за сигурност у саобраћају покушавају да смање проценат несрећа на друмовима. Сада су готово све саобраћајне знаке на путу од Граца до Беча уклонили, остали су само они најнеопходнији. Од тренутка када су „рашчистили" ауто-пут, удеси су се смањили за једну трећину! Овакав успех ни они сами нису очекивали. Да ли ће њиховим стопама кренути и друге земље, не зна се, за сада је то само експеримент.

УЗ ТВ СЕРИЈУ „МИСТЕРИЈЕ СВЕТА" АРТУРА КЛАРКА

СВЕТЛОСТ ИЗ ТАМЕ ВЕКОВА

ЗА ЕЛЕКТРИЧНУ СТРУЈУ ЗНАЛИ СУ И ДРЕВНИ ГРЦИ, И ВАВИЛОНЦИ, И ИНДУСИ А ПЕРУАНСКИ ИНДИЈАНЦИ ПРАВИЛИ СУ ПРЕДМЕТЕ ОД ПЛАТИНЕ КОЈА СЕ ТОПИ НА 1700° ЦЕЛЗИЈУСОВИХ – ТАЈ ПОСТУПАК ЈЕ У ЕВРОПИ ПРОНАЂЕН ТЕК ПРЕ ДВА ВЕКА.

Тридесетих година прошлог века било је научника који су сматрали да су Земља и човек створени 4004. године пре наше ере. Савремена наука, као што знамо, демантовала је ову библијску заблуду, показавши да је васиона стара око петнаест милијарди година, Сунчев систем приближно 4,6 милијарди а Земљина кора најмање 3,3 милијарде година. Али како објаснити да су још древни индијски мислиоци старост света процењивали на 4,32 милијарде година?

Спектроскопска анализа металног појаса пронађеног у гробници једног кинеског велможе из 3. века [illegible] обелоданила је да је сачињен од легуре са 85 одсто алуминијума. Као што је добро знато, Ерстед је „званично" први издвојио алуминијум хемијским поступком, а касније је у процес уведена електролиза. Ако, према томе, стари Кинези пре 1600 година нису знали за електролизу, мора да су познавали неки други метод добијања алуминијума.

Задивљујућа технологија „дивљака"

Амерички археолог Џ. Мејсн саопштио је да је у перуанским Андима открио прастаре украсне предмете изливене од платине. То можда и не би било чудно да се овај племенити метал не топи тек на 1.730 степени Целзијуса, и то уз примену модерне технологије! Подсетимо се да је топљење платине у Европи први пут примењено тек пре два века. Управа за стандарде САД је на основу испитивања одломака неких праисторијских налаза дошла до уверења да су древни становници Америке имали пећи које су могле да развију температуру од 9000 степени и то пре седам хиљада година! Нема сумње „дивљаци" су имали прилично напредну технологију.

Примери овакве врсте могу се наћи на многим странама света. Тако, рецимо, истраживач Бергзе наводи да је пре петнаестак година утврдио да су златари у Еквадору знали за необичан поступак позлаћивања. Предмет је прекривен лако топљивом легуром бакра и злата, после чега је кован и загреван. Потопљен у кисели сок детелине, бакар је оксидисао и растварао се, а на предмету је остајала чиста златна превлака. По квалитету поступак није заостајао за савременим амалгамирањем и електролизом.

Деникен се преварио

Има, међутим, и примера другачије врсте. „У Делхију постоји стуб од гвожђа које не садржи ни фосфор ни сумпор и због тога не подлеже атмосферској корозији" писао је Ерих фон Деникен у својој књизи „Сећања на будућност". Стуб Кутб-минар у дворишту мошеје Кускат-ул-ислам у Њу Делхију подигнут још у 5. веку наше ере дуго је сматран чудесним доказом да су стари народи могли да производе чисто гвожђе. Хемијска анализа, међутим, открива да је стуб, добијен спајањем мноштва делова ковачким варом, све само не чист: у њему има фосфора више него у обичном [illegible].

[illegible] разуме се, имати у виду да је клима у Њу Делхију веома сува због чега се оксидација гвожђа развија прилично споро. До 12. века стуб је представљао култни предмет [illegible] у га верници ревносно поливали миомирисним уљима. Стуб је тако заштићен рђао веома успорено. Према прорачунима групе енглеских научника дубина корозије не би требало да буде већа од 2,5 – 2,7 милиметара за свих 1.500 година постојања стуба. И заиста, мерењем је установљено да слој рђе износи управо толико. Последњих година, међутим, стуб кородира брже због неповољног дејства састојака из издувних гасова аутомобилских мотора.

Кристална „лобања судбине" древних Маја осветљена у тами храма и покретана додиром „изговарала" је пророчанства и плашила примитивне вернике

Батерије из Вавилона

У свом делу „Девет година Ирака" немачки археолог Вилхелм Кениг описао је необично откриће 1938. и 1939. године пронашао је у близини Багдада већи број глазираних глинених посуда и гвоздених шипки углављених у бакарне цилиндре. Он је закључио да су посреди батерије из древног Вавилона.

Истраживач Вилард Греј из фирме „Џенерал електрик" начинио је дупликат такве батерије старе 2.000 година и напунио је сулфатом бакра, уместо првобитног електролита, који је одавно нетрагом испарио. Показало се да дупликат у облику вазе беспрекорно функционише. Вавилонци су, дакле, знали за електричну струју!

На истом подручју археолози су потом открили мноштво предмета са сребрним превлакама због чега су дошли до закључка да су електричне батерије коришћене и за електроплатинирање. Пошто је овај поступак превлачења једног материјала другим „пронађен" тек у 19. веку, очигледно [illegible] древни метод [illegible]тинирања био [illegible]рављен. Није ни чудно јер су древни мајстори углавном жреци брижљиво крили своје технолошко умеће, па и феномен електрицитета.

О коришћењу електричне струје у древно доба има и других наговештаја. Грчки путописац и сатиричар Лукијан из Самосате у другом веку наше ере описао је да је у сиријском граду Хијерополису видео блистави „драгуљ" на челу богиње Хере који је ноћу осветљавао читав храм. За Јупитеров храм у Балбеку тврдило се да је опремљен „сијајућим каменьем". Чудесно светло у једном египатском храму богиње Изис описао је као пламен који „нису могли да угасе [illegible]тар ни вода".

[illegible]дан документ из биб[illegible] индијских принче[illegible]јину, „Агестја Самхита", садржи овакво упутство: „Стави једну добро очишћену бакарну плочу у глинену посуду. Сипај [illegible] сулфид бакра, а [illegible] влажну струготину [illegible] струготину постави плочу од цинка прекривену живом. Контакти ће произвести енергију познату под двоструким именом Митра-Варуна. Вода ће се

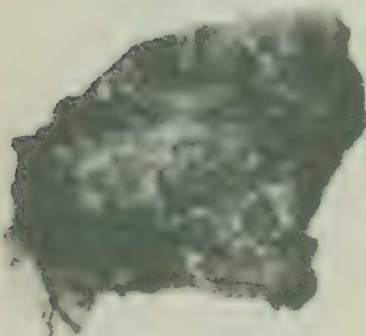

Загонетна технологија, тајанствена намена: пет примерака камених кугли из Костарике, научници појма немају чему су служиле.

Заблуда којој су претходила зачуђујућа знања древних мислилаца: геоцентрична представа о васиони, из 17. века.

„Нерђајуће чисто гвожђе" старих технолога: стуб Кутб-Минар у Њу Делхију, богат фосфором.

Астрономски рачунар стар 2.000 година: део необичног механизма који су 1900. извадили рониоци из мора покрај острва Антикитера.

Антички познаваоци електрицитета: делови „багдадске батерије" изложени у Ирачком музеју.

разложити на Парановаjу и Уданаваjу. Каже се да повезани ланац од стотину таквих посуда даје веома снажну силу".

Митра и Варуна су, модерним речником описане, заправо катода и анода, а Паранаваја и Уданаваја, кисеоник односно водоник.

Чудесне „лобање судбине"

Године 1927. амерички археолог А. Мичел-Хеџис угледао је једне вечери одсјај залазећег сунца међу рушевинама тврђаве Антуна у Хондурасу. Не обзирући се на умор, почео је да разгрће камење и ускоро извукао уметнички израђену женску лобању. Откриће можда не би било нарочито вредно да она није била израђена од природног кварца. Чак и најситнији детаљи направљени су са зачуђујућом прецизношћу.

Уметнички рестауратор Френк Дорленд испитао је лобању разним методима, поред осталог и микроскопским и рендгенским зрачењем. Утврдио је да је ова „лобања судбине" исечена из кристала кварца, а затим полирана финим кварцним песком. Доња вилица је веома покретљива, захваљујући томе што су јој лежишта нарочито брижљиво исполирана. Када се конопцем окачи о греду, лобања оставља утисак као да говори, пошто се доња вилица и при најмањем додиру покреће.

Касније су пронађене и друге сличне кристалне лобање. Оно што највише изненађује јесте мноштво ефеката који се добијају кад се оваква лобања осветли: чак и при светлости свеће њене дупље светлуцају, а при јачем светлу из њих избијају снопови светлости. Значи, много пре појаве физичких оптичких влакана древни мајстори су знали како да помоћу призми, сочива и шупљина остваре сложене оптичке ефекте. Претпоставља се да су кристалне лобање служиле за застрашивање примитивних људи: осветљене у тами храма и покретане додиром по вилици, оне су „изговарале" пророчанства намењена смртницима.

Мичел-Хеџисова кћерка Ана, која је такође учествовала у ископавању тврђаве Антуна, продала је свој примерак лобање Музеју Индијанаца у Њујорку. Један стручњак минералог из фирме „Хјулит Пакард" испитивао је детаљно овај необичан налаз и потом објавио чланак у коме каже: „Особа која је лобању исецала из кремена није имала појма о кристалографији и потпуно је занемарила ове симетрије. Па ипак, лобања се приликом обраде није разлетела у комадиће".

Кугле у срцу џунгле

Када је тридесетих година нашег века једна америчка компанија почела да раскрчује џунглу у Костарики, ради подизања плантажа банана, радници су открили стотине камених кугли. Све су биле савршено округле, с пречником од неколико центиметара до око 2,5 метра и масом од неколико килограма па све до 16 тона.

Очигледно је да су „џиновске кугле" добијане стрпљивом, сложеном и дуготрајном обрадом. Пошто су савршено округле, посматрач неизбежно долази до уверења да су обрађиване неким компликованим алатом. Али никакви остаци алата нити било каквих других предмета нису нађени у близини.

Истраживачи сматрају да су кугле прављене из великих камених блокова, брушењем песком и водом помоћу мањег камења. Они, међутим, и даље немају никакву представу каква је била намена ових чудноватих објеката. У међувремену, кугле, бар оне мање, нашле су место у двориштима и на тремовима кућа у оближњим местима. Данас служе као атракција којој се диве намерници а научници и даље „разбијају главу" око тога чему су служиле.

Директор Националног музеја Костарике Луис Гомес сматра да кугле симболизују Сунце, Месец и планете. Други научници радије верују да су оне надгробни споменици и отелотворење савршенства. Ипак, њихово порекло и намена и даље су потпуно нејасни, и засад нема никаквих знакова да ће се о њима сазнати нешто више. Ову немоћ истраживача да проникну у тајну џиновских кугли један археолог је сликовито изразио следећим речима: „Ако постоји неко ко о њима зна све, то смо ми – а ми не знамо ништа".

Планетаријум из мора

Грчки рониоци су у близини малог острва Антикитера 1900. године открили олупину брода старог близу два миленијума. На површину су извукли велик број мермерних и бронзаних статуа и других предмета. Међу њима и део кутије са скалама на спољашњој страни и сложеним зупчаницима и точкићима на унутрашњој.

Каснија испитивања су показала да је то астрономски рачунар који успоставља механичке цикличне односе између кретања планета Сунчевог система и звезда. Сматра се да је био постављен у неки кип и јавно изложен. У погон га је по свој прилици стављала – вода. Американац Дерек Сола Прајс са Јелског универзитета посветио је пуне три деценије проучавању овог чудноватог механизма.

Пошто је прво пажљиво очистио тешко кородиран део уређаја, Прајс је приступио дешифровању трагова натписа. Установио је, на пример, да се Сунце помиње неколико пута, а Венера једном. Потом је уз помоћ рендгенских и гама-зрака открио многе детаље конструкције и начина рада уређаја. Највеће изненађење представља откриће диференцијалног погонског склопа какав се у Европи појавио тек у 16 веку! Ако ништа друго, „планетаријум са Антикитере" приморава истраживаче да ревидирају свој суд о стању науке и технике у старој Грчкој.

Широм света пронађени су многобројни документи који нас наводе да стално изнова преиспитујемо своје оцене о науци и техници током историје. Не може се, наравно, прихватити мишљење да је наука у прошлости била на ступњу развоја који не заостаје много за нашим властитим, али сигурно је наука древног доба била знатно развијенија него што смо донедавно сматрали. Захваљујући новим открићима и истраживањима, документи и предмети из прошлости доносе нам нову светлост кроз таму векова.

Љ. С.

ПОПОДНЕ СА МИХАЈЛОМ АЛ. ПОПОВИЋЕМ

ТАКО САМ СНИМАО

Пола века с камером: Михајло Поповић

ОН НИЈЕ САМО ЖИВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА НАШЕГ ФИЛМА. БИО ЈЕ ИЛЕГАЛАЦ, ХАПСИЛИ СУ ГА АГЕНТИ СПЕЦИЈАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ, ДРУЖИО СЕ СА АЛАСИМА, ОСВИТАО СА КЊИЖЕВНИЦИМА И БОЕМИМА, СНИМАО ЦЕО ТОК СУЂЕЊА ДРАЖИ МИХАИЛОВИЋУ... ПОСЛЕ РАТА СНИМИО ЈЕ 12 ИГРАНИХ И ВИШЕ ОД 100 ДОКУМЕНТАРНИХ ФИЛМОВА. ДОБИО ЈЕ 11 ОДЛИКОВАЊА И ПЕНЗИЈУ ЗАСЛУЖНОГ ФИЛМСКОГ УМЕТНИКА.

Недеља је. Рано поподне. Сунце се немилице расуло. Тик уз новобеоградско гробље пружила се Улица Баје Секулића. На улици готово ни живе душе. За столом у башти оближње кафанице „Запис" куњају тројица. Некад је то била периферија.

Код „Записа" је Михајло Ал. Поповић оставио многе дане. Живи у близини. Зна га читав крај. Воли освит и смирај дана над Дунавом или да гледа како плове лађе. Памти много. Био је у прилици јер је имао камеру: пуних педесет година радио је као филмски снимател. Био је и глумац. Пропала ствар. Имао је своје филмско предузеће. И фирма је пропала. Камера га је освојила. Иза ње је први пут стао 1929.

Зову га – Чика Мика. На његова леђа налегло је седамдесет пет година. У то доба човек се већ осипа. Најстарији филмски снимател у Србији духом се држи као младић, чини се умреће на ногама. Тамани цигарете и саговорнику усмено допуњава своју управо објављену књигу „Записи са периферије". Каже, ми смо филмаџије велике аламуње.

Кад се са Чика Миком седи, онда се слуша.

Ђока схватио озбиљно

Крај 1944. У западним деловима земље још се води љути бој с Немцима, а у ослобођеном Београду Маршал Тито треба да додели у Белом двору одликовања неким борцима. Михајло Поповић је тада био снимател Филмске секције. Опрема предратна, тешка и незграпна, па му је на располагање стављен џип. С електричарем Ђоком Живковићем је стигао у Бели двор, разастро каблове, припремио камеру, разместио четири гломазна рефлектора са мамутским сијалицама од по 10 хиљада вати и чекао. Сијалице су биле прејаке, других није имало.

Све је текло како се пожелети може. Тито се у једном тренутку окренуо и у шали добацио снимателу:

– Што ви мене сликате, то је у реду, зато смо вас и позвали, али што ме живог пржите, то вам никад нећу опростити!

Поповић није могао да прекине снимање. Само се насмејао. Електричар Ђока, међутим, схвативши значај свог посла, упао је као изнебуха:

– Е, друже Маршале, да будете и ви мало глумац, да видите како је то!

– У реду, да будем, – прихватио је Тито – али зар наши новатори и рационализатори не могу да измисле хладну сијалицу!?

Ђока се тек тада осетио значајним. Смртно озбиљан брзо је узвратио:

– Нисам ја, друже Маршале, Никола Тесла. Да јесам, не бих сада јео проју!

Уместо да снима Михајло Поповић подигао је главу и зурио у Ђоку. Но, Тита је електричарева непосредност и искреност толико одушевила да се још дуго смејао.

Умешала се ОЗНА

Крајем 1944. Никола Поповић, учесник рата и режисер започео је да снима документарац „Београд". Камера је поверена Мики Поповићу. Филмске траке није било. Тонски снимател Жарко Гргуљов се снашао: неколико пута је аутомобилом ишао у Будимпешту и трампио сланину и ракију за траку Акфа заосталу од Немаца.

Снимање је трајало неколико месеци. Филм је замишљен као сведочанство о херојским ратним годинама Београда. Сценографија није била потребна – град се налазио у рушевинама. У данашњој Улици пролетерских бригада, у делу према Каленићевој пијаци блок зграда је у рату збрисан бомбама. Режисер је наумио да на тим рушевинама сними судар партизана и Немаца прса у прса. Статисти су добијени од Команде града: партизане су играли прави партизани који још нису скинули униформу, док је улога војника Вермахта додељена немачким заробљеницима. Немци су добили пушке са ћорцима. Последњи кадар се завршавао тако што се непријатељ предаје са уздигнутим рукама, а један партизан пење на врх рушевине и у знак победе побада нашу заставу.

И све би било у реду да режисер није заборавио да о месту и времену снимања обавести Оделење за заштиту народа – ОЗНУ. Како су се наши борци, иначе још незалечених рана на души од рата, превише верно унели у улогу, неко од грађана који је чуо пуцњаву а није знао о чему се ради, хитно је о „уличним борбама" обавестио припаднике ОЗНЕ.

ХОЋЕ ЛИ БРАЈАН КЛО ЗАМЕНИТИ ТАЧЕРКУ?

ШНИЦЛА ЗА МЕНЕ, ЛИМУНАДА ЗА МЕЦЕ

ОПКЛАДЕ СУ ЧУДНА СТРАСТ: ЉУДИ ЗБОГ ЊИХ ИЗВОДЕ ИГРАЧКЕ НА ВЕЧЕРЕ, ЈЕДУ КОШУЉЕ, ПРОВОДЕ ГОДИНЕ И ГОДИНЕ У ПОТПУНОЈ САМОЋИ...

Људи су спремни свашта да ураде ради опкладе. Енглезима је то, рецимо, једна од већих националних страсти. Извесни Пит Робинсон је, на пример, када му је запрепашћени келнер коначно пришао, мртав хладан наручио: „Одрезак са кукурузом за мене, крофне и лимунаду за моје пријатеље".

Оно „моји пријатељи" односио се на седам плишаних медведа: седели су сваки у својој столици за столом који је данима унапред резервисан у најугледнијем хотелу у Карлајлу.

Тридесет четворогодишњи машиниста Пит ни по коју цену није хтео да изгуби опкладу...

Мерлин по имену Дејвид

Два средовечна грађанина Лондона, Боб и Денис Рејнолдс, упутила су заинтересованим лицима следећи изазов: „Кладимо се у пет фунти да ће се Елвис Присли до краја 1981. вратити на земљу у летећем тањиру". Пет хиљада њихових земљака одговорило је да неће. Њих двојица су представљали јединице у неправедном односу 5000:1. Боб и Денис су изгубили опкладу.

Кладионицама је клађење једини бизнис: 1981. године угледна индустрија те врсте, „Ледброукс", понудила је својим муштеријама нову разбибригу: „250:1 да чудовиште из Лох Неса неће бити пронађено у следећих годину дана". Сигурности ради, кладионица је прецизирала и неке услове – дотична немам морала би да буде дугачка бар 9 метара, а Британски музеј да потврди како је реч о дотада непознатој врсти.

Како чудовиште није помолило ни нос, а камоли прописаних девет метара, „Ледброукс" није исплатио уложене опкладе што се фирми јако лепо исплатило. Кладе се и Американци. Пензионери Дик Вудард из Калифорније није одолео изазову: у пратњи жене Дорин потегао је пут од 16 хиљада километара како би доказао да се колима може стићи до најјужније тачке Јужне Аме-

Не проверавајући у Команди града о чему се ради, они су се наоружани укрцали у два камиона и пожурили у помоћ нашима. Опколили су улицу и кренули у напад. Можда би и извршили јуриш, да у међувремену снимање није окончано. У повратку кући сниматеља Мику Поповића су сусретали грађани и питали где се води битка. Глас се брзо ширио. Брижна Поповићева мајка дочекала је сина речима:

– Да ниси изашао из куће, Београд је пун Немаца!

Могу ли да мрднем

Чика Мику за филм „Београд" везују још два догађаја.

Снимана је позната акција београдских илегалаца – паљење немачке гараже у некадашњој Гробљанској, сада Рузвелтовој улици. Све је припремљено само није било шофера који као немачки војник вози мерцедес. Неко се досетио да би шофер филмске екипе Север Смиљанић могао да одигра ту улогу. Нема муке, његово је било да седне за волан и, после експлозије у гаражи, бежећи пролети колима кроз дрвену рампу. Север је пристао. Нико није знао да у оближњој кафани уз чашицу седи руски војник са аутоматом. Кад је одјекнула експлозија, Рус је помислио да грувају Немци. Излетео је из кафане и видећи да „немачки војник" бежи, испречио се испред аутомобила и подигао аутомат. Срећом, чланови екипе су били у близини и бацили се на њега. Муке су имали да му одузму оружје и објасне шта се дешава

Још горе је било режисеру Николи Поповићу после снимања сцене ликвидирања на улици злогласних агената Специјалне полиције Космајца и Залада. Пошто су се тада користили искључиво бојеви меци за пиштољ, глумац који у филму пуца на двојицу крвника морао је да буде непогрешив стрелац: у овој прилици није смео да погоди циљ већ да нишани поред њега. За улогу је ангажован Јунуз Међедовић. Гађао је изврсно. После одигране сцене и режисеровог узвика стоп, Космајац, кога је играо глумац Бобан Колаковић, и даље је лежао на плочнику не дајући знаке живота. Завладао је тајац. Режисер је избезумљено потрчао према месту трагедије. Чим се приближио, Колаковић је тихо рекао:

– Је л' могу да мрднем, имам неки шљунак испод главе!

Требало је да и Љуба Тадић у филму „Била сам јача" пуца бојевим мецима, али поред камере Био је толико лош стрелац да је метак окрзно по уху сниматеља Михајла Поповића. Тада је Мика имао среће. За време снимања „Црвеног шала" се смрзавао: температура је износила минус тридесет. Причао би још, али мора да устане, место га не држи. И данас ће написати неколико страница. „Дођи сутра да ти причам о Дунаву. То је река!"

Миленко Тодоровић

ЧУВАРИ ГРДЕ, ГОРИЛЕ СЕ ПЛАЗЕ

Раде то деца, одрасли кад мисле да их нико не види, гориле када се изнервирају... А шта то? Плазе језик.

Истраживања су показала да поменути гест и код људи и код животиња има исто значење: одбојност према некој ситуацији, односно тиме као да кажу: „Волео бих да нисам овде". Деца се, додуше, каткад плазе и да би рекла: „Не узнемиравај ме!" Клинци често показују језик када се нађу пред неким тешким задатком, цртањем или писањем, рецимо. Уочено је и ово – што се више у нешто удубе, то се више плазе.

Исто важи и за одрасле. Кад год раде нешто што захтева већу концентрацију, рецимо кад паркирају кола или попуњавају формулар, и они показују језик.

Гориле и орангутани никада не долазе у ситуацију да паркирају кола, али им се зато понекад дешава да их, ако имају ту несрећу да живе у зоолошком врту, чувари грде. Чувари грде, гориле и орангутани се плазе. Исто ће учинити и када се нађу пред тешким задатком гуљења банане. Једна женка гориле уопште није чекала да јој неко подвикне, плазила се и плазила чуварима зато што су јој одузели омиљену играчку. Да се зна шта о тој грубости мисли...

Баш као и код људи, ни код горила плажење није знак агресивности. Мада гест делује изазивачки, права је истина да онај који га чини у ствари не жели да изазове бес друге особе.

Плажењем се, некада, изражава добродошлица у шта су се лично уверили принц и принцеза од Велса приликом недавне посете Новом Зеланду. Уместо да се са њима рукују, Маори су их поздравили пуканом: мало су протресли уздигнута копља, а онда су им се – исплазили.

Плажење, опет само некада и негде, зна да буде и средство опуштања. Тако бар тврде радници једне фабрике у Еб Вејлу у Великој Британији који сами за себе кажу да су најсрећнији радници у земљи захваљујући јапанској „фискултури" коју раде по петнаест минута сваког јутра пре почетка посла. Срећници се сагињу, истежу, трче у месту, праве гримасе и плазе се један другом – уз музику.

Задовољан је и управник фабрике Ендрју Френсис: „Вежбе се раде у радно време, али нама се то исплати. Главе се разбистре, људи су после орни за рад".

Без плажења би још и могли да преживимо, без језика теже: без њега не бисмо могли да говоримо, осећамо укус хране, жваћемо и гутамо. Он је и поуздан показатељ здравља: доктори на основу његове боје и изгледа с приличном сигурношћу могу да установе постојање неких обољења. Језик здраве особе ружичаст је и влажан. Испуцао и сув језик могао би, рецимо, да означава неко обољење бубрега. Запаљена, црвена боја сигнализује, између осталог, неку инфекцију уста или дисајних путева

М. И.

рике. И може да се стигне, само што на последњем делу путовања кроз Огњену Земљу нема путева – само стотине и стотине километара стазица закрчених стенама и камењем.

Вудардови су ипак добили опкладу и паре.

Још се не зна износ опкладе коју је смислио Џек Прајс из Лондона. Дотични Џек се кладио да ће фудбалски тренер Брајан Клодо 1985. постати енглески премијер! Шта су на то рекли остали? Рекли су да су му изгледи овакви: 1000:1 да ће му се уложених пет фунти вратити. Видеће се.

Пре десетак година резултати једне аудиције за манекене у Корнфорту у Дарему поништени су зато што је прво место заузела манекенка по имену Мерлин. Испоставило се да се Мерлин зове Дејвид, а презива Мекензи, да има двадесет пет година и да је наставник тамошње школе. Шта је то Дејвиду требало? Па, кладио се са женом која је била убеђена како му неће поћи за руком да обмане толики народ.

10 година у самици

Кад је човек ватрени поклоник научне фантастике, онда су му и опкладе научно-фантастичне: Дејвид Трелфол из Престона се 1964. године кладио са Виљемом Хилдом да ће се људи спустити на Месец пре јануара 1971. године Виљему се Дејвидова тврдња учинила тако нестварна да се нимало није уплашио могућности да изгуби 10 хиљада фунти.

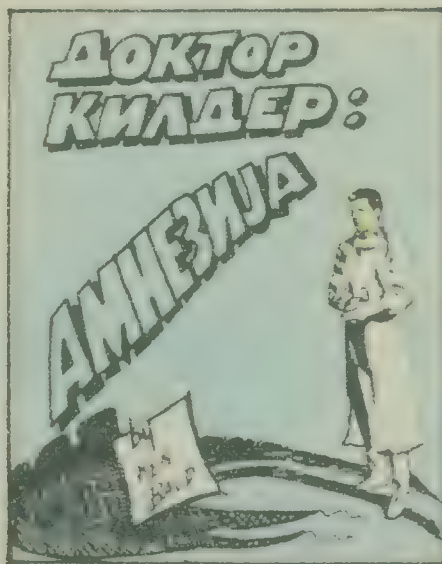
Осамнаест месеци пре истека рока људи су прошетали по Месецу, а скептични Виљем је Дејвиду на руке одбројао оних десет хиљада. Победник није стигао да их трошкари јер је новембра 1970. страдао у саобраћајној несрећи. Тело је тестаментом завештао науци.

Некада човек мора да преплови океан да би нашао изазов свог живота: пре више од века, извесни лорд Сесил понудио је хиљаду фунти ономе ко у потпуној изолацији од света проведе 10 година, а опкладу је прихватио Виљем Хестингс, Американац на пропутовању кроз Велику Британију!

Лорд је у сопственој кући саградио ћелију. Хестингс је у њу ушао чврсто решен да се пре истека рока не види и не проговори ни са ким. Виљем је прочамио године пишући и читајући, у договорени час искорачио из ћелије толико оронуо да се више није дао препознати, али је победио. Покупио је своје паре и вратио се у САД. Четири дана пошто је закорачио на родно тле, умро је.

Виљем је стварно имао пех. И једног Канађанина је на недавним изборима потерао малер, само што су последице ипак биле далеко безазленије. Дотични је погрешно предвидео исход избора и за опкладу морао да поједе – сопствену кошуљу. Човек се снашао: уместо да кошуљу прогута „наживо", Канађанин је прво спалио, а онда пепелом зачинио шницлу коју је у сласт појео.

М. И.

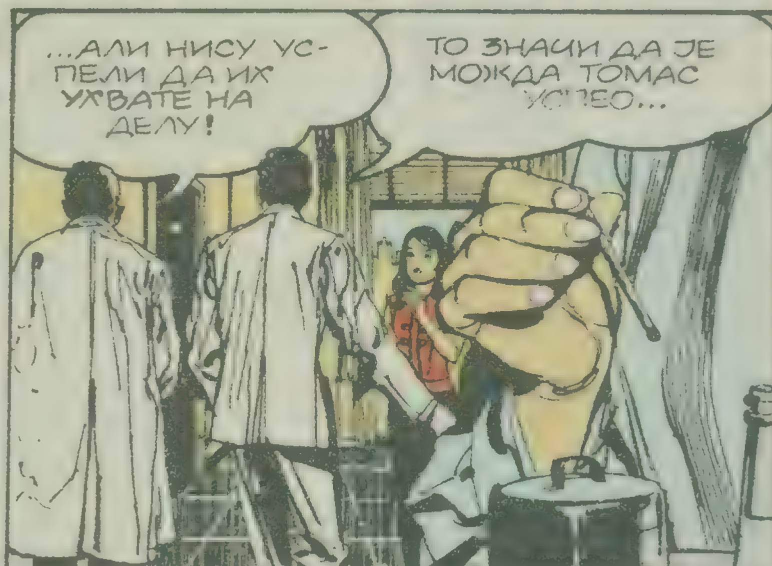

ДОКТОР КИЛДЕР:
АМНЕЗИЈА

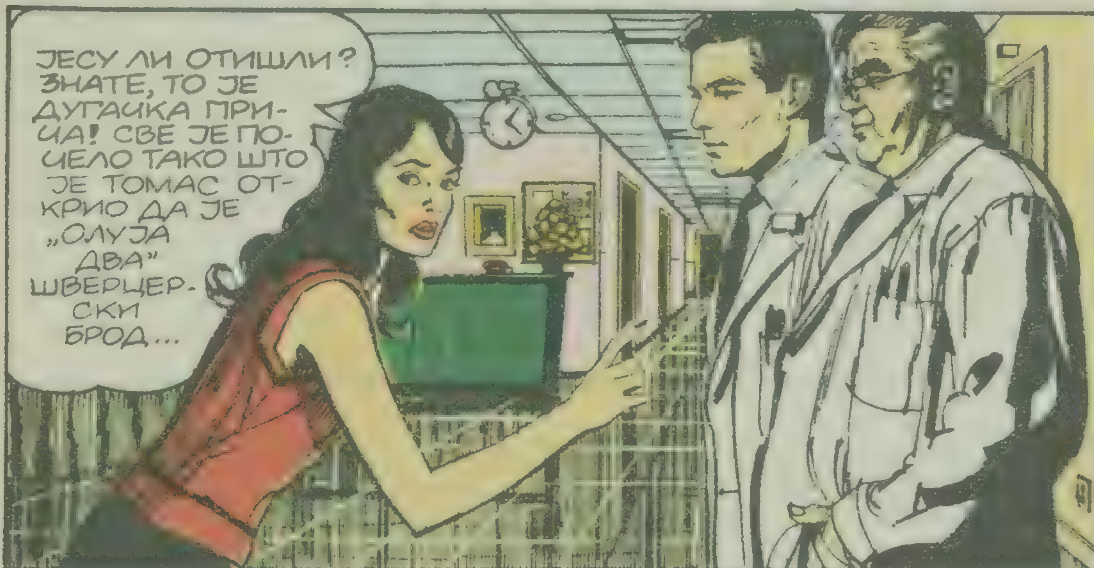

НЕ ДОПАДА МИ СЕ ЧИТАВА ТА ПРИЧА О ТОМАСУ РОГИНУ, ДОКТОРЕ ГИЛЕСПИ!
НЕ БРИНИ, ШИМЕ, ПОКУШАЋУ ДА САЗНАМ НЕШТО...

МОРНАР СЕ ЗОВЕ ТОМАС РОГИН И ПЛОВИО ЈЕ НА БРОДУ „ОЛУЈА ДВА"! КАПЕТАН МИ СЕ НИКАКО НЕ ДОПАДА!

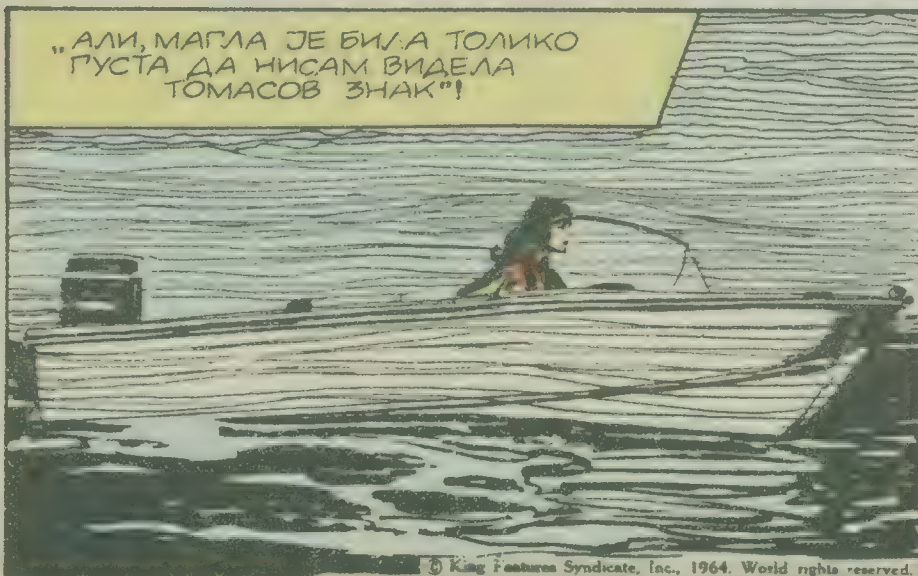

ДУГО СУМЊАТЕ НА ЊЕГА? ДА, ДА, ТО СЕ УКЛАПА У НАШУ ПРИЧУ!

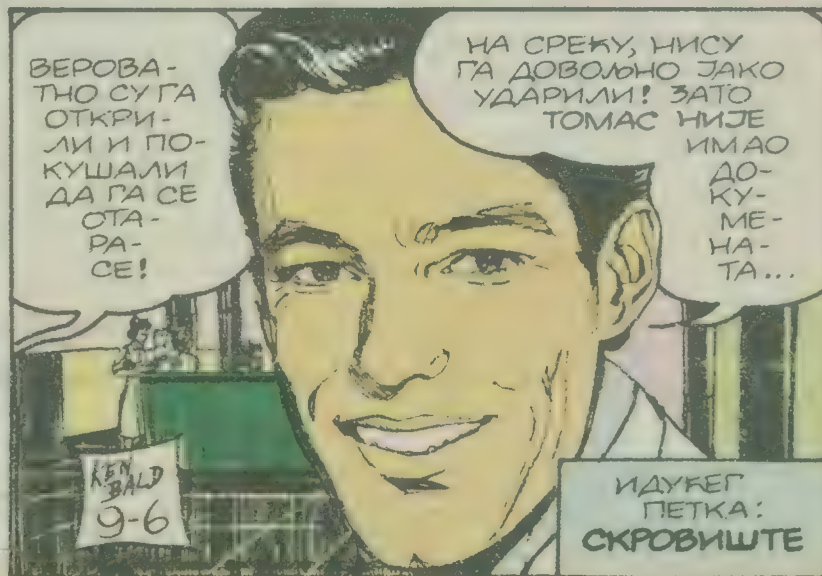

МОЈ ДРУГ ИЗ ПОЛИЦИЈЕ КАЖЕ ДА ВЕЋ ОДАВНО СУМЊАЈУ ДА НА „ОЛУЈИ" ШВЕРЦУЈУ ВИСКИ И ЦИГАРЕТЕ...

...АЛИ НИСУ УСПЕЛИ ДА ИХ УХВАТЕ НА ДЕЛУ!
ТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ МОЖДА ТОМАС УСПЕО...

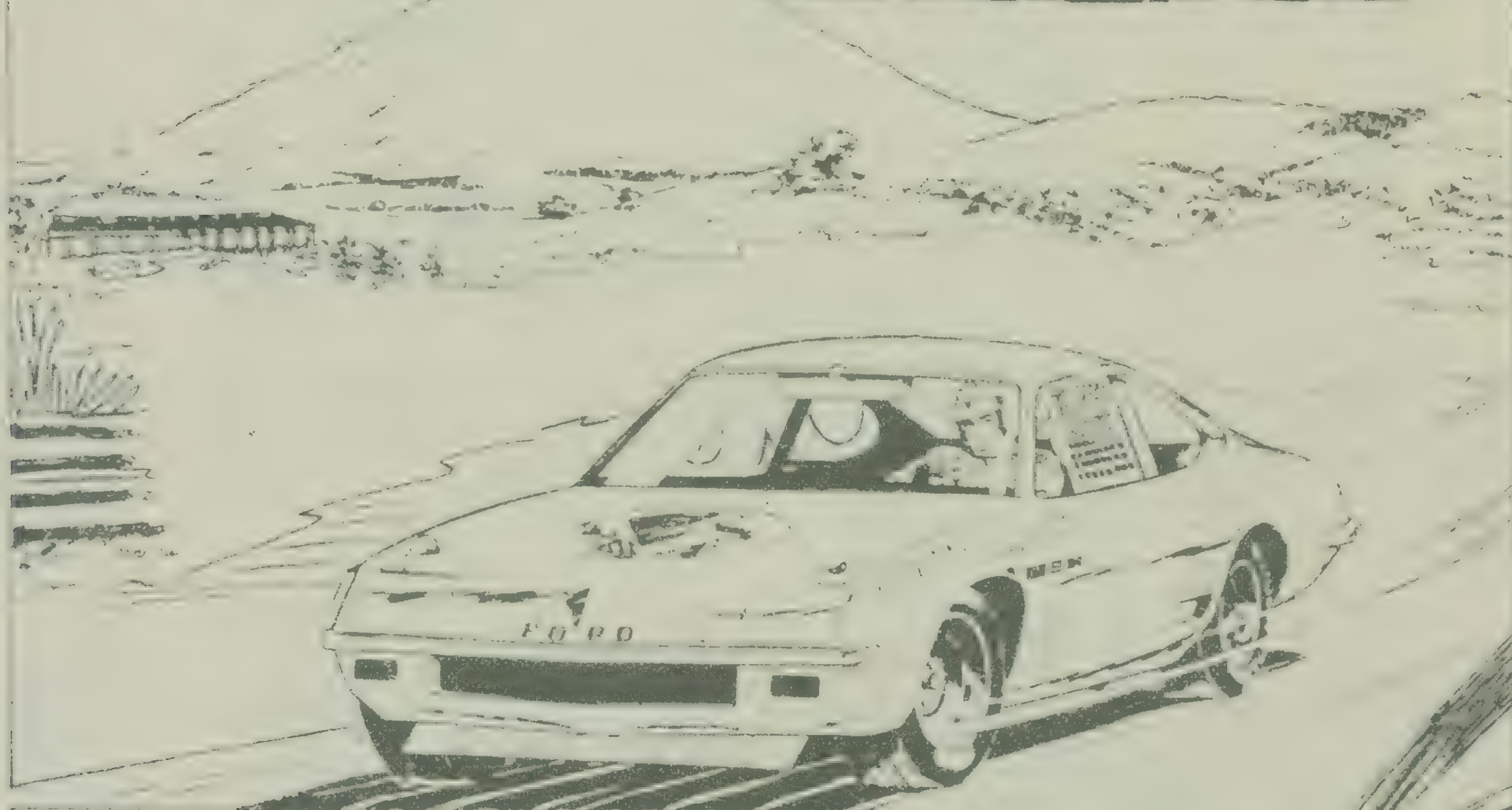

ЈЕСУ ЛИ ОТИШЛИ? ЗНАТЕ, ТО ЈЕ ДУГАЧКА ПРИЧА! СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ТАКО ШТО ЈЕ ТОМАС ОТКРИО ДА ЈЕ „ОЛУЈА ДВА" ШВЕРЦЕРСКИ БРОД...

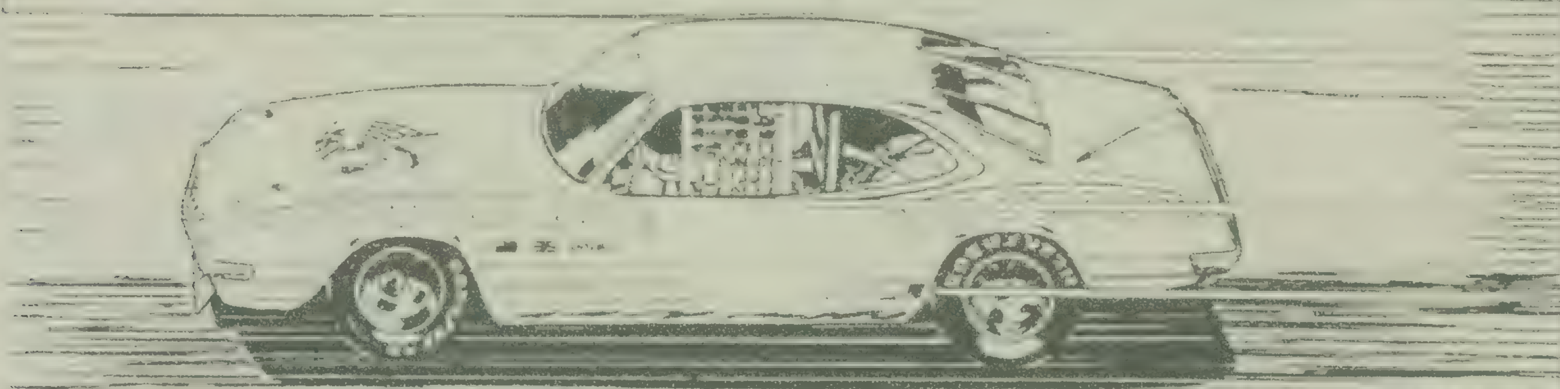

ТОГ ДАНА ТРЕБАЛО ЈЕ ДА МИ ТОМАС ДА ЗНАК ДА „ОЛУЈА ДВА" ОПЕТ ПРЕВОЗИ ШВЕРЦОВАНУ РОБУ... ЈАВИЛА БИХ ТО ОБАЛСКОЈ СТРАЖИ!

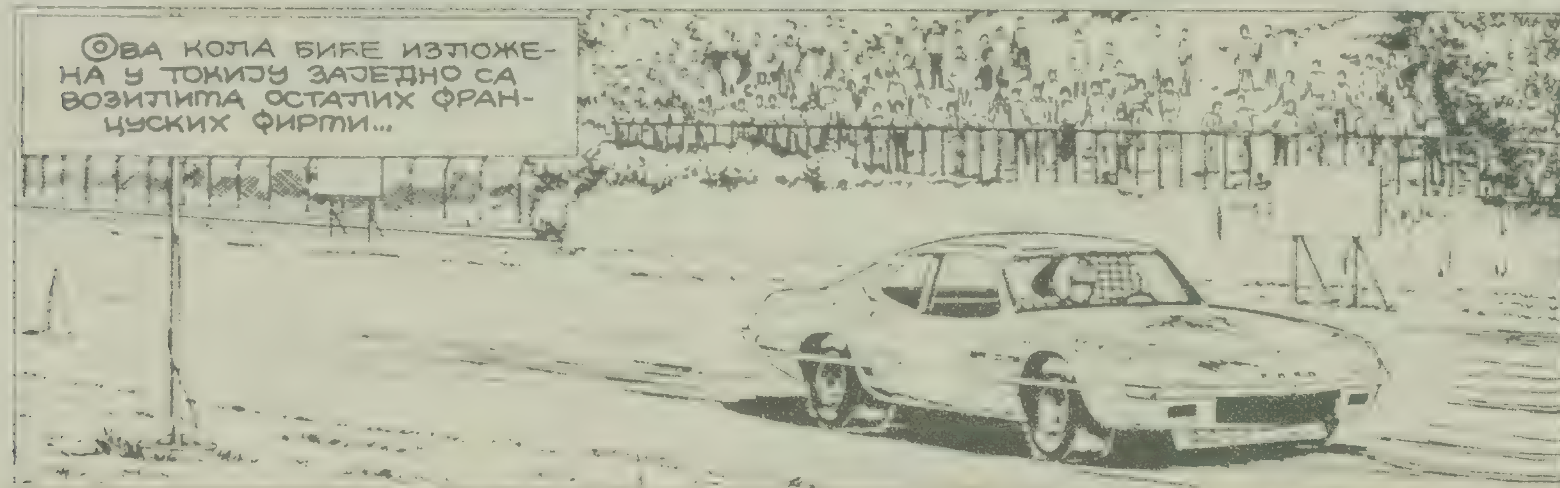

„АЛИ, МАГЛА ЈЕ БИЛА ТОЛИКО ГУСТА ДА НИСАМ ВИДЕЛА ТОМАСОВ ЗНАК"!

ВЕРОВАТНО СУ ГА ОТКРИЛИ И ПОКУШАЛИ ДА ГА СЕ ОТАРАСЕ!
НА СРЕЋУ, НИСУ ГА ДОВОЉНО ЈАКО УДАРИЛИ! ЗАТО ТОМАС НИЈЕ ИМАО ДОКУМЕНАТА...
KEN BALD 9-6
ИДУЋЕГ ПЕТКА: СКРОВИШТЕ

Мишел Вајан: ТРКА У САН ФРАНЦИСКУ

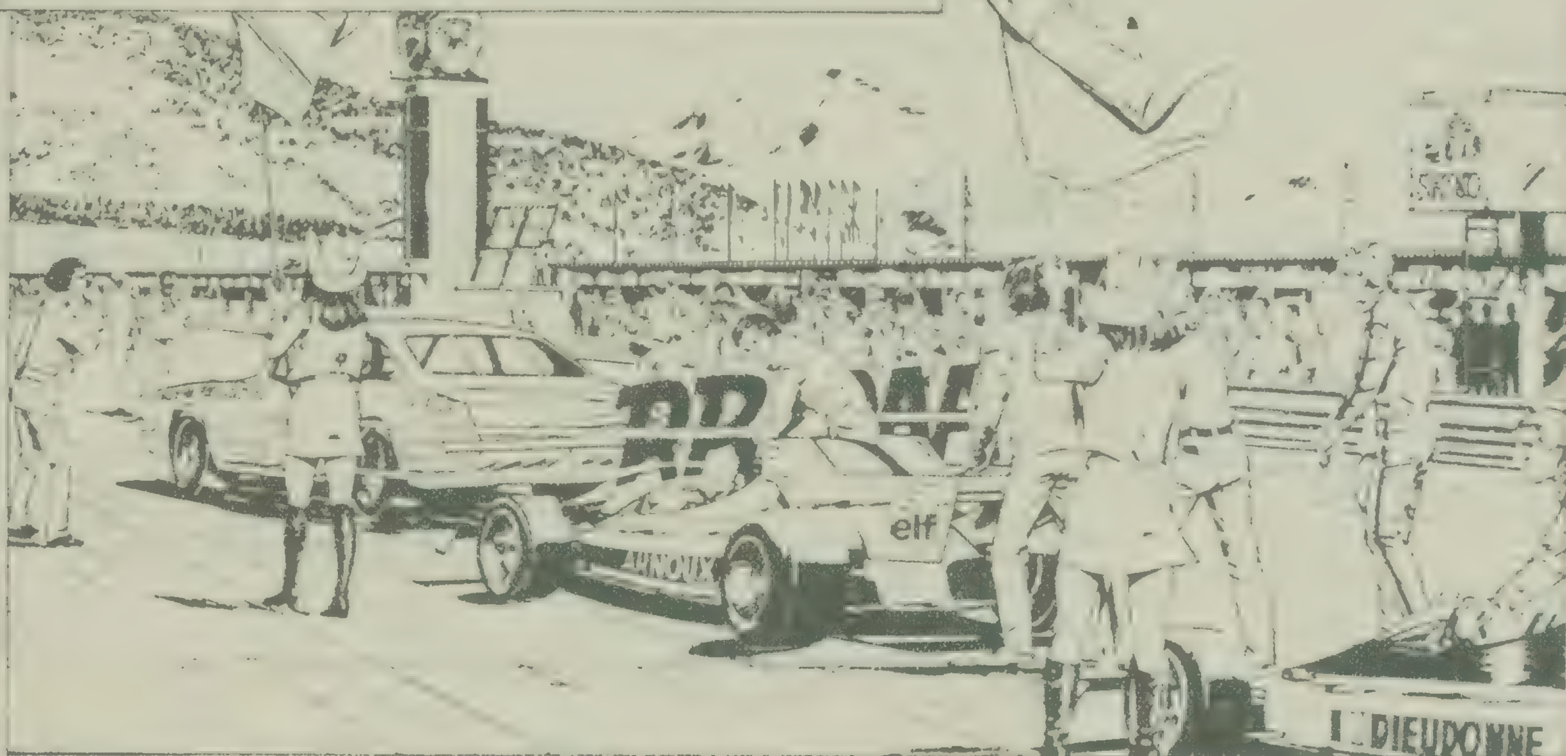

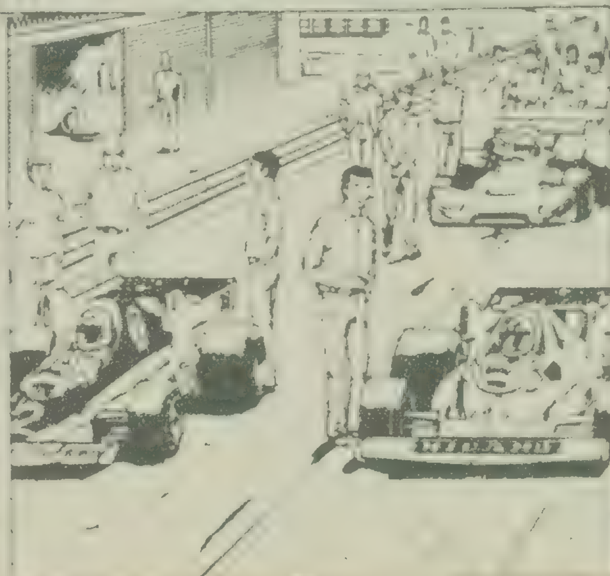
ТОГ ЈУТРА МИШЕЛ ЈЕ ВОЗИО ПРЕД БРОЈНОМ ПУБЛИКОМ И НОВИНАРИМА...

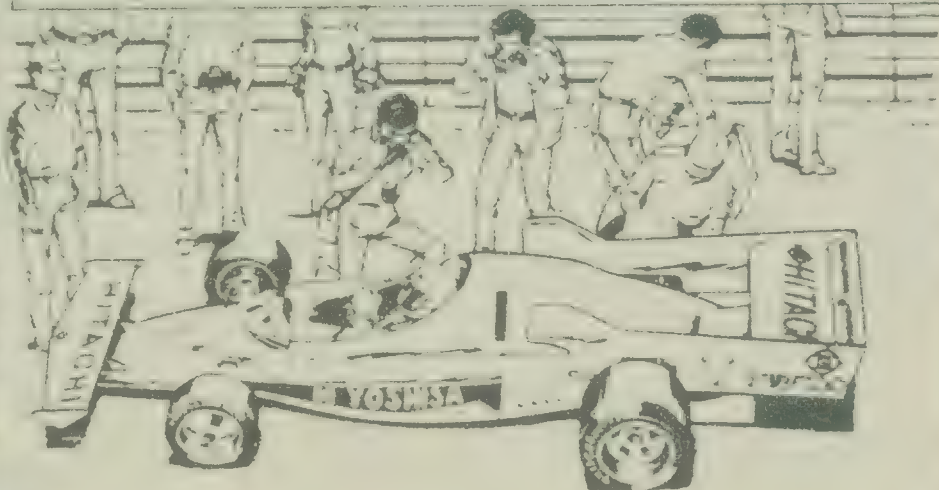
ИЗМЕЂУ ОСТАЛИХ, БИЛО ЈЕ ТУ ПЕТ НОВО-ПРОИЗВЕДЕНИХ " ВАЈАН ФОРМУЛА ДВА" КО-ЈА СУ ВОЗИЛИ МЛАДИ И СПОСОБНИ ВОЗАЧИ...

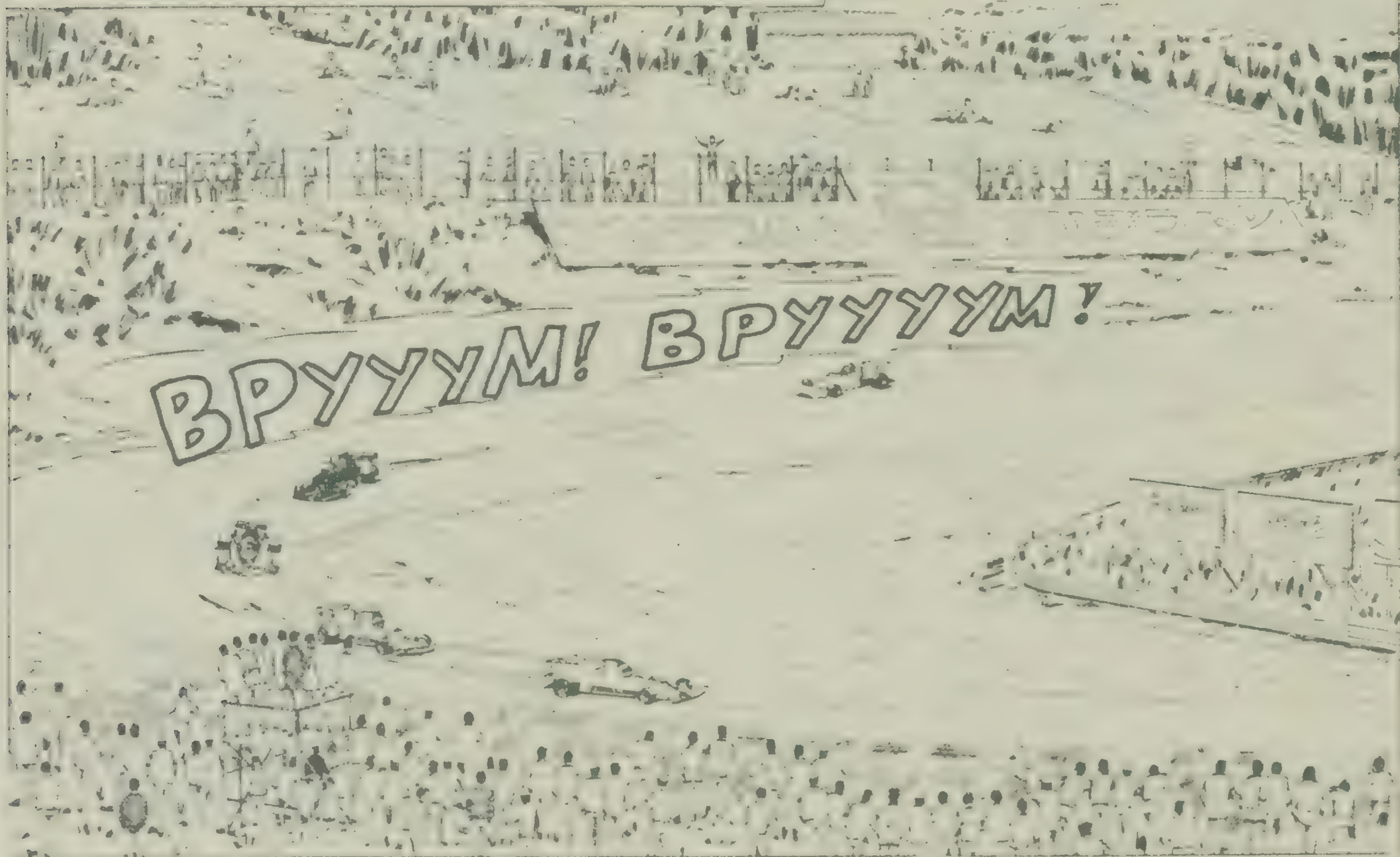

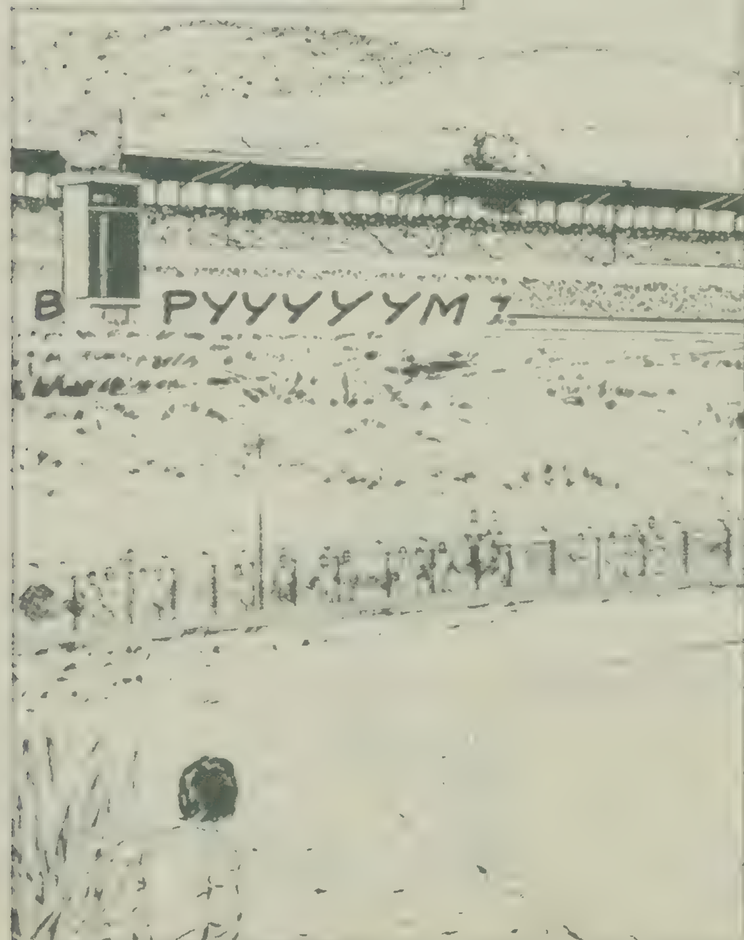
ТО СУ БЕЛГИЈАНЦИ ПЈЕР ДЈЕ-ДОН И АЛЕН ШЕМУЛЕН...

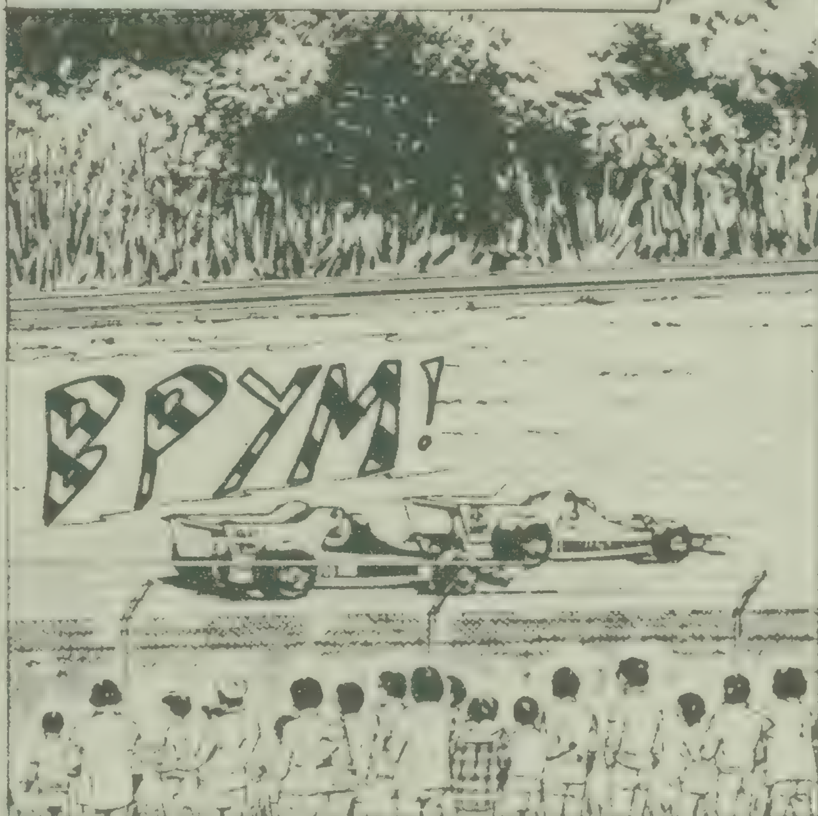
... И ДВЕ ФРАНЦУСКЕ НАДЕ: РЕНЕ АРНУ И ШАРЛ СЕВЕР. ПЕТИ ВОЗАЧ БИО ЈЕ ЈАПАНАЦ ЈОРИ ЈОШИСА...

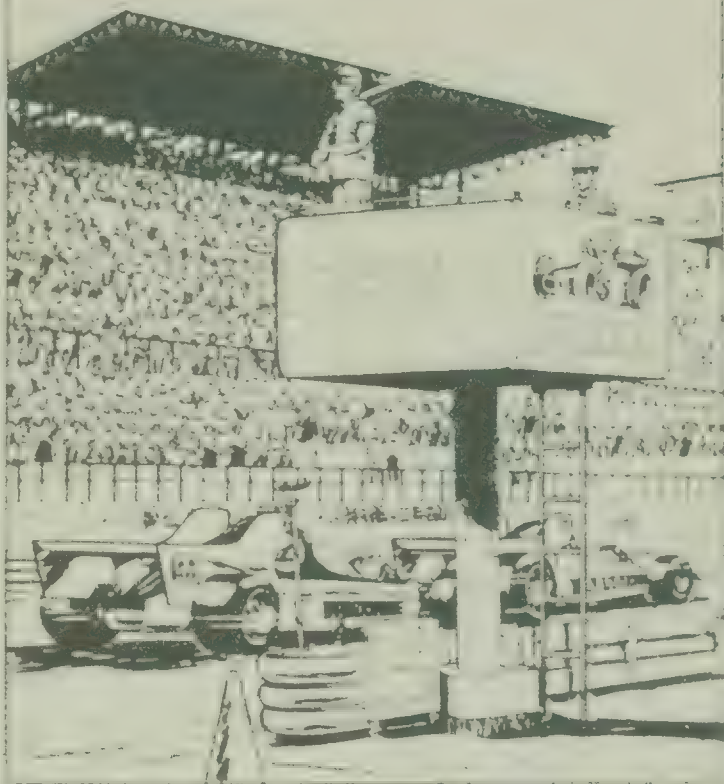

ВЕЋ НА ПОЧЕТКУ ТРКЕ, ВОЗАЧИ АУТОМОБИЛА ФИРМЕ "ВАЈАН" ПОТВРДИЛИ СУ СВОЈУ ВИСОКУ КЛАСУ...
ВРУУУУМ! ВРУУУУМ!

ТРКА ЈЕ БИЛА УЗБУДЉИВА...
ВРУУУУУМ!

ДУЖ ИЗВРСНЕ СТАЗЕ ГЛЕДАОЦИ СУ ЛАКО ПРАТИЛИ БОРБУ МЛАДИХ "ВУКОВА"...
ВРУУУМ!

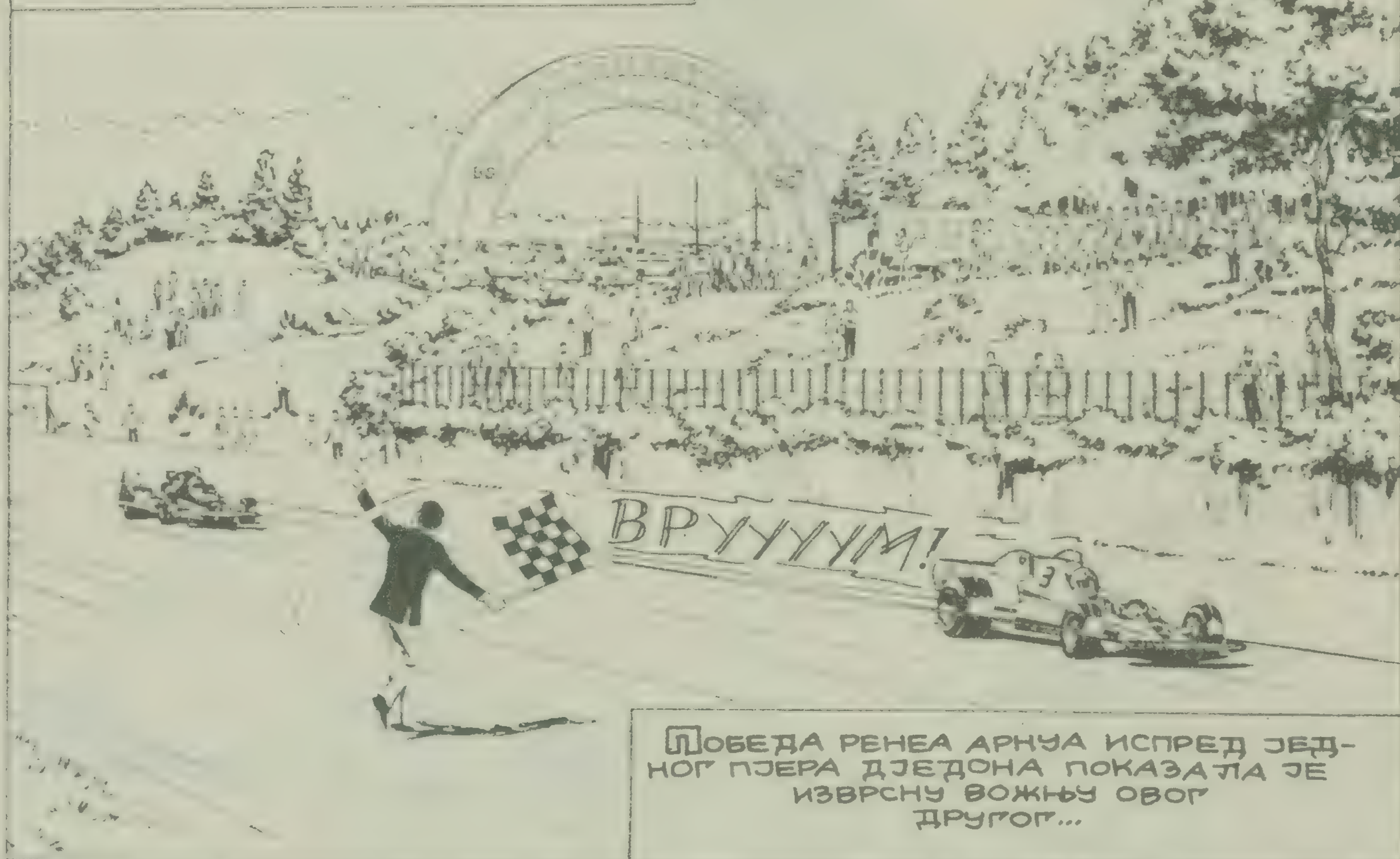

ПОСЛЕДЊИ КРУГ... ФРАНЦУЗ АРНУ ВОДИ, ЗА ЊИМ ЈЕ БЕЛГИЈАНАЦ ДЕДСН...
ВРУМ!

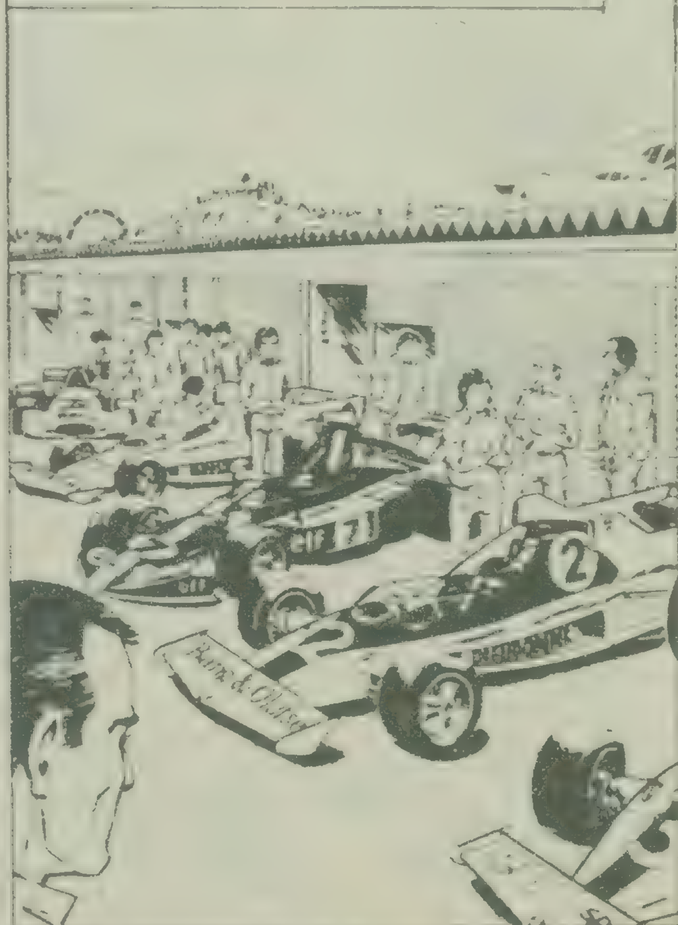

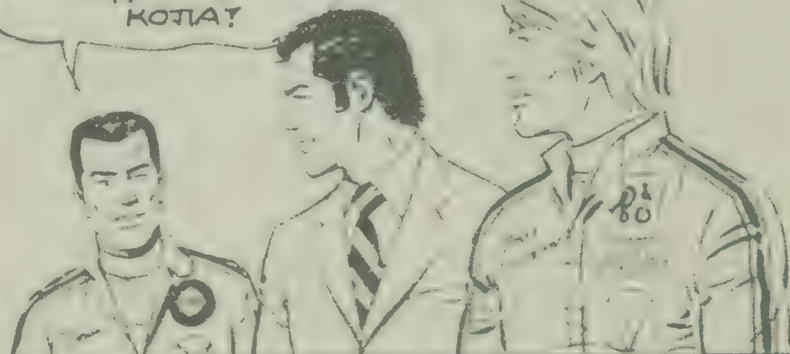

ДВОЈА КОЛА СУ УПРАВО УЛАЗИЛА У ПОСЛЕДЊУ КРИВИНУ, КАД СУ СЕ ИСПРЕД ЊИХ СТВОРИЛА ЈЕДНА КОЛА ИЗ ПРЕТХОДНОГ КРУГА...
ВРУУУУМ!

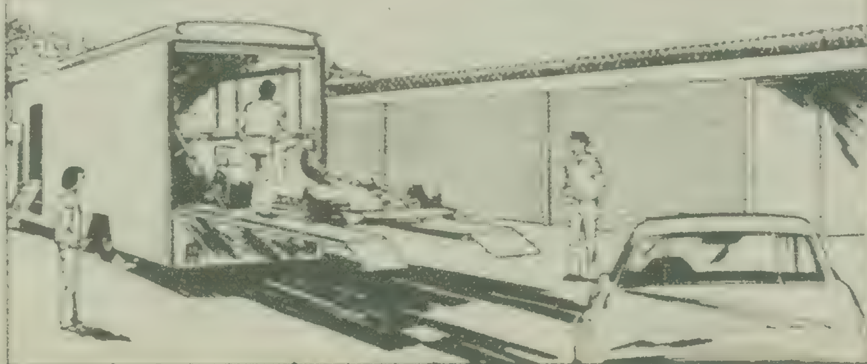

АРНУ НИЈЕ ОКЛЕВАО, ПРЕШАО ИХ ЈЕ...
ВРУУУМ!

МЕЂУТИМ, ДЈЕДОН НИЈЕ МОГАО ДА ИЗВЕДЕ ИСТИ МАНЕВАР, ПА СЕ МОРАО ОДРЕЋИ ФИНАЛНОГ ШПРИНТА...
ВРУУУУМ!
ПОБЕДА РЕНЕА АРНУА ИСПРЕД ЈЕДНОГ ПЈЕРА ДЈЕДОНА ПОКАЗАЛА ЈЕ ИЗВРСНУ ВОЖЊУ ОВОГ ДРУГОГ...

МЕЂУ ПРВИХ ОСАМ КОЛА БИЛО ЈЕ ПЕТ "ВАЈАНОВИХ"...

МИШЕЛ, СТИГЛА СУ ДВА КАМИОНА ДА ОДНЕСУ КОЛА!
У РЕДУ, ЈОРИ, ИДЕМ С ТОБОМ!

ЈОРИ ЈЕ БИО ЗАДУЖЕН ДА КОЛА ПРЕБАЦИ НА ПЕТНАЕСТОДНЕВНУ ИЗЛОЖБУ И ДА ОРГАНИЗУЈЕ ШТАНД...

ЕТО, КРОЗ ДВА ЧАСА КОЛА ЋЕ БИТИ НА ИЗЛОЖБИ! ПРИДРУЖИЋЕМО ИМ СЕ ЧИМ БУДЕМО СЛОБОДНИ!

ВРУУМ!

ПОШТО СУ СЕ ПОЗДРАВИЛИ С ЈАПАНСКИМ ОРГАНИЗАТОРИМА...

... МИШЕЛ И ЈОРИ КРЕНУЛИ СУ НА ИЗЛОЖБУ КОЛА...
ВРУУУУМ!

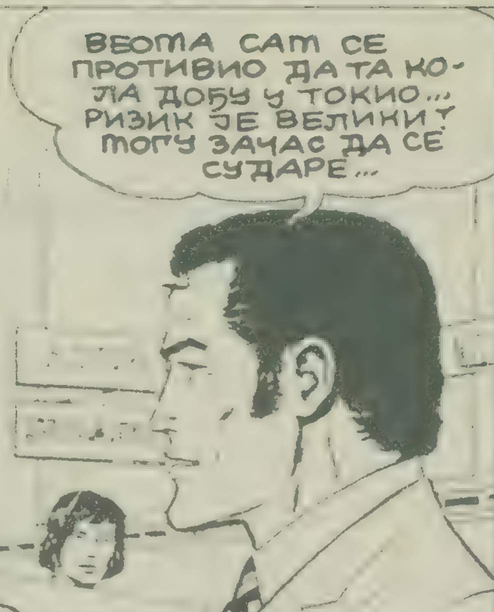

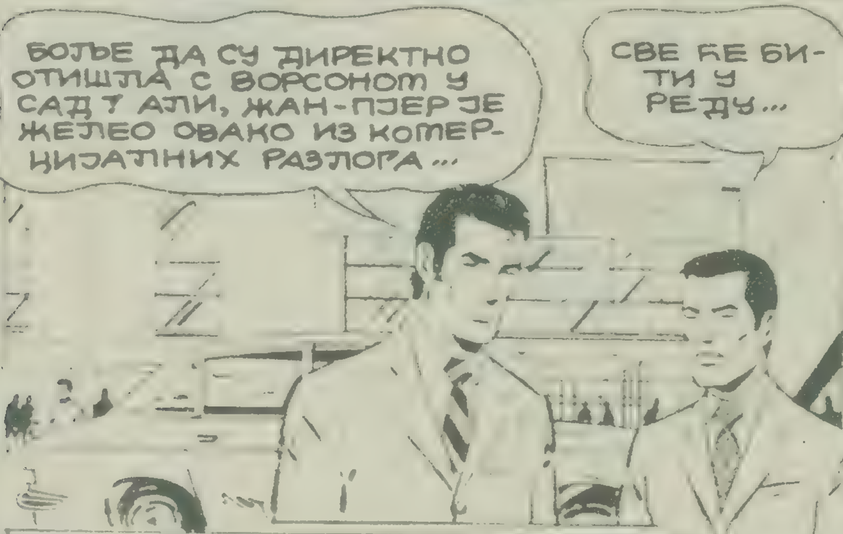

КАКАВ САОБРАЋАЈ!
ОВДЕ ЈЕ УВЕК ТАКО! ЕНО ЈЕДНОГ ОД НАШИХ КАМИОНА!

МАЛО КАСНИЈЕ...
А ГДЕ ЈЕ ДРУГИ?

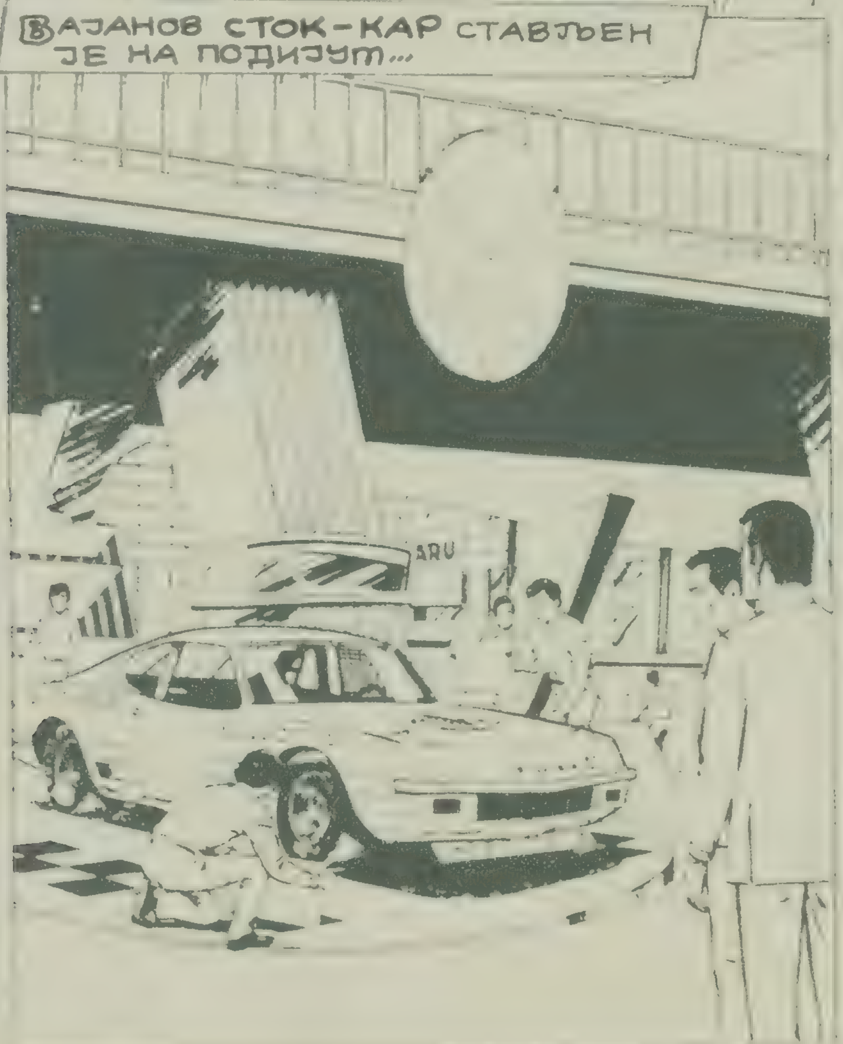

СТИКИ ЋЕ! ВИДЕО СИ КОЛИКА ЈЕ ГУЖВА!

НЕ БРИНИ, МИШЕЛ! БИЋЕ СВЕ У РЕДУ!

ВЕОМА САМ СЕ ПРОТИВИО ДА ТА КОЛА ДОЂУ У ТОКИО... РИЗИК ЈЕ ВЕЛИКИ! МОГУ ЗАЧАС ДА СЕ СУДАРЕ...

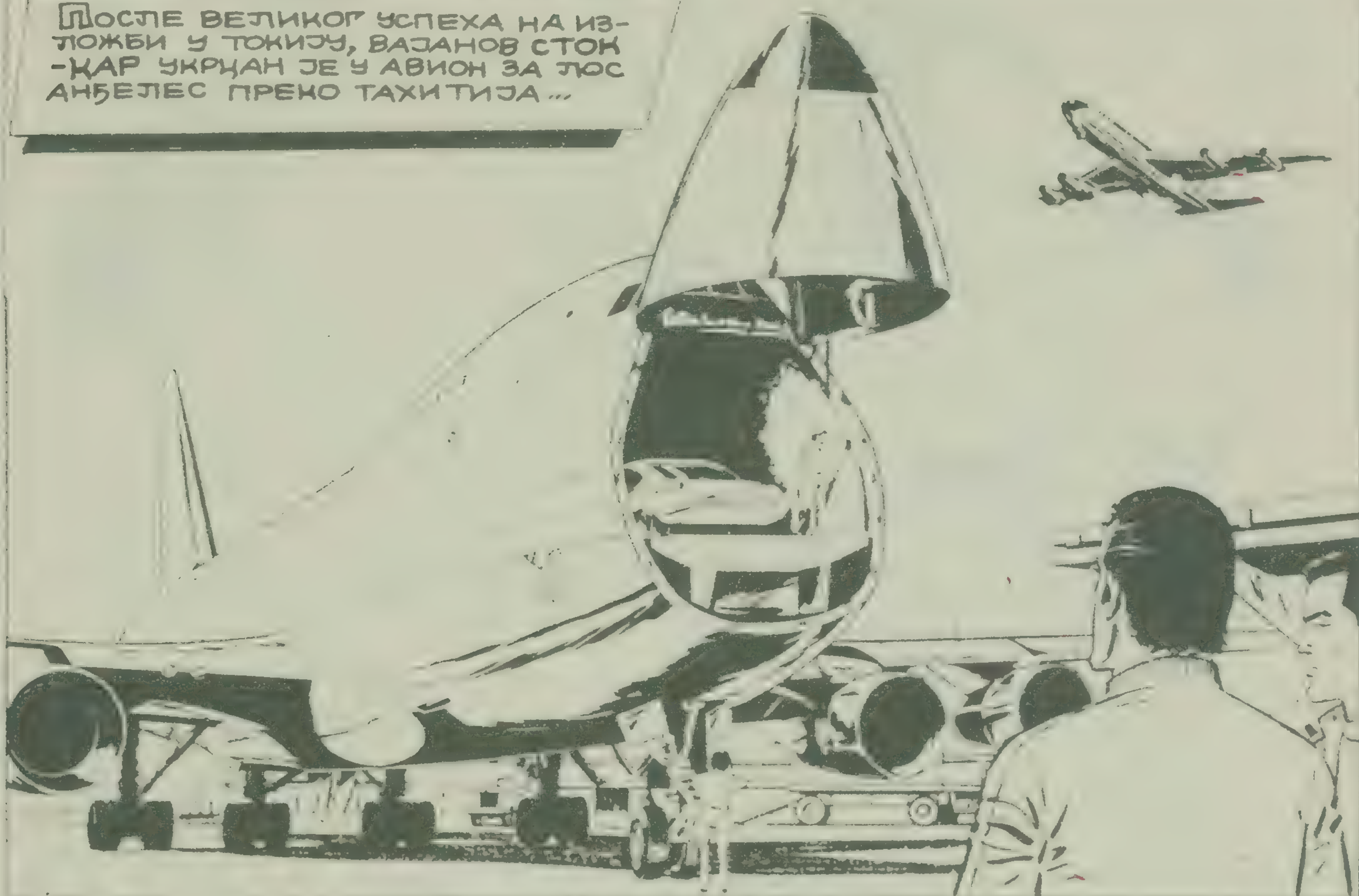

БОЉЕ ДА СУ ДИРЕКТНО ОТИШЛА С ВОРСОНОМ У САД! АЛИ, ЖАН-ПЈЕР ЈЕ ЖЕЛЕО ОВАКО ИЗ КОМЕРЦИЈАЛНИХ РАЗЛОГА...
СВЕ ЋЕ БИТИ У РЕДУ...

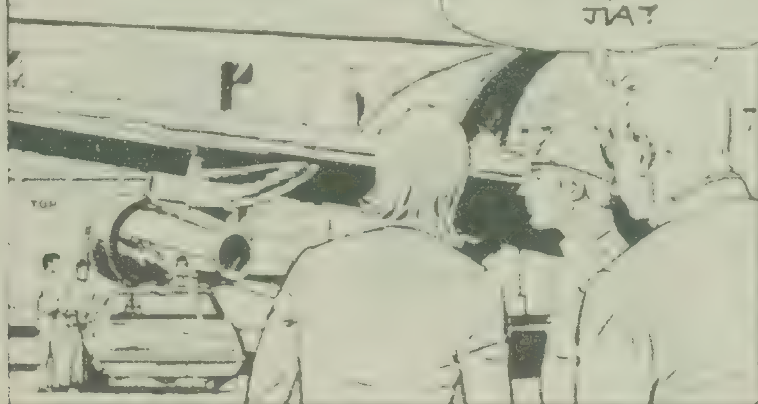

МИШЕЛ СЕ СМИРИО ТЕК КАД ЈЕ И ДРУГИ КАМИОН СТИГАО...

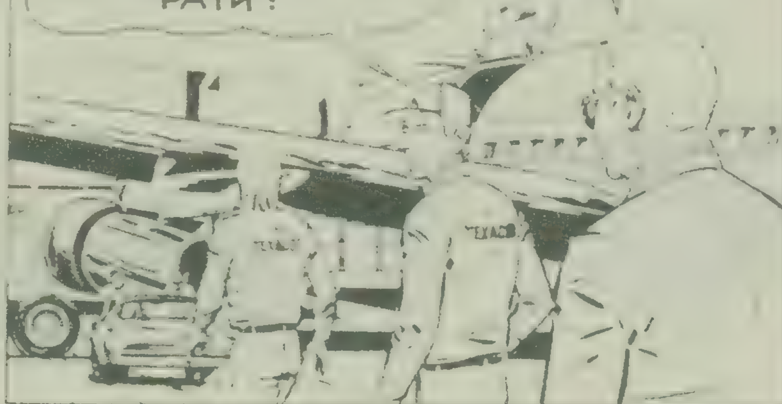

ВАЈАНОВ СТОК-КАР СТАВЉЕН ЈЕ НА ПОДИЈУМ...

ВОДИ РАЧУНА, ЈОРИ, ДА СУ КОЛА УВЕК ЗАТВОРЕНА! СТАВИЋЕМО ПЕЧАТЕ НА ХАУБУ...

...ДА НИКО НЕ ЊУШКА УНУТРА!
НЕ БРИНИ, МИШЕЛ!

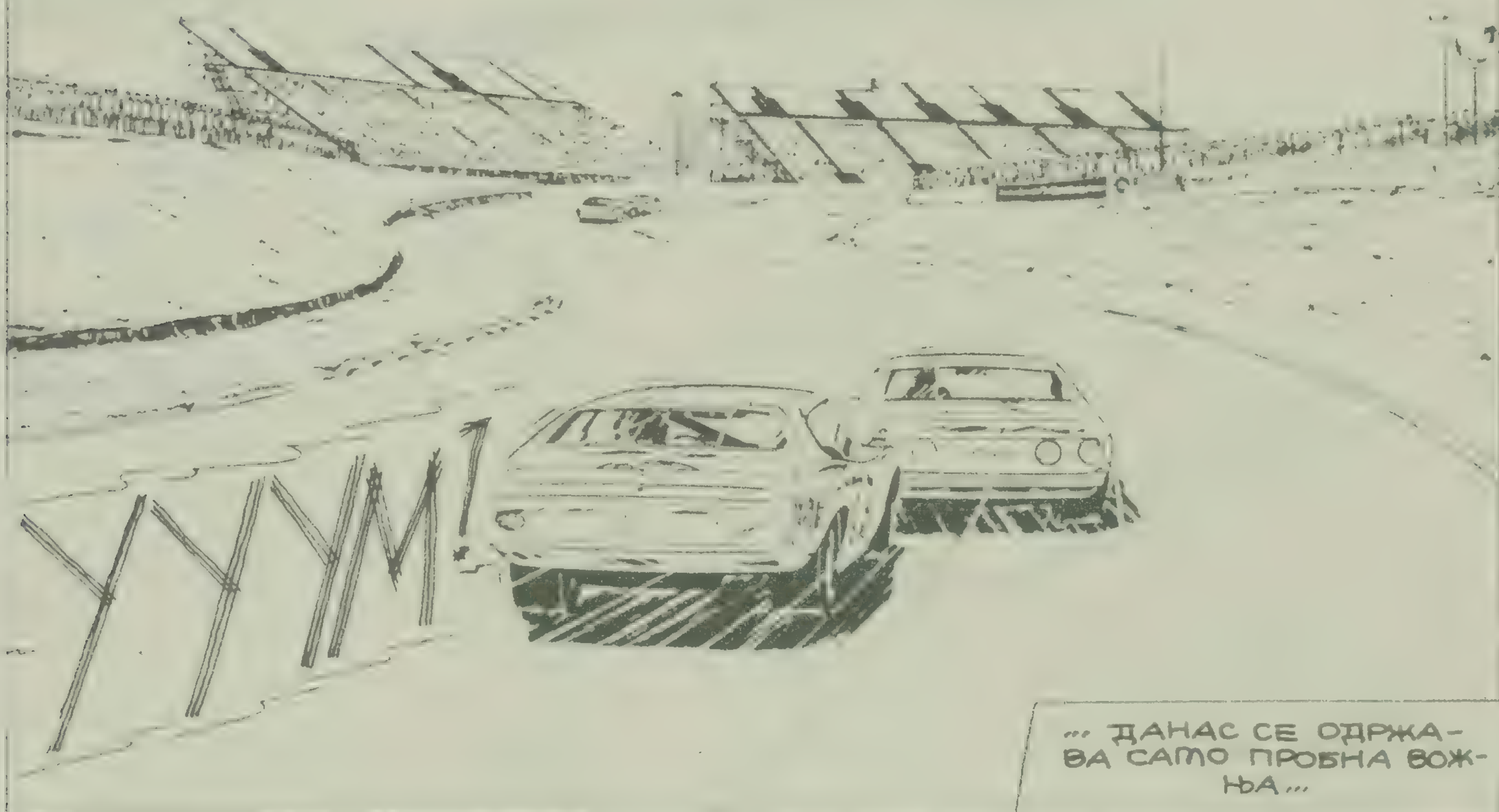

После великог успеха на изложби у Токију, Вајанов сток-кар укрцан је у авион за Лос Анђелес преко Тахитија...

Лос Анђелес. Кола се искрцавају...
Томци, одмах се помешајте с њима и пратите кола!

Покушаћемо... Све зависи где ће их паркирати!
Срећно, Томци!

Али, тренутак касније...
Брзо на писту Риверсајд!
Пропала ствар! Вајан и Ворсон су одмах укрцали кола!

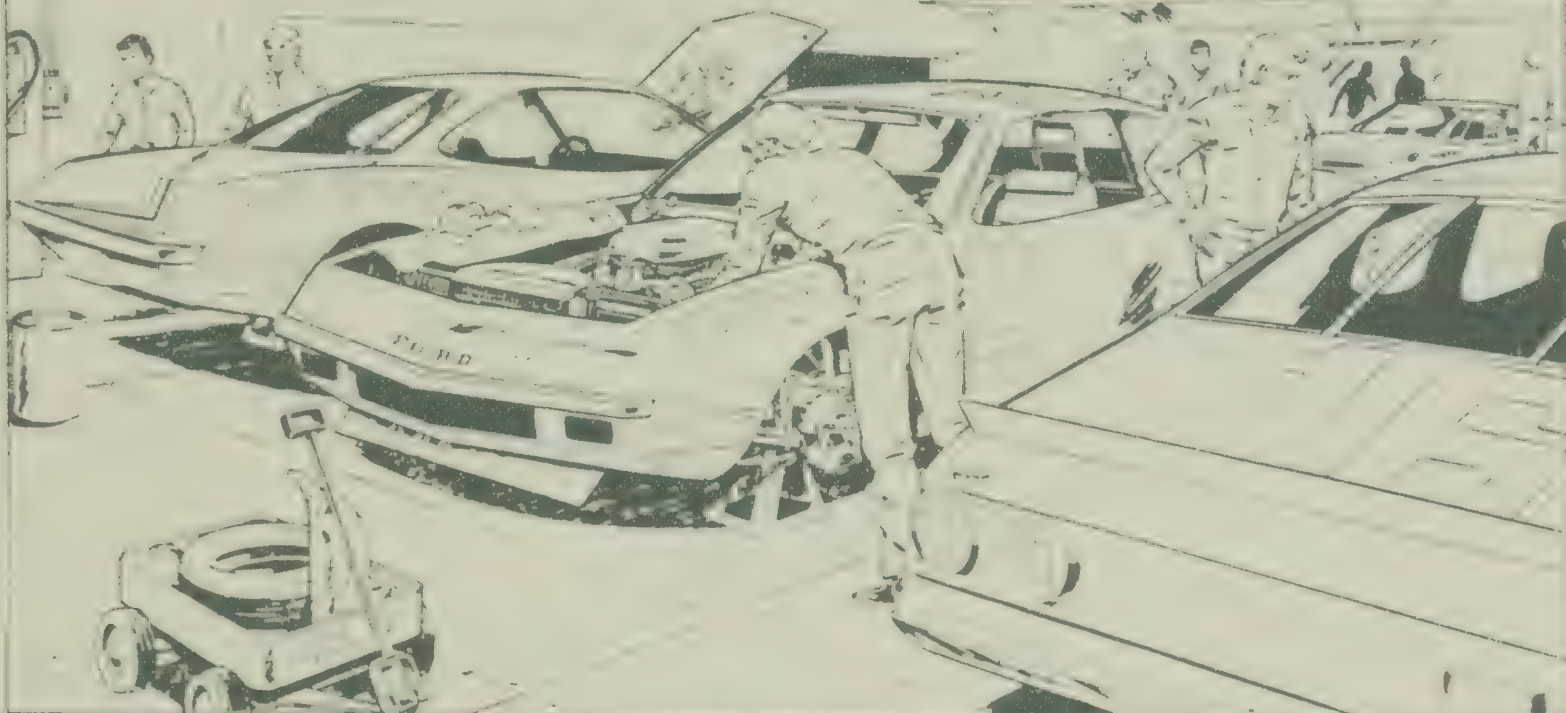

То нам је последња прилика, иначе смо пропали!
Без панике, имаћемо доста времена!

НА ПИСТИ РИВЕРСАЈД, ГДЕ ЋЕ СЕ У НЕДЕЉУ БОРИТИ НА ПЕТСТО МИЉА...
УУУМ!
... ДАНАС СЕ ОДРЖАВА САМО ПРОБНА ВОЖЊА...

СТИВ СЕ РАДУЈЕ СУСРЕТУ СА СТАРИМ ДРУГАРИМА, ВЕТЕРАНИМА ТРКА У САД...

ЗА ТО ВРЕМЕ МИШЕЛ И ЖАН-ПЈЕР СТАРАЈУ СЕ О ТЕХНИЧКИМ ПРОВЕРАМА...

АЛИ, ТУ СУ ДВА НЕПОЗВАНА ТИПА...
ИДЕМО У ГАРАЖУ ДА НАЂЕМО КОЛА И ПРОУЧИМО МЕСТО ЗА ВЕЧЕРАС!
МИСЛИШ ДА ЋЕ БИТИ МОГУЋЕ?

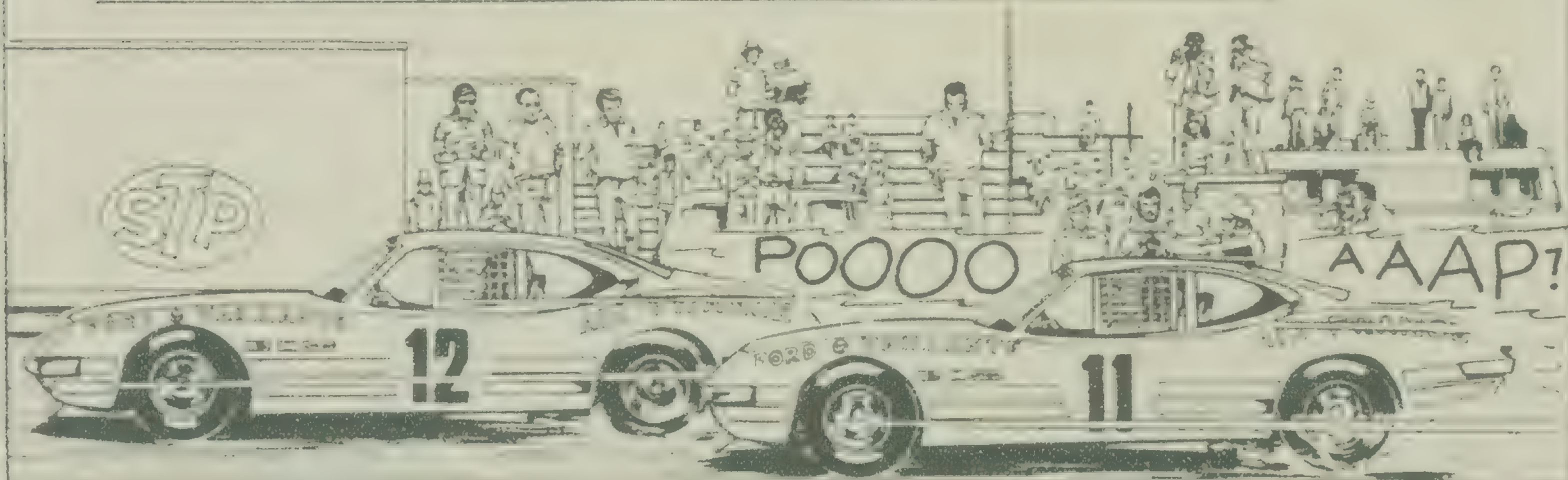

АЛИ, ТЕК ШТО СУ УШЛИ У ВЕЛИКУ ХАЛУ С АУТОМОБИЛИМА...
ДО ЂАВОЛА!
ШТА САД?!
FORD

ДВОЈА КОЛА!
И ТО ПОТПУНО ИСТА И БЕЗ БРОЈА!

ДВА ЧОВЕКА ИЗИШЛА СУ ИЗ ГАРАЖЕ КАО ДА СУ ДОЖИВЕЛИ КАТАСТРОФУ...
НЕЋЕМО ИМАТИ ВРЕМЕНА ДА НОЋАС ДЕМОНТИРАМО ДВОЈА КОЛА!
ЕХ, ДА СМО МОГЛИ НА АЕРОДРОМУ...
SUNOCO

ОТКРИО СИ ТИ АМЕРИКУ!
САД УОПШТЕ НЕ ВИДИМ ИЗЛАЗА ИЗ ПОСТОЈЕЋЕ СИТУАЦИЈЕ...

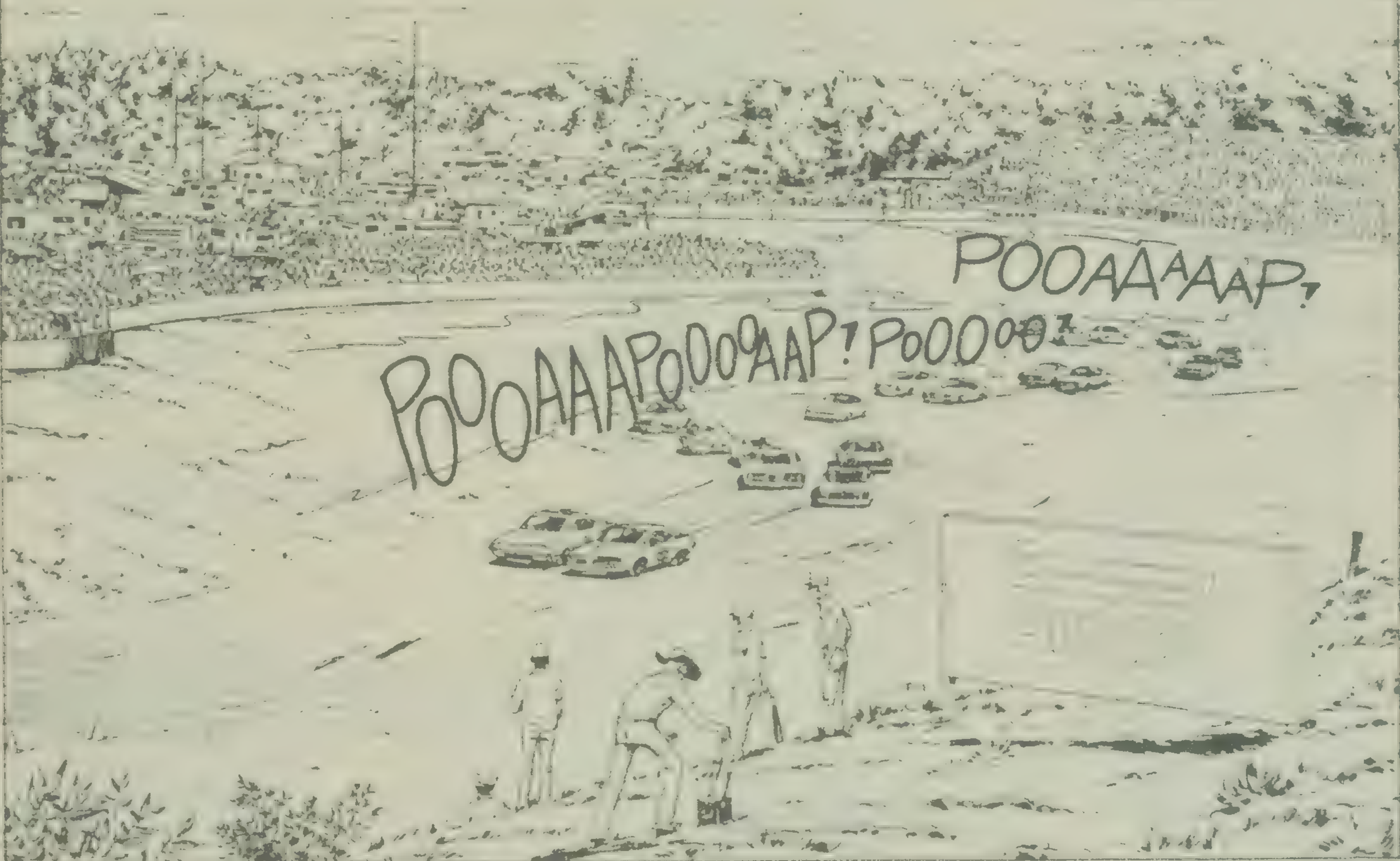

ДВОЈА КОЛА! СВЕ ЈЕ ДОВЕДЕНО У ПИТАЊЕ! ЈАВИЋУ СЕ ШЕФУ...
ТАЈ ЈЕ БИО БЕСАН ЈОШ НА АЕРОДРОМУ!

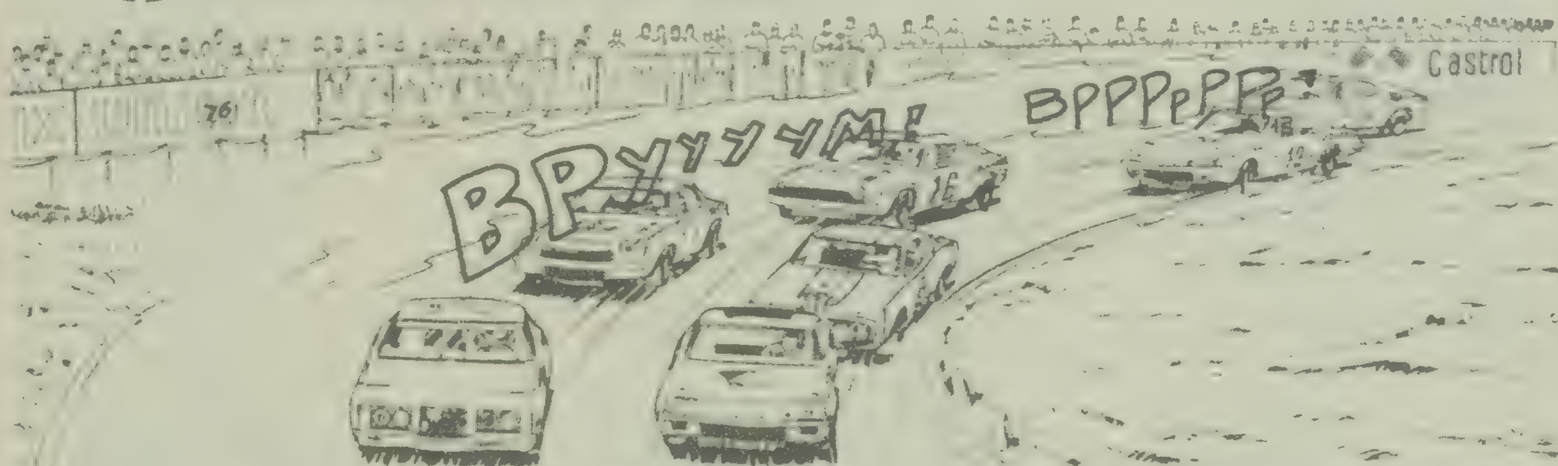

ЧАС КАСНИЈЕ ДВА "ВАЈАНОВА" АУТОМОБИЛА ДОБИЛА СУ БРОЈЕВЕ И ИЗИШЛА СУ НА ПИСТУ...
STP
РОООО
АААР!
12
11

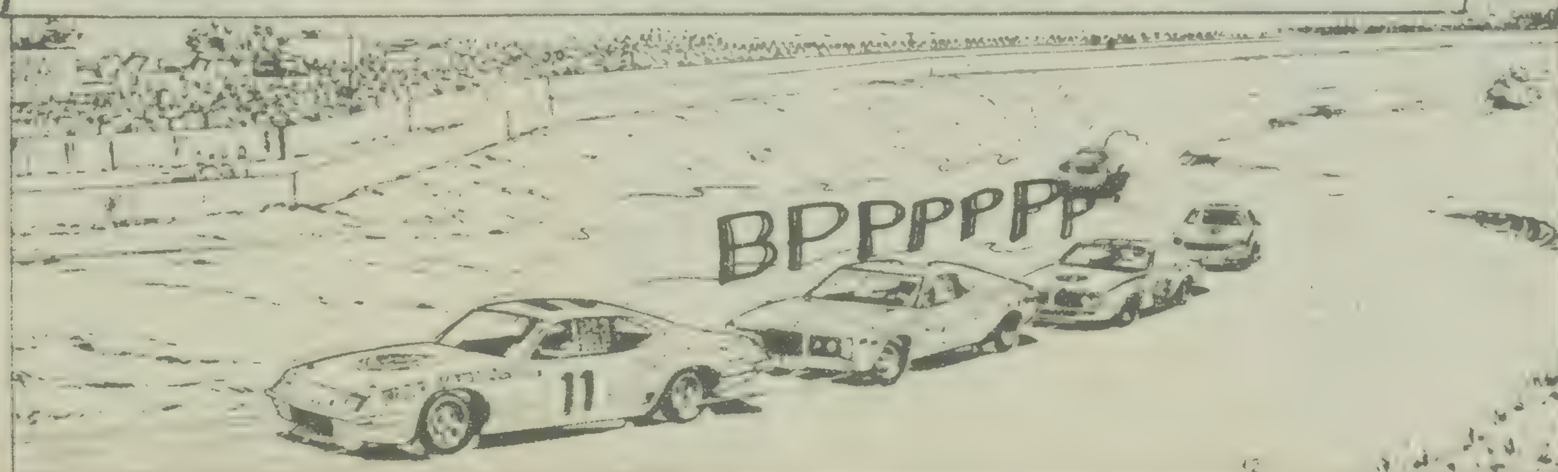

12
FORD
12
ЗАВРШНА ПРОБНА ВОЖЊА... "ВАЈАНОВА" КОЛА ИЗВРСНО СУ СЕ ПЛАСИРАЛА...

НЕДЕЉА. ЧЕТРДЕСЕТ ТАКМИЧАРА УЛАЗИ НА УВОДНУ ПИСТУ...
РОААААААР!
ВРУУУМ!

МОТОРИ СУ ЗАБРУЈАЛИ СВОМ СНАГОМ...
РООАДААААР!
РОООААААРОООААР! РООООО!

НАСТАЛА ЈЕ ПАКЛЕНА ЈУРЊАВА...
Castrol
ВРУУУУМ!
ВРРРРРР

... У КОЈОЈ "ВАЈАНОВА" КОЛА ЗАУЗИМАЈУ ЗНАЧАЈНА МЕСТА ...
ВРРРРРР
11

У ПРВОЈ ТРЕЋИНИ ТРКЕ ПРЕДВОДНИЦИ СЕ СМЕЊУЈУ У СВАКОМ КРУГУ...
PPOOOAAAP!

ЗАЧУДО, МИШЕЛ ВАЈАН СЕ ОПУСТИО И НАЛАЗИ СЕ ТЕК НА ШЕСТОМ МЕСТУ, А ИЗА ЊЕГА СУ ФОЛМЕР И БЕЈКЕР...
POOOAAAP!
BPOOOAAP!

У ТОМ ТРЕНУТКУ ДЕСИЛА СЕ НЕСРЕЋА...
ИИИИИИИИИИ!

ЗБОГ БЕЗБЕДНОСТИ ТРКА ЈЕ МОРАЛА ДА СЕ УСПОРИ...
ПРЕДВОДНИЧКА КОЛА ИЗЛАЗЕ НА ПИСТУ...
BPYYYYM!
500

Њихова улога је да зауставе учеснике трке...

РООООААААР!

ВРУУУМ!

ВРРРРР!

Зајан је имао ту предност што се нашао испред ПИС-КАРА, те је могао да заврши заостали круг пуним брзином...

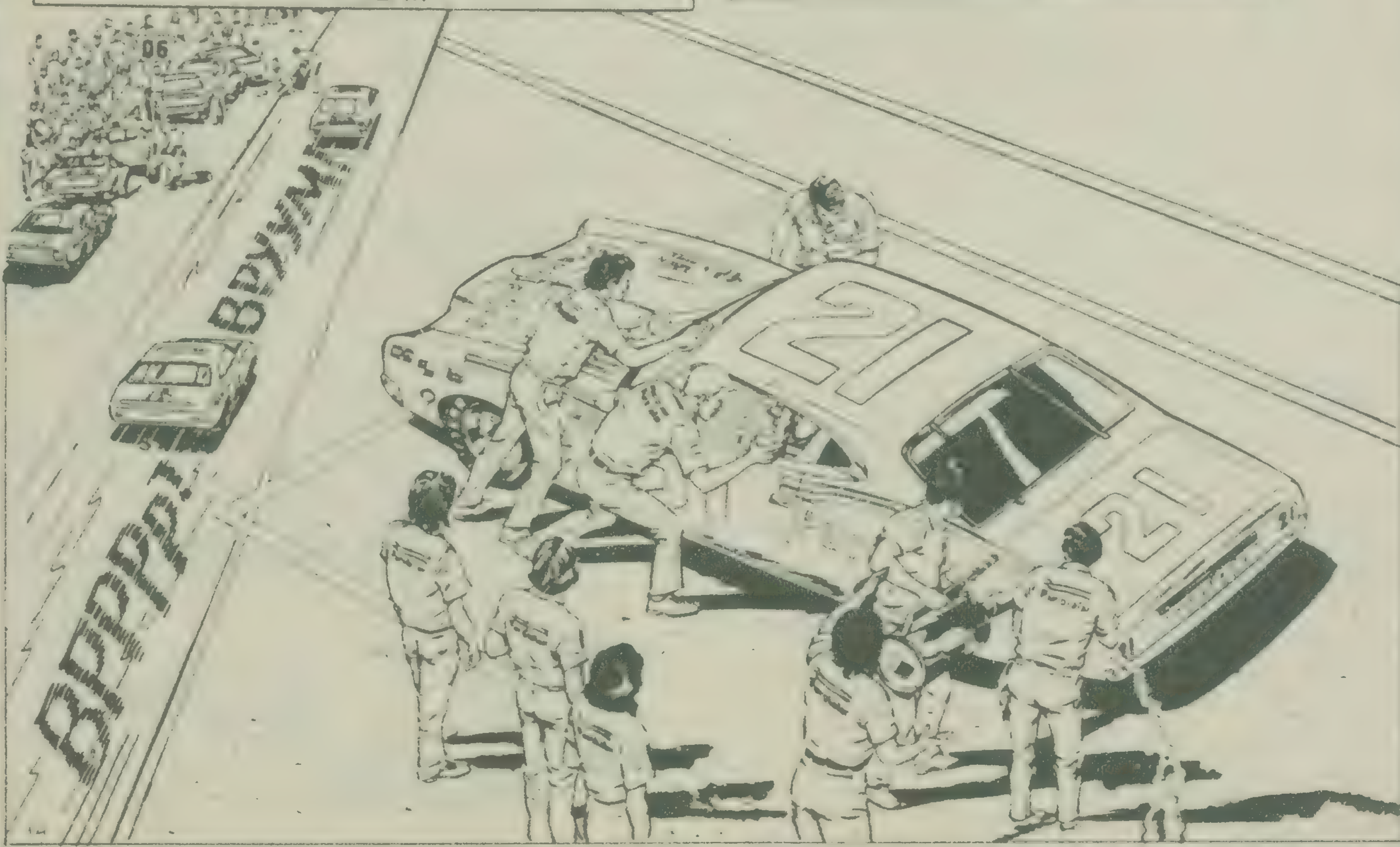
ВРУУУУУМ!

... и да се придружи групи на челу...

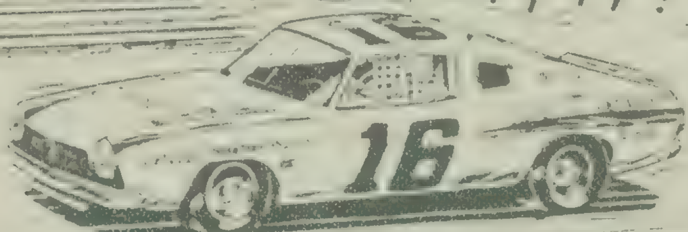
РООО!

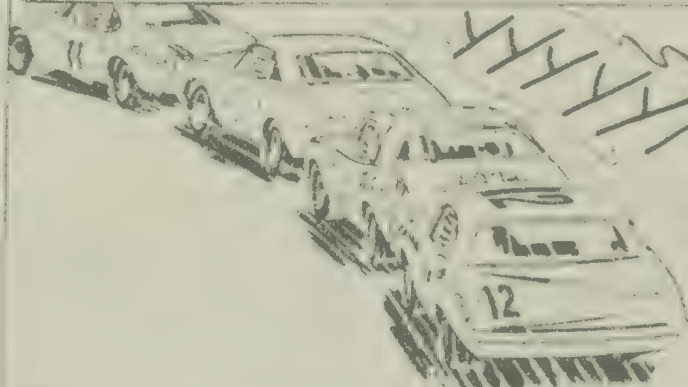
То је тренутак кад сва кола узимају гориво, кад се мењају гуме...

... чисте стакла ... и све то за тридесет секунди...

УСКОРО, НА ЗНАК ЗЕЛЕНЕ ЗАСТАВЕ, БИТКА СЕ ПОНОВО НАСТАВИЛА...
ВРУМ!
РР
РРР!

ВИШЕ ОД ДВАДЕСЕТ КРУГОВА СТИВ СЕ НАЛАЗИО У ПРЕДВОДНИЧКОЈ ГРУПИ...
ВРРРРРРРРРРР!
16

МИШЕЛ ИМ СЕ ПРИДРУЖИО И ТРЕНУТНО ЈЕ БИО НА ЧЕТВРТОМ МЕСТУ...
УУУУУМ!
12

ОСТАЛО ЈЕ ЈОШ САМО ПЕТ КРУГОВА. А ОНДА ЈЕ ЕКСПЛОДИРАО БАРКЕРОВ МОТОР И УЉЕ СЕ РАЗЛИЛО ПО ПИСТИ...
БАНГ!

ПОНОВО ЖУТА ЗАСТАВИЦА И ПРЕДВОДНИЧКА КОЛА ЗАУСТАВЉАЈУ ТАКМИЧАРЕ.
ДА ЛИ ЋЕ СЕ ТРКА ЗАВРШИТИ ПОД ЖУТОМ ЗАСТАВОМ?
ДА ЛИ ЋЕ ТРЕНУТНИ РЕДОСЛЕД ОСТАТИ ДО КРАЈА ТРКЕ?
ВРРРР!
НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

РИЛЕ И ГИЛЕ

AL SMITH

МОЈ САВЕТ ВАМ ЈЕ ДА НЕ КРЕЋЕТЕ У ПЛАНИНУ БЕЗ ВОДИЧА!

ЗАШТО? НЕ МОЖЕМО ДА ЗАЛУТАМО! ТРЕБА САМО ДА СЕ ПЕЊЕМО!

ЧУЛИ СМО ДА СТЕ ДОБАР ВОДИЧ! МОЖЕМО ЛИ ДА СЕ ПОУЗДАМО У ВАС?

НАРАВНО! ЗНАМ СВАКИ ГРЕБЕН, СВАКУ ПРОВАЛИЈУ! САМО, ПЛАЋАЊЕ ЈЕ УНАПРЕД!

КАКО ТО? ЗАР СЕ НЕ ПЛАЋА ПОСЛЕ ОБАВЉЕНОГ ПОСЛА?

ОВДЕ НЕ!

ПРОШЛЕ ГОДИНЕ ЈЕДАН ПЛАНИНАР СЕ ОКЛИЗНУО И НЕСТАО У АМБИСУ! НОВАЦ НИСАМ ДОБИО, А ДОВЕО САМ ГА ДО САМОГ ВРХА!

ПЛАТИ МУ, РИЛЕ! У ПИТАЊУ СУ НАШИ ЖИВОТИ!

АЛИ, ГИЛЕ, ЈА САМ ШВОРЦ!

ОВО ЈЕ СВЕ ШТО ИМАМ!

AL SMITH

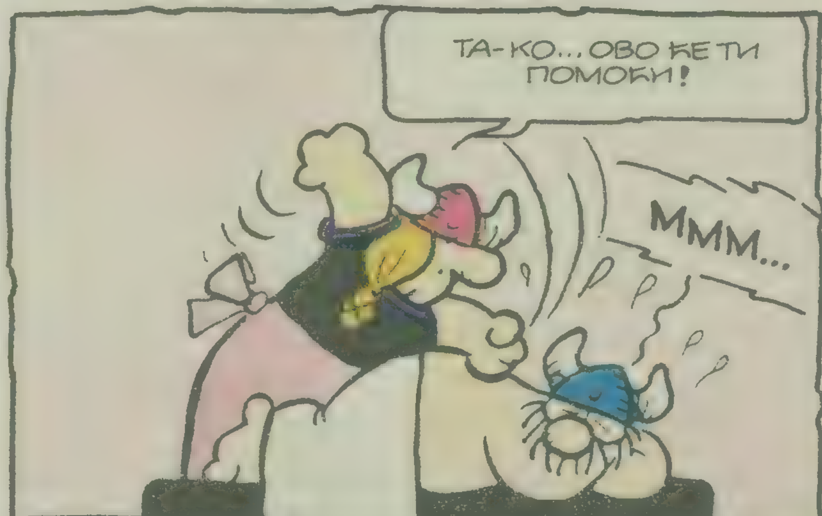
DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

РАДЕ ДРАИНАЦ:

БАНДИТ или ПЕСНИК

ХВАЛА ТИ, ХУЉО!

НИКО НЕ ЗНА ТАЧНО ЗАШТО СЕ НИСУ ТРПЕЛИ РАДЕ И ТИН, АЛИ СУ СЕ ОНИ ИПАК УЗАЈАМНО ПОШТОВАЛИ И ЗАЈЕДНО ПОПИЛИ КО ЗНА КОЛИКО ВИНА НЕПРЕКИДНО СЕ УЈЕДАЈУЋИ И БОРЕЋИ КО ЋЕ БИТИ ПРВИ БОЕМ БЕОГРАДА.

У кревету је лежао дугачак човек бледог лица, разбарушене косе по челу. Кад је новинар београдског листа „Недељне илустрације" ушао у његову собу, болесник је одмах затражио цигарету, а затим упитао:

– Шта има ново у Београду?

– Па, ништа нарочито...

– А је ли, богати, пишу ли новине много о мени? – интересовао се болесник.

– Па знате и сами да нам је света дужност да од муве направимо медведа, али сем „Времена" нико није писао о вама – одговорио је новинар.

– Хм, а ја сам пре поласка овамо у Софију организовао рекламу, али они лопови су затајили – љутио се болесник.

Ајкуле падају у несвест

– Да ли сте чули да је г. Тин Ујевић у последње време зарадио огромне паре пишући подлистке у „Јадранској пошти"?

– Ма шта ти знаш на чему је Тин зарадио? – наљутио се болесник. – Није ваљда „Јадранска стража" луда да му плаћа оне бљувотине! Њега плаћа сплитска општина. Ја то знам из најаутентичнијег извора!

– Општина? Не разумем – зачудио се репортер.

– Ево зашто: ове године појавили су се морски пси у сплитској луци, па је претила опасност да се сви странци и туристи распрше по другим местима. То би, наравно, био велики губитак за сплитску општину, па је предложила Тину да уз одређену награду отера морске псе.

– Па на који начин би г. Тин био у стању да то изведе?

– Врло једноставно: његова дужност је да свако пре подне од десет до дванаест часова седи на обали и с времена на време уђе у воду. Морски пси чим га угледају или попадају у несвест или се разбеже куда који.

Човек који је ово изрекао свом песничком и боемском сабрату из београдских кафана био је Раде Драинац, један од најоригиналнијих српских песника између два рата. Разговор је вођен тридесетих година у једној софијској болници...

Вади паре из поставе!

Никада није потпуно разјашњено због чега се нису трпели Раде и Тин. Међутим, они су се ипак међусобно поштовали и ко зна колико заједно попили вина у београдским крчмама, наравно, стално „уједајући" један другог, сваки сујетан у свом настојању да буде први боем вароши београдске.

Препричава се да својевремено Тин и Раде нису говорили пуне три године. Наводно, посвађали су се око неколико цигарета и три банке које је Раде украо Тину, а које су, ипак, заједно попушили, а новац, наравно, претворили у вино.

Тин је патио од хроничне беспарице, али је увек при себи имао бар две-три банке које је љубоморно крио у постави капута. Тај новац Тин је чувао као резерву ако му нико до зоре не плати вечеру или вино. Међутим, за овај Тинов обичај знао је Драинац, због чега Ујевић Радету није дао да му се приближи, нарочито после оне „крађе" цигарета и пара.

Једне вечери, 1926. године. Тин је седео сам у кафани „Боем". Испред њега пола литра вина. Али, кад се на вратима појавио Драинац са пријатељем, Тин је поскочио и узвикнуо:

– То ли су ти чикашки бандити!

Раде се на то само насмешио и шапнуо пријатељу:

– Пази, сад ћу да се помирим са Тином и још ће нас частити литар вина. Не обзирући се на Тинову љутину, Драинац му је пришао другарски пруживши руку: – Честитам ти годишњицу, Тине! Данас је равно шест година откако је твоја збирка „Лелек себра" угледала свет!

Тин се мало замисли, па пошто је израчунао да је тачно шта му је Раде рекао, одоброволји се, пружи му руку и рече:

– Хвала ти, хуљо једна. Седи...

Наравно, одмах је поручио литар вина. Кад су га испили, Драинац рече:

– Хајде, Ујо, стари друже, поручи још пола литра!

ДАХ ЗЕМЉЕ

Радојко Јовановић, односно Раде Драинац, писао је песме, репортаже, путописе, књижевне и ликовне критике, памфлете, полемике. Главна дела: Модри смех, Еротикон, Воз одлази, Лирске минијатуре, Бандит или песник, Срце на пазару, Банкет, Улис, Човек пева, Дах земље.

– Немам, Рако, пара.

– Лажеш. Хајде, вади из поставе, знам да имаш. Ти си наш највећи песник – умиљавао се Раде. – Шта ће теби паре? Знаш да си и сам увек говорио да је „пара прљава ствар"!

И да не би противречио самом себи, Тин је из поставе извадио три последње згужване новчанице од по десет динара и бацио их на сто:

– Имаш право, Рако, нека се попију!

Није праштао ником

Али, ово су светлији дани Драинчевог необичног и бурног живота који ни до данас није сасвим разјашњен. Сигурно је само то да је Драинац изузетан песник и један од највећих боема нашег поднебља.

Двадесет шестог августа 1899. године у засеоку Цукеле села Трбуња код Блаца, недалеко од Прокупља, рођен је Радојко Јовановић који ће у књижевности бити познат као Раде Драинац.

Као шеснаестогодишњи ученик крушевачке гимназије Раде креће са српском војском преко Црне Горе у Албанију, а затим бродом у Француску. Упознао је и заволео ову земљу и њене градове носећи ту љубав у себи до краја живота. Тако су почела и његова стална лутања и „тужна бекријања".

Својеглав, непоправљив боем, заљубљен у своје песме и виолину Драинац је за 44 године живота био и врло срећан и – врло несрећан.

„Ја бих хтео да ми је свако брат и свуда отаџбина", записао је он. Међутим, песник није за друштво био увек баш најпријатнији. Јер, његов оштар језик, нарочито после вина, није праштао никоме.

Година 1939, Скопље, један од градова којима се Раде увек враћао и где је био „у свом елементу". Драинац држи једно од својих предавања о различитим темама. У дворани су и високи црквени великодостојници. Али, као да њих нема, поета занесено говори да је Богородица обична јавна жена. Скандализовани, присутни протестно устају да би напустили дворану. Међутим, Драинац је бржи. Онако дугачак, још у говорничком заносу, скочио је са позорнице и закључао врата, а кључ стрпао у џеп. Предавање је одржао до краја.

Честитка великог господина

Своју чувену виолину коју су још Радетови школски другови називали „Ракино ћемане" умео је Драинац да осим за тиху, надахнуту свирку употреби и за сасвим друге сврхе. Тако је, после чувене Тинове трке вашију у боемској „Москви", завидљиви Драинац ушао у кафану са виолином под мишком и пред славног песника сасуо из ње хрпу стеница и бубашваба! Гости су безглаво потрчали ка излазу, само је Тин мирно пушио и пио своје вино!

Но, Раде је том истом виолином умео и те како да гане госте у скадарлијским кафанама где је најчешће седео све до јутра.

Вељко Милићевић, уредник „Политике" и угледни писац између два рата, био је сасвим другачији од Тинове и Радетове сабраће. Увек углађен, тих, миран и достојанствен, овај господин је у кафани најчешће седео сам, као окружен непробојним зидом. Знало се да је париски и лондонски ђак, изузетно образован, господствен, што га је још више удаљавало од бучних београдских боема.

Негде око 1938. године, када је Драинац увелико био познат као значајна песничка личност, али и боем, у кафану „Два јелена" ушао је једне вечери и Вељко Милићевић. Сео је, сам, испод балкона на којем је свирала кафанска музика. За другим столом Драинчево друштво.

Око поноћи све се утишало: виолину је узео Драинац. По обичају, свој поноћни концерт почео је „Тозелијевом сонатом", наставио Шопеновом „Тристесом", а онда, једва чујно, зацвилео гудалом своју најомиљенију песму „Чај, горо, чарна, причувај ми овце..."

Кад је завршио, кафаном се проломио громогласан аплауз. Милићевић није издржао: достојанствено је устао, пришао Драинцу и – честитао му! Раде је касније причао пријатељима да је у првом тренутку мислио да ће га огромни Вељко, којег је познавао само из виђења, ошамарити због његове „сељачке" свирке!

Уследио је још један аплауз, овог пута познатом и увек уздржаном господину.

У сенци смртне пресуде

Према сећању сликара Михаила С. Петрова, Радетовог пријатеља и творца познатог песниковог портрета, Драинчево друштво је око 1926. године, идући из кафане у кафану, срело на улазу у „Два јелена" Бору Станковића. Наравно, сви су знали славног књижевника, а и он њих, вероватно, макар из виђења. Међутим, Бора је приметио само Драинца и кад су га сви углас поздравили, он је, као отпоздрав, рекао:

– Господо, допустите ми да клекнем пред највећим српским песником Радетом Драинцем! – и прихватио са обе руке Драинчеву десницу. Петров напомиње да се Раде при том држао „као дете коме су дали најскупљу играчку". А тада је имао само 27 година.

Било је то време када је Раде већ боловао од туберкулозе, болести која је покосила толико наших песника. Али, он као да се на то није обазирао: писао је, радио као репортер у београдским новинама, путовао, ноћи претварао у дане. А када је наша земља окупирана 1941. године, то је за њега била још једна велика болест.

„Кад би људи гледали у природу као једини барометар за добро и зло, не би се све ове несреће догодиле...", бележи узбуђено Драинац у дневнику „Црни дани" у пролеће 1941. „Ниско пролећу птице које су дошле из топлијих крајева. И ласте су дошле! Слободне, детињасте, да се окупају у априлском плаветнилу нашег неба. Једна мисао ме прогони док гледам: слободно под небом изван људи. Ето, сковали су мрачни ковачи неке судбине, од ланаца и кврга, па човек зазире од човека и налази, у крајњим својим закључцима, да су људи најпогодније животиње.

Шта траже људи са далеких страна по овој нашој питомој земљи? Зар њихови крајеви нису тако богати и топли за њихове сурове душе? И какво то задовољство осећају они у гажењу ове земље и понижавању наших људи?"

Песник бежи од немила до недрага. Четници га у неколико наврата осуђују на смрт. Туберкулоза напредује, и то га спречава да се придружи партизанима: измучено тело исувише је нејако за пушку и борбу.

После санаторијума на Озрену, као безнадежан случај, Драинац је пребачен у Београд, у болницу. Посећују га пријатељи. Долази и Иво Андрић. А кад више није могао да говори, Раде Драинац је на цедуљици папира написао: „Издржаћу до Првог маја, да умрем на раднички празник".

Испунио је своје последње обећање: умро је 1. маја 1943. године. Сахрањен је тихо и незапажено два дана касније на београдском Новом гробљу. И док су његове кафанске доживљаје бележиле многе новине, вест о његовој смрти објавио је само један лист.

Иван Лончар

Занимљива имена

МИЛИОНИ ЗА ДВА СЛОВА

Данас нам изгледа смешно и невероватно да је икад могла постојати подела на људе „племенитог рода" и оне „обичне". Па ипак, та предрасуда, поникла у феудално доба, одржала се још и дуго после њега. Изгубивши власт и богатство, племићи су се утолико грчевитије држали титула. Буржуји, опет, свесни да некадашњи великаши гледају на њих с презрењем као на „скоројевиће", жарко су желели да се и по почастима изједначе с њима.

Показало се да новац може и то да реши. Индустријалци који су увећали привредну моћ земље, богати банкари који су финансирали ратове свог цара или краља, или му макар платили коцкарске дугове – заузврат су од њега добијали племићко звање. Владара то ништа није коштало. Именујући некога за „грофа од", „војводу од", „маркиза од..." овог или оног града или покрајине, он му више није, као у старо доба, предавао власт и власништво над тим мостом. Титула је била искључиво почасна.

Заправо, име места није ни било важно: важна је била „партикула", тј. оно „де" или „фон" (или нека друга реч са значењем „од") по којој се племићко име разликовало од грађанског. Постепено се јавио обичај да се партикула напросто ставља испред дотадашњег презимена. Многи новопечени богаташи платили су тешке милионе за ту реч од два или три слова. Тако је банкарска породица Ротшилд, почетком прошлог века, од аустријског цара добила титулу барона и право да се потписује „Де Ротшилд". Ко није имао пара да плати, покаткад је присвајао „партикулу" и без овлашћења. Чувени француски романописац, на пример, потписивао се Оноре де Балзак, иако се у стварности звао напросто Оноре Балзак – што нам показује да ни велики људи нису лишени таштине!

Незгодне за снобове биле су земље као што су Италија или Холандија. Холандско „ван" (од) по пореклу и значењу једнако је немачком „фон", али никад није било ознака племства, будући да се јавља у безброј обичних грађанских презимена (Ван Дајк, Ван Хоф, Ван дер Велде итд). Исти је случај и са италијанским **ди** или **де** (Ди Стефано, Де Гаспери, Де Сика итд). Стога је у тим земљама било утолико важније **које** презиме носите. У Италији, рецимо, ако се презивате Висконти, Сфорца, Орсини, Барберини или Карачоло, то је готово сигуран знак да припадате аристократији. Још једна привилегија „отмених" јесте да носе више од једног презимена. У Енглеској су посебно на цени дводелна презимена, такозвана „хајфенејтед" (с цртицом): Ајнсфорд-Хил, Берн-Џоунс и слично. Италијанске племићке породице могу имати и до пет презимена одједном, а закон им допушта да их сва уносе у званичне документе и користе при потписивању.

Код нас је било покушаја да се партикула дословно преведе нашим „од": тако се у Стеријином комаду „Покондирена тиква" главна јунакиња и њен удварач представљају једно другом као „госпоја от Мирич" односно „Светозар от Ружичић". Као племићка важила су и презимена на **-ски** или **-ички**, изведена из имена феудалног поседа (Зрински, Благајски, Тржачки и сл.). У Хрватској, под аустријском влашћу и касније, све до времена злогласне „Независне Државе Хрватске", употребљавала се скраћеница **пл.** (племенити) стављена између имена и презимена, нпр. „Фрањо пл. Катић". Сви ти облици туђи су и нашем језику и нашим схватањима, и данас их памтимо још само као музејске занимљивости.

КРИЛАТИ АУТОБУС

АВИОН НА

ЕРБУС А310 ЈЕ НАЈНЕОБИЧНИЈИ ИНДУСТРИЈСКИ КОКТЕЛ: КРИЛА СУ ПРОЈЕКТОВАЛИ НЕМЦИ, А ИЗРАДИЛИ ЕНГЛЕЗИ, ХОРИЗОНТАЛНИ ДЕО РЕПА И ВРАТА ДЕЛО СУ ШПАНАЦА, ФРАНЦУСКИ ЈЕ НОСНИ ДЕО И ПИЛОТСКА КАБИНА, А НЕКЕ ЕЛЕМЕНТЕ НАЧИНИЛИ СУ ХОЛАНЂАНИ.

Млазни мотори, а нма их два, изазивају мање буке него мотори на сличним авионима других произвођача.

Сваки нови авион треба да буде бољи од претходног а да би се до њега дошло неопходни су месеци пројектовања, испитивања и, изнад свега, огроман новац. Честа замена производног типа, а то диктирају авиопревозници – искључиви купци путничких авиона, толико је скупа да и гиганти попут Боинга, Дагласа или Локида једва држе корак.

Ништа мање значајни од новца нису стручњаци.

Произвођачи путничких авиона у западној Европи нису толико моћни да издрже трку. Французи опстају, Британци такође. Уз много напора здруженим снагама конструисали су и склопили чувени конкорд. Схвативши у ком грму лежи зец, одлучили су да окрену лист: пре петнаестак година настала је заједничка фирма за производњу путничких авиона ЕРБУС ИНДУСТРИЈА са седиштем прво у Паризу, затим у Тулузу у Француској. Окосницу чини авиоиндустрија Француске, Велике Британије и СР Немачке, док је знатно мање учешће Холандије и Шпаније.

Мукотрпна испитивања

У Ербус индустрији рачуни су чисти: свако улаже памет и рад, не може само једно. Плодови се убирају према улагању. Ризик сносе сви, већ према величини учешћа у послу. Одлуку доноси заједнички управни одбор на чијем челу тренутно стоји Бернар Латијер.

Првенац се испилио 1972. Био је то ербус А-300. Дозволу за летење на редовним путничким линијама добио је две године касније. Истовремено се радило на усавршавању, па су поред основног произведене и верзије са ознакама В1, В2 и В4.

Продаја је ишла добро јер је Ербус индустрија задовољавала основну жељу купаца: авион није трошио много горива, а имао је широк и дугачак труп у који је могло да се укрца и доста терета и много путника због чега је и назван ваздушни аутобус.

Убрзо су друге фирме понудиле боље моделе. У Ербус индустрији је одлучено: пројектовати нови путнички авион који ће у погледу штедљивости и зараде одмаћи бар за корак конкуренцији.

Посао је подељен: стручњаци у СР Немачкој изванредни су у пројектовању крила, али су зато Британци бољи од њих у њиховој изради и обликовању трупа. Французи воде главну реч у конструисању пилотске кабине и инсталација, док су Шпанци солидни у производњи хоризонталних репних површина... И настао је најнеобичнији индустријски коктел, или авион на парче – ербус А310.

За тестирање је склопљено пет примерака и сви су испитивани упоредо. Тај најмукотрпнији посао настајања једног авиона трајао је више месеци и окончан је априла прошле године. За то време пет узорака с прекидима је провело у ваздуху 1680 часова, од тога 250 часова на редовним путничким линијама али са пробним пилотима. Обављен је 571 лет, а не рачунају се бројна узлетања и слетања на аеродрому у опитном центру и то при крајње неповољним метеоролошким условима.

Док су авиони крстарили небом и преваљивали километре, путничка кабина није имала ништа од луксуза који ће добити касније. Без иједног седишта и унутрашњих украса, са много инструмената и инсталација у нереду причвршћених за под, као да је кроз њу прошао торнадо. Тек кад је испитивање коначно завршено и извршен демонстрациони лет за пословне људе дугачак око 41 хиљаду километара, унутрашњост авиона могла је да се дотера.

Кад узлети више од стотину тона

Сегменти ербуса А310 пројектовани су и израђени на разним странама. Крила су обликовали на папиру стручњаци фирме VFW из Бремена, затим су их израдили Енглези па вратили пројектанту – да их он склопи. У СР Немачкој је начињен и вертикални репни део и предња половина трупа. Хоризонтални репни део и сва врата израдили су Шпанци. Поред осталог, британски удео је и задњи део трупа. Значајан је допринос Француза: њихов је носни део, пилотска кабина, инсталације и носачи мотора. Неке елементе начинили су и Холанђани.

Конструкцији летелице прилагођени су мотори два највећа произвођача: по жељи купца могу се уградити млазни мотори фирме Прат-Витни JT9D-7R4 или Џенерал Електрик Cf6-80A. Бука мотора веома је смањена и то је једна од основних карактеристика ербуса А310. Они троше значајно мање горива од мотора на сличним летелицама, што је постигнуто понајвише конструкцијом об-

ЛИЧНА КАРТА

Дужина – 46,66 m
Висина – 15,80 m
Пречник трупа – 5,64 m
Распон крила – 43,90 m
Максимална маса при узлетању – 136 t
Максимална маса при слетању 121,5 t
Мотори – два млазна од по 22 000 килопонда
Путна брзина – 0,8 маха
Посада – 2 пилота и 10 стјуардеса
Број путника – 265

бру и у злу". Нека и цела техника откаже, одмах се укључује комплетна резер-
▪

Током тестирања летелице доста часова посвећено је и такозваним спорим летовима да би се видело неће ли авион у том случају скретати са курса. Утврђено је да је ербус А310 чак стабилнија кад лети мањом брзином!

Ербус А310 је позамашан. Само празан тежак је више од 80 тона. Није тешко замислити призор кад зарула још са 265 путника, 44 тоне горива и 11,5 тона терета! Изгледа невероватно да толика тежина језди брзином од 0,8 маха и то на висини од преко 12 хиљада метара! Као од шале може без слетања да прелети четири пута

На ербусу А310 све је велико. Човек је мален и у поређењу са „ногом" стајног трапа.

ПАРЧЕ

Серијска производња ербуса А310 већ је почела. Приликом склапања одмах се стављају и ознаке авиопревозничке компаније – наручиоца.

лика и профила крила, а потом целог авиона.

Труп ербуса А310 је скраћена верзија претходног типа А300В. То је и једина веза између та два авиона. Аутоматско слетање, или слетање „на дугме", није више атракција. Тај систем има и ербус А310. Прави бисер је његова пилотска кабина – последња реч технике. Колико до јуче у том погледу је водио Боингов „767". Више не. Нови ваздушни аутобус оставио га је иза себе. У пилотској кабини А310 чак стабилнији кад „чула" која пилота не само да упозоравају већ му лепо на енглеском исписују шта треба да ради и у „доброј и у злу"...

растојање од Београда до Љубљане и назад. За полетање му је потребна писта дугачка 1550, док му је за слетање довољно 1200 метара.

До сада је већ наручено 102 ербуса А310. Још није пуним капацитетом ни започета серијска производња, а управни одбор Ербус индустрије решио је да се упоредо пројектује дужа верзија.

М. Тодоровић

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

ПИТОМА НАНА

(Mentha piperita L.), Lamiaceae

Народна имена: бела нана, димљус, јањешка метица, љута нана, мерка, метва, метвица, нана, нане, нанејаг, папрена метва, папрена метвица, папрена нана, папрова мета, црна нана.

ОПИС БИЉКЕ

Питома нана је хибрид настао укрштањем Mentha aquatica L. i Mentha viridis L. Дуговечна снажна зељаста биљка која продукује водоравне, ваздушне и подземне столоне или вреже, те се на тај начин вегетативно размножава. Стабљика је четвртаста, разграната са супротним листовима овално зашиљеног облика, зупчаста обода и са дршком. Стабљике и лисне дршке су љубичасте. Цвасти су у облику густог збијеног класа. Чашица је петозуба, круница пурпурно-љубичаста (понекад бела), завршава се са четири крила од којих је горње изрезано. Како се ради о хибриду, семе је ретко и стерилно. Цела биљка има врло продоран, јак и специјалан пријатан мирис и ароматичан, љут укус који пали, али оставља утисак да хлади.

ПОРЕКЛО И РАСПРОСТРАЊЕНОСТ

Питома нана је позната и добро описана још од 1696. године око Мичама у околини Лондона, где се овај хибрид појавио. Данас се гаји у средњој и јужној Европи, а највише у САД.

Гаји се у умереном климатском подручју на влажним местима и речним наносима богатим хумусом. У нашој земљи се навелико гаји свуда а највише у Војводини. Лако се размножава столонима, има посебне захтеве за гајење и тражи изузетне услове и негу ако се жели добар квалитет.

БЕРБА

Може се брати већ у првој години у јуну, пре цветања јер је тада најбољег мириса и најквалитетнија, али и за време и после цветања. Сакупља се само лишће или цео надземни део биљке у цвету (херба). Покошена биљка остави се кратко време да свене, а затим или суши цела у танком слоју у просторијама са добром вентилацијом и на ниској температури, или се скида лишће и одбаце стабљике па суши на исти начин.

Дестилацијом помоћу водене паре из целог надземног дела биљке добија се мирисно етарско уље нане. Из овог уља хлађењем се издвајају кристали ментола.

УПОТРЕБА

Нана и њени лековити састојци имају вишеструку примену. У облику чајног напитка регулише варење, боље лучење жучи у јетру, делује против грчева и надимања у цревима.

Чај од нане припрема се тако што се једна супена кашика смрвљеног листа нане прелије са 200 g прокључале воде (2 dcl), поклопи и остави да стоји. Ако се жели само напитак пријатног мириса, онда се чај цеди после 5 минута, а код сметњи у стомаку и код пролива остави се да стоји најмање пола сата, па тек онда цеди. Чај од нане не треба кувати поготово у суду који није поклопљен. Пије се преко целог дана а најбоље увече да би сан био мирнији. Може се засладити шећером али је бољи с медом. Чај од нане треба да узимају особе које имају осећање гађења на повраћање (нарочито труднице) и други, они који имају непријатан задах из уста због лошег варења или неисправних зуба.

Мирисно уље од нане растворено у алкохолу служи споља за утрљавање против болова, реуматизма и назеба. Бројни хигијенски и дијететски препарати (пасте за зубе, бомбоне за освежење, гуме за жвакање) садрже ментол из уља нане. Посластице и нека алкохолна и безалкохолна пића садрже ментол или уље од нане. Лист нане је и пријатан и користан зачин за пасуљ.

Проф. др Момчило Геруновић

УСПОН И... ДАЉИ УСПОН

МАЈКЛ ЏЕКСОН

Некадашње „чудо од детета" одрасло је у најомиљенијег „музичког диктатора" осамдесетих

Мада још нема ни 24 године Мајкл Џексон (Michael Jackson) је по многим питањима у свету популарне музике практично недостижан: до сада је продао, што у групи Џексон 5 што самостално, преко 140 милиона плоча. Његова солистичка каријера је, једноставно, фантастична. Најбољи доказ је најновија ЛП плоча „Трилер" (Thriller). Изашла пре шест месеци а већ се с правом, може закључити – то је плоча која обележава почетак осамдесетих. Осим што се продала у преко 7 милиона примерака и што је месецима најтраженија широм света, остаје куриозитет да је са ње „скинуто", ни мање ни више, него четири (!) велика хита: „The Girl Is Mine", „Billie Jean", „Beat It" и „Wanna Be Startin' Something". Занимљиво, свака од тих песама попела се међу пет најпродаванијих!

Шта то чини овог симпатичног црног момка тако успешним? Свакако да у питању није музички револуционар него више сјајан уметник који је у стању да уједини различите поп струје у целину која ће у пријемчивој верзији звучати и стварно бити најближа темпераменту, интересовању и времену у којем живимо. Његова изузетна музикалност, плесачки таленат и симпатичност коју емитује преко изузетних видео спотова, данас само потврђују да велики успех који је остварио пре три године првим албумом „Off The Wall" није био случајан већ је означио исправан почетак једне значајне каријере.

Мајкл је из сјајне породице Џексон која броји чак осморо деце. Занимљиво, нико од њих не живи далеко од музике. Од породичног састава Џексон 5 који је пре деценију залуђивао децу широм света и који је раскрчмио преко 100 милиона плоча, проистекла је Мајклова каријера. Од чуда од детета он је прошао кроз све фазе да би заслужио звање великог музичара. Прву плочу као солиста снимио је још 1970. али „права каријера" датира од албума „Off The Wall" (1980).

Тврдити да је Мајкл искључиви „кривац" за огроман успех била би неправда према изванредној екипи сарадника која му помаже (овога пута под диригентском палицом славног Квинсија Џонса окупила се постава коју чине, између осталих, Еди Ван Хејлен, Пол Макартни, Дејвид Паич, Џеф Поркаро...) али је јасно да и најбољи музичари не могу помоћи ако „чуда" у песмама нема. А код тог симпатичног момка, доброг певача и изузетног музичара и композитора „чуда", и то много, непобитно, има.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

„Желиш да почнеш нешто"
(„Wanna be startin' somethin'")

Музика и текст: Мајкл Џексон
Извођач: Мајкл Џексон

I said you wanna be startin' somethin'
Ya gotta be startin' somethin'
It's too high to get over
And too low to get under
You're stuck in the middle
And the pain is thunder

I took my baby to the doctor
With a fever but nothin' he found
By the time this hit the street
They said she had a breakdown

Someone's always tryin'
To start my baby cryin'
Talkin' squalin' lyin'
Sayin' you just wanna be startin'
Somethin'

It's too high to get over
And too low to get under
You're stuck in the middle
And the pain is thunder

Billie Jean is always talkin'
When nobody else is talkin'
fellin' lies and rubbin' shoulders
So they called her mouth a motor
Someone's always tryin' to start my baby cryin'
Talkin' squealin' spyin'
Sayin' you just wanna be startin' somethin'

ДИСКОГРАФИЈА О ДИСКОГРАФИЈА

ROXY MUSIC

Једна од највећих британских група седамдесетих, своју концепцију романтичног, анархичног и футуристичког успешно је пренела и у осамдесете. Њихов вођа Брајен Фери (Brian Ferry) умногоме је утицао на тренутно актуелни нови романтизам, а занимљиво је, и на нашег Горана Бреговића

„Roxy Music" (1972)
„For Your Pleasure" (1973)
„Stranded" (1973)
„Country Life" (1974)
„Siren" (1975)
„Viva, Roxy Music" (1976)
„Greatest Hits" (1977)
„Manifesto" (1979)
„Flesh & Blood" (1980)
„Avalon" (1982)

НОВА ПЛОЧА

„ЧУПАВЕ ГЛАВЕ" – МЕТРО (РТБ)

После успешних наступа на гитаријади у Зајечару, БРОФ-у, концерту групе Saxon у Београду и освојеног другог места на Суботичком фестивалу прошле године, Метро се оглашава својим дискографским првенцем који представља групу у маниру чврстог рока са наглашеним инструменталним способностима свих чланова. Сценска атрактивност успешно је пренета на винил, а укупно осам композиција одликују се занимљивим аранжманским решењима и ангажованим текстовима. Као потенцијални хитови издвајају се, поред насловне, још и композиције „Гребатор" и „Пробуди се, генерацијо" и рок-балада „Веруј ми".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ Р. М. ТОЧКА?

1. Легендарни гитариста је родом из:
   а) Београда
   б) Чачка
   в) Крагујевца
2. У групи ПОРС, на почетку каријере, Точак је свирао са
   а) Гораном Бреговићем
   б) Корнелијем Ковачем
   в) Companion Бором Ђорђевићем
3. Први велики хит са групом Смак имао је 1975. са композицијом:
   а) „Улазак у харем"
   б) „Зајди, зајди"
   в) „Сателит"
4. Свој први и засад једини соло албум, „Р. М. Точак", издао је:
   а) 1975. године
   б) 1976. године
   в) 1977. године
5. Коју је од ових плоча Смак издао у иностранству:
   а) „Рок циркус"
   б) „Црна дама"
   в) „Смак"
6. Точак је сарађивао са Дадом Топићем на синглу
   а) „На Балкану"
   б) „Сателит"
   в) „Ало"
7. Композиција „Зајди, зајди" налази се на албуму:
   а) „Црна дама"
   б) „Рок циркус"
   в) „Зашто не волим снег"
8. Смак је престао са радом
   а) 1979. године
   б) 1980. године
   в) 1981. године
9. На свом последњем синглу Точак је обрадио композицију:
   а) „Марш на Дрину"
   б) „Калеш, бре, Анђо"
   в) „Зашто ми се љутиш, мило"
10. У групи Р. М. Точка бас-гитару свира
   а) Зоран Милановић
   б) Бојан Хрељац
   в) Лола Андрејић

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1. б; 2. в; 3. а; 4. б; 5. б; 6. а; 7. в; 8. в; 9. в; 10. в

ФОТО-ПРИЧА

TYGERS OF PAN TANG

Тигрови Пен Тенга (Tygers Of Pan Tang) тренутно су једна од највећих светских хеви-метал атракција. Чланови групе су: Rob Weir, Rocky, Brian Dick, John Deverill i Fred Purser, на место гитаристе Johna Sykesa који је прешао у Thin Lizzy.

У име те љубим

STYX

Група се у почетку звала Trademinds, али се то име није допадало ником од њених чланова. Одлучили су да га промене и свако је написао своју листу предлога. На следећој проби прочитани су сви спискови и као потенцијално име једино је остало Стикс (Styx – митска подземна река). „Једноставно – било је једино које нико из поставе није мрзео.

РОК ДАТУМ

29. ЈУЛ 1966.

Боб Дилан је у саобраћајној несрећи, у Вудстоку, савезна држава Њујорк, возећи мотоцикл марке „тријумф" доживео више повреда, поломио врат и повукао се са сцене у потпуну изолацију. Дуго су колале разне приче, од оних да је „гласноговорник" мртав, преко „проверених" вести да је трајни инвалид, до прича о одустајању од певања. Касније се све показало као нетачно.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

AC/DC
Atlantic Records,
Rockefeller Plaza,
New York, N. Y. 10019,
USA

Christopher Cross
c/o Warner Brothers Records
4,E 54th Street,
New York, N. Y. 10019,
USA

DU DU A
Дејан Костић,
Тадеуша Кошћушка 80,
11000 Београд

ВАЖНО ЈЕ ОСТАТИ ЧИТАВ

„За десет година у овом послу научиш да је важно само да останеш читав. Све остало је слатко само у почетку: касније огуглаш и више ништа не примећујеш."

Фил Лајнот (Thin Lizzy)

КАКО САМ ПОЧЕО

МИЛИЋ ВУКАШИНОВИЋ

– Почео сам свирајући по плочама штедњака, а први бубањ имао сам већ у тринаестој години: отац једног мог друга био је ватрогасац, па је имао некакве бубњеве за које сам лично издељао палице од дрва за ложење. Мој старији брат је у то време свирао гитару и једном, када је остао без бубњара, позвао ме је на игранку. Сећам се, свирали су се Шедоузи (Shadows) и после су ми прилазили разни људи и хвалили ме како добро свирам. Нисам имао трему, ваљда сам био исувише млад... Тада сам зарадио и свој први хонорар: пет стотина старих динара. Била је то велика лова у то време: седели смо цело вече и пили за те паре...

Касније сам свирао у Чичцима, затим у трију Мића, Горан и Зоран, онда сам три године провео у Лондону покушавајући да схватим суштину рокенрола. По повратку, свирао сам са Индексима и Бијелим дугметом, да бих 1977. основао Ватрени пољубац, у коме сам прешао на гитару. Био је то мој нови почетак...

РОК ПОЈМОВНИК

Наја (Naya)

Одласком из београдске акустичарске поставе Одисеја, Бранко Сретеновић и Мирослав Глишић одлучили су да не узимају нове музичаре за групу већ да наставе као дует и само позивају своје колеге као испомоћ на дискографским пројектима. Њихов деби албум „Naya" понудио је верзију „белог регеа" која није наишла на значајнији пријем код публике.

Нејкд Ајз (Naked Eyes)

Енглески електронски дуо који чине певач Пит Брн (Pete Byrne) и клавијатуриста Роб Фишер (Rob Fisher). Почели су јуна 1980, али је требало да протекну две године пре него што су маја 1982. потписали уговор за концерн EMI. Већ у септембру исте године изашао им је деби сингл „Always Something There To Remind Me", а од пре неколико месеци власници су и одличног албума једноставно названог „Naked Eyes". Ослањају се на лаке поп мелодије у примамљивим електронским аранжманима.

Ненси Нова (Nancy Nova)

Велика нада британске сцене. Имала је тринаест година када је почела да учи клавир и флауту, али се потом окренула глуми и после три године, на срећу, поново вратила музици. Пре него што је, у исто време кад и Naked Eyes, потписала за EMI, издата су јој два сингла у Француској и Италији, а већ први сингл за EMI био је и велики успех: „Made In Japan" успео је да се домогне и топ листе. Други сингл „No No No" још је успешнији. С обзиром да Ненси добро изгледа, њени видео спотови очекују се са нестрпљењем.

ПОПАЈ
By BUD JAGENDORF

ЈЕСИ Л' ЈЕ ОТКАЧИО?
АХА!

ДРАГИ ПЕРО, ПАШЋЕШ У НЕСВЕСТ КАД ВИДИШ МОЈ УЛОВ!
МА НЕМОЈТЕ МИ РЕЋИ, ГОСПО'ИЦЕ ОЛИВА!

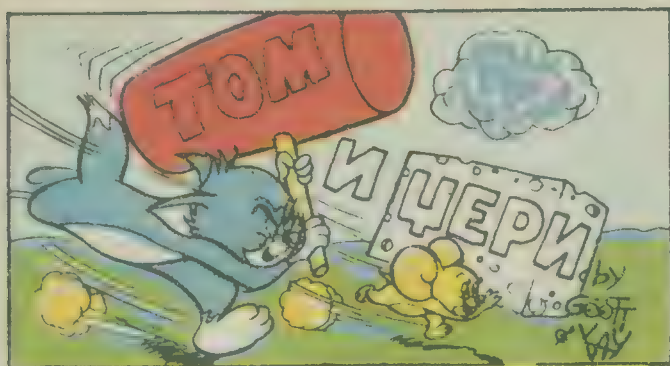

...И ТАКО САМ ПОСТАЛА ПРАВА РИБОЛОВКА!
ТЕШКО МЕНИ...

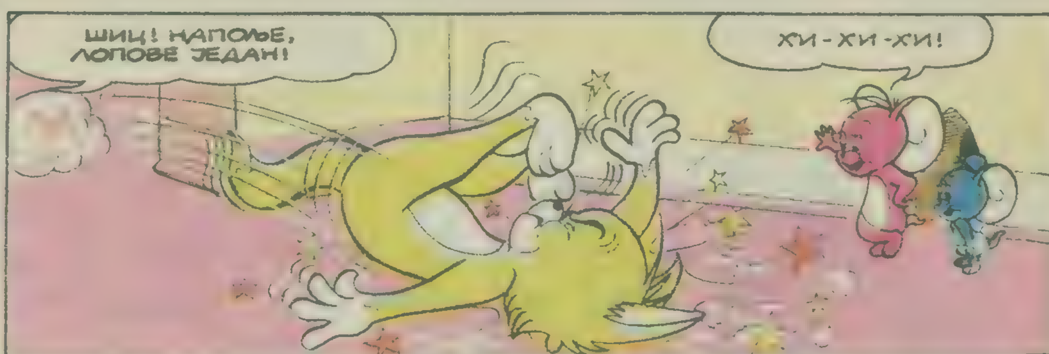

ВИДЕЋЕШ, ПРАВИ ТРОФЕЈНИ ПРИМЕРАК!
МОГУ МИСЛИТИ...

ЕВО ЈЕ!
!
?

ЗАР НИЈЕ ИЗУЗЕТНА?
?

НЕ СХВАТАМ ШТОС...
ПА ...НИСАМ ИМАО СРЦА ДА ЈОЈ КАЖЕМ ДА НИЈЕ УЛОВИЛА НИШТА И ДА ЈОЈ ЈЕ ТО МАМАЦ!

ТОМ
И ЏЕРИ

ШИЦ! НАПОЉЕ, ЛОПОВЕ ЈЕДАН!
ХИ-ХИ-ХИ!

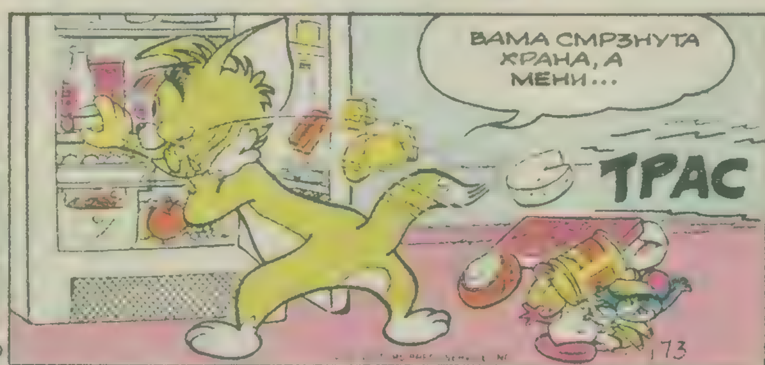

ОПЕТ СИ НЕШТО ТРКЕЉИСАО ПО ФРИЖИДЕРУ, ЏЕРИ?
ПИЛЕЋИ БАТАК НИЈЕ ТРКЕЉИСАЊЕ!

АЛИ, МИ ЗНАМО КАКО СЕ ОВО ОТВАРА!
ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА НАВАЛИМ НА СИР!

ТОМЕ, СТАРИ ДРУЖЕ, ХАЈДЕ ДА СЕ УДРУЖИМО!

МИ ЋЕМО ОТВОРИТИ КАТАНАЦ, А ТИ ЋЕШ ДА НАМ ДОХВАТИШ ХРАНУ!
ДОГОВОРЕНО!

ПОЖУРИТЕ, ЦРКАВАМ ОД ГЛАДИ!

ВАМА СМРЗНУТА ХРАНА, А МЕНИ...
ТРАС

ПОРУКА

„НАЈЗАД ЈЕДНО ВЕЧЕ КОД КУЋЕ", ОБЕЋАО ЈЕ СЕБИ И СВОМ КОЛЕГИ ИНСПЕКТОР БРАНКО ЈЕЛИЋ. У ТОМ ЧАСУ НИЈЕ ЗНАО ДА СЕ СЛУЧАЈ КОЈИ СУ УПРАВО ВОДИЛИ ПРИМИЧЕ КРАЈУ.

Вентилатор је зујао и споро покретао врео ваздух.

– Каква врућина! – уздисао је инспектор Бранко Јелић док му се зној у потоцима сливао низ врат.

– Богами, ако се овако настави, ти ћеш се за неки дан преполовити – тобож се забринуо његов вршњак и колега Јосип Матушић.

– Можда ћу се ја и преполовити али ће ме бар бити. А тебе... Да ти није то мало одела што носиш, лебдео би канцеларијом као лист – одвратио је Бранко.

И заиста, Јосип је био тако мршав да су кошуља и панталоне просто висиле на њему. Међутим, та мршавост чинила га је младоликим: Бранко је изгледао старији од њега бар десетак година.

Јосип се таман спремао да узврати „ударац", кад се Бранко нагло уозбиљио.

– Слушај – рекао је – овог тренутка пала ми је на памет страшна идеја: водићу те вечерас на утакмицу!

– Да теби ова врућина није ударила у главу, па си решио да идеш у гужву? – сумњичаво је запитао Јосип коме је било добро познато да Бранко не мари много за фудбал.

– Извини, али утакмица може да се гледа и код куће а и да се попије нешто хладно. После ње, у десет, има неки „кримић". Ако ти се не буде спавало, можемо да погледамо како наше америчке колеге излазе на крај с лоповима.

– Идеја ти није лоша – сложио се Јосип а онда задубио у папире пред собом: били су то извештаји о кретању двојице странаца који су у земљу унели већу количину дроге.

„Туристички представници"

У град су стигли малим аутобусом турске регистрације и сместили се у једном од најбољих хотела. Највећи део времена проводили су у шетњи и разгледању знаменитости, што је, с обзиром да су рекли да су представници једне туристичке агенције и да су дошли да склопе неке аранжмане, била најприроднија ствар на свету. У контакт још ни са ким нису ступали. Мада нису знали да их прате, били су веома опрезни.

Око 5 часова по подне зазвонио је телефон на Бранковом столу. По изразу лица који је имао док је слушао саговорника, Јосипу је било јасно да се догађа нешто важно.

– Изгледа да су стигли и купци – рекао је чим је завршио разговор. – Сад треба удвостручити пажњу јер до предаје дроге може доћи свакога часа.

– Може, али исто тако није немогуће да се то догоди и за десетак дана. И кад ништа не сумњају они су и те како опрезни а пошто се у овом случају ради о већој количини за коју ће на Западу добити милионе долара, сигурно је да ће предузети све мере предострожности – размишљао је гласно Јосип.

– У праву си – сложио се Бранко. – Ни један једини тренутак не смемо их испустити из вида јер... – застао је усред реченице и загледао се кроз прозор. – Изгледа, биће кише. Судећи по овим црним облацима, предстоји нам пљусак.

Само неколико тренутака касније почела је киша. Лила је као из кабла тако да су морали да затворе прозоре. У канцеларији је постало још спарније. Око седам поново је зазвонио телефон: овог пута на Јосиповом столу.

– Кренуло је! – добацио је Бранку покривши за тренутак шаком микрофон телефона.

Док ми лупамо главу...

– Купци су успоставили контакт са продавцима. Послали су им по неком дечаку карте за утакмицу и поруку која је врло кратка: „Наћи ћемо се у 21 час на стадиону, тачно пред почетак утакмице". – пренео је свом пуначком колеги Јосип оно што је управо сазнао.

– Е, баш свашта – љутнуо се овај. – Док ми овде седимо и разбијамо главу претпоставкама кад ће се извршити предаја дроге, они се безбрижно шетају по граду а ево сад иду и на утакмицу. Па то је, брате, да човек пресвисне... Не би ме изненадило да у суботу скокну до Дубровника на викенд, тек да се освеже у морској води. Хеј, па ти ме уопште не слушаш! – узвикнуо је поставши тек у том тренутку свестан да је његов друг само физички присутан.

– Вечерас ћемо у акцију! – замишљено је рекао Јосип а онда се тренуо и журно устао.

– Каква акција, човече, шта је теби? – зачудио се Бранко.

– Она на коју смо чекали – био је кратак Јосип.

Неколико минута пре девет Бранко и Јосип су седели у аутомобилу на паркингу испред хотела у којем су странци били смештени. Десетак метара даље мали аутобус: чинило се да у њему нема никог.

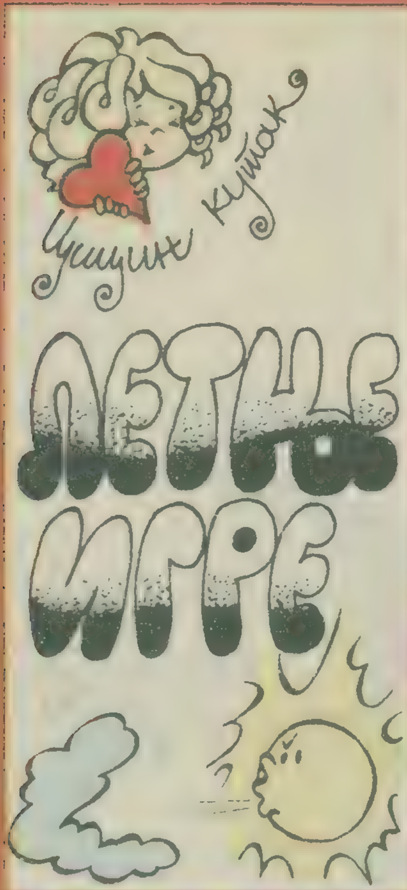
У међувремену киша је престала. Заостале барице воде пресијавале су се на неонској светлости. На самом паркингу било је тихо: једина бука долазила је из оближњих зграда чији су станари с узбуђењем пратили утакмицу. Одједном, на паркинг је великом брзином улетео црни кадет и кренуо право према паркираним аутобусима. Као што су Бранко и Јосип очекивали, зауставио се иза оног са турском регистрацијом. Возач је искључио мотор: неколико тренутака није се ништа дешавало а тада су се отворила задња врата аутобуса и једна прилика је склизнула у мрак.

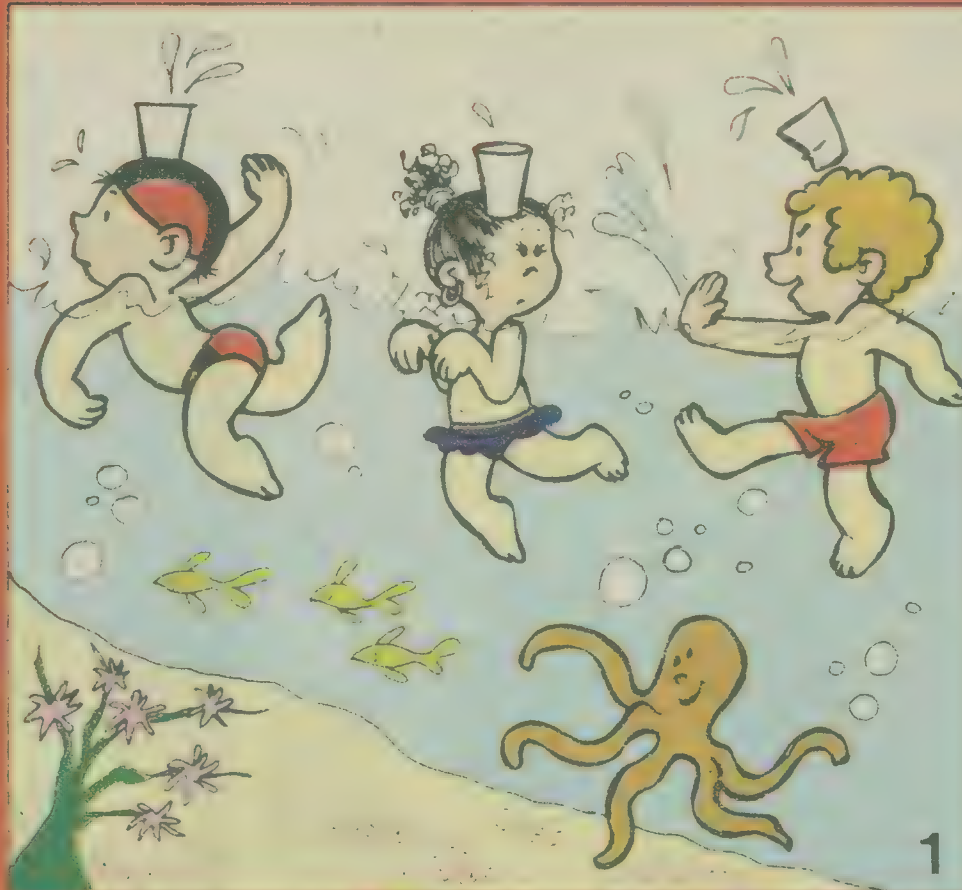

Са места на којем су се налазили Бранко и Јосип нису могли да утврде који је од двојице „туристичких представника" био у питању јер најближа светиљка није радила. Затим су се отворила и врата на аутомобилу и из њега је изишло четворо људи. Без иједне речи, преузимали су пакете које им је додавао човек из аутобуса. Више није имало шта да се чека: Јосип је дао знак и затим се све одиграло веома брзо. Изненађени криминалци нису стигли да пруже никакав отпор. Један од њих покушао је да побегне, али је ухваћен у суседној улици.

– Још ћемо стићи на време да погледамо филм – рекао је Бранко Јосипу док су криминалцима стављали лисице на руке.

Знате ли шта је навело инспектора Јосипа на помисао да ће се предаја дроге извршити баш те вечери? Да ли сте погодили, проверите у решењу на страницама „Мале поште".

1. ВОДОНОШЕ – морска игра. У игри може да учествује колико хоће играча, најмање двоје. Што има више играча игра је интересантнија. Сваки играч треба да има своју кофицу и пластичну чашу од киселог млека. Правило игре је једноставно, кофице се ставе на песак, десетак метара од мора и то тако да све буду на истом растојању од воде. Сваки играч стане поред своје кофице и на дати знак са чашом у руци потрчи ка мору. По договору се означи докле треба пливати, ако нема згодне ознаке у води (на пример нека стена), један од играча у том кругу не учествује у игри него као контролор пливуцка у води дуж оне линије докле треба пливати. Кад се доплива до означеног места, ту се захвати вода у чашу, чаша се стави на главу и плива ка обали. Кад играч дохвати обалу, скида чашу са главе и трчи да напуни кантицу. Ако чашу проспе у води, мора да се врати на означено место у води да је напуни. Трка се понавља три пута. Ко стигне први (ово важи за сваки круг посебно) добија 3 поена, други два, трећи 1. – Онај ко на крају има највише воде добија 5 поена, други 4, трећи три. Побеђује ко сакупи највише поена.

2. ПЉАЧКАШ КАРАВАНА – ливадска игра. Игра се на трави и то кад је сува тако да се може ваљати по њој. Треба да има најмање четири играча, а може и више. Што је више играча, игра је занимљивија. Један играч је пљачкаш, остали су каравански. Одреди се предмет величине кутије за цигарете (може бити камен, кутија марама) и он представља „благо". Један од караванаца га сакрије, рецимо, у џеп, кошуљу, чарапу, негде одакле га је лако извући. Све караванције легну да спавају, а пљачкаш иде од једног до другог и тражи „благо". Ако бандит нађе благо, брзо трчи ка унапред договореном месту да спусти „благо", а остали га спречавају. Један од играча за то време броји наглас до тридесет (ова цифра може бити мања или већа – што зависи колико је далеко наведено место) и ако за то време пљачкаш не спусти „благо" где треба, оно је пропало. Док пљачкаш тражи благо, онај играч који има благо може да се прикраде назначеном месту, спусти благо и тако је пљачкаш опет награбусио. Ако пљачкаш примети овог, има право да га јури и спречи да дође до циља и да му отме благо, при чему се почиње да броји од кад потрчи пљачкаш. Караванције могу да се договоре, па да се један који нема благо претвара као да га има и крене ка циљу, па да пљачкаш потрчи за њиме, а онда други да однесе „благо".

3. ТЕТКА ПЕРСА – дворишна игра. У овој игри могу учествовати два или више играча, што више, то боље. Потребно је накупити што више каменчића, могу да послуже и други предмети, нпр. гранчице, цветићи, кутије, кликери и сл. Један играч је тетка Перса која ратује с децом, а остали су деца. Деца поседају на једну ограду, а на другу, преко пута ставе се предмети, предмета треба да има толико да на сваког играча дође по четири до пет комада. Ако у вашем дворишту нема згодне ограде за седење, нацртајте правоугаонике у којима ћете седети, и правоугаонике у којима ће се налазити предмети. Ови предмети су ствари које је тетка Перса отела деци и оне сад покушавају да их поврате. Играч који изиграва тетка Персу шпарта између играча – деце и предмета, а деца један по један кад они сматрају за згодно полећу према месту где су предмети. Ако га тетка Перса ухвати при томе претрчавању – испада из игре. Када дохвати предмет, дете има право да се задржи седећи на огради или у нацртаном правоугаонику и тетка Перса му не може ништа. Али оно мора да се врати, а да га Перса не ухвати. Ако га Перса у повратку ухвати, одузима му предмет, али он остаје да игра даље. Ако успе да побегне са предметом, тај предмет је враћен дефинитивно деци. На крају побеђују или деца или Перса, зависи од тога ко је сакупио више предмета.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Стивн Тол

Звуци из далеког свемира опет су почели, различити по јачини, тону, дужини и боји. Екипа елитних научника са Земље, окупљена на нашем броду „Арчибалд", који већ деценијама кружи свемиром на путу откривања нових планета, огуглала на све што је ново и непознато, ипак није могла а да не застане и поново саслуша музику. Већ месец дана заокупљали су нас гласови или можда инструменти који су продирали кроз снажне звучнике нашег брода долазећи незнано одакле у тачним размацима од 14 часова и три минута и трајали сваки пут тачно десет минута. Нисмо знали одакле долазе , нисмо могли да одредимо координате, па чак ни општи смер сазвежђа са којега је „Музика сфера", како смо је назвали, упућивана.

– Несрећни су, и уплашени... сами – сматрала је Линди, водећи земаљски геолог. – Траже помоћ... сигурна сам, осећам... Ми смо им потребни и то хитно.

У трпезарију је ушетала Урсула, неког попут ње свакако не бисте очекивали да видите на једном истраживачком свемирском броду Урсула је била сликарка седе косе, огрнута неким безобличним шаловима и вечно заокупљена визијама свемира које је преносила на платно у свом истуреном стакленом клобуку. Била је генијална, скоро видовита. Њене слике су често представљале оно што бисмо касније сами открили на планетама на које смо се спуштали. Сви смо је ценили, а поготово наш вођа експедиције, одмерени, искусни, елегантни капетан др Расмунсен.

– Дођи нешто да ти покажем – рече ми Урсула. Отишли смо у њен атеље. Огромно платно са обрисима Великог медведа следило је тачно све познате и уобичајене распореде, осим једног чвора на репу.

– Зашто чвор? – упитах.

– Не знам, али, некако га ту видим, ту припада – одврати сликарка.

– Покажи то Расмунсену вечерас.

– Свакако. Можда после свечане вечере.

Сваке прве суботе у месецу цела посада је присуствовала свечаној вечери у капетановим раскошно намештеним трпезаријама и салонима. По распореду научника за столом закључио сам прво да је др Расмунсен већ видео слику и, друго, да се спрема да следи њен правац.

Уз француски коњак којим смо завршавали вечеру, Расмунсен поче:

– Драге колеге, сада бих желео да погледате још једно ремек дело сликарског генија.

Унели су слику. Настао је тајац. Сви су одмах схватили о чему се ради.

– Кренућемо – мирно је објавио Расмунсен. – Знам да сматрате да је одлука одважна јер немамо никаквог опипљивог доказа да Музика сфера стиже са репа Великог медведа. Послао сам ипак поруку Свемирској Команди и мој захтев за полазак је одобрен.

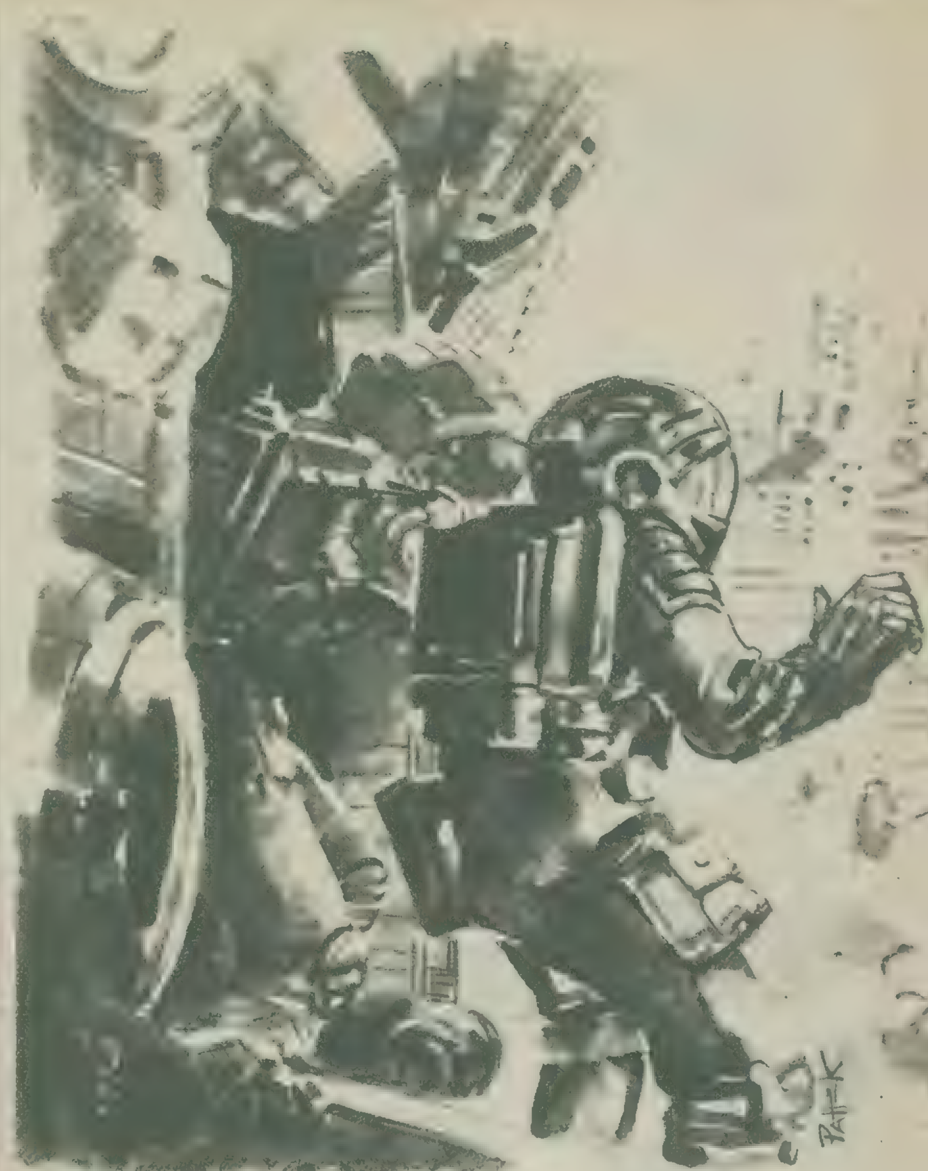
Аплауз је пропратио капетанов љубазни наклон који је означио да је вечера завршена и да је време да се припремимо за сутрашњи пренос брода ултразвуком кроз свемир.

Што смо се више приближавали Урсулином замишљеном чвору „Музичка сфера" се појачавала. Били смо на правом путу. Нервозно смо посматрали екране, док су наши астрономи радили пуном паром вршећи потребна истраживања. Звуци су долазили из система који засад није постојао ни на картама ни у описима многобројних сазвежђа.

Глас др Расмунсена се најзад зачуо са свих бродских звучника:

– Молим пажњу целе посаде. Ово је сажет извештај: Сунце Мизар А-1 се налази у нестабилном стању, на ивици ерупције, која ће настати за 33 земаљска часа. Оно има само једну планету. Др Фрост је сакупио све потребне податке о њој, од којих су најважнији да је знатно већа од Земље, да има сличну атмосферу, као и сложен живот. Музика долази са те планете. Приликом ерупције сунца и планета ће нестати.

Колике године јуримо свемиром, мислио сам да би негде наишли на живот сличан или различит од нашег. Сада смо овде, жива бића постоје, али су пред уништењем. Био сам дубоко потресен и узбуђен као уосталом и сви на броду.

МЕДВЕД СА ЧВОРОМ НА РЕПУ

ПОГЛЕДАЈТЕ ОВИХ ДЕСЕТ СРЕБРНИХ КУТИЈА... ОНИ ЖЕЛЕ ДА ПОКУШАМО ДА СЕ ЊИХОВА ВРСТА ПРОДУЖИ НА ЗЕМЉИ.

– Наставићемо са спуштањем. Радијација је јака, али не таква да би продрла кроз бродски оклоп или наша свемирска одела. Ако се музика не производи аутоматски, живот још постоји на планети. Сви сте вероватно приметили одлучујућу промену у последњем одашиљању звука, одређену непогрешиву дефинитивност њихове поруке. Они се спремају за крај. Ево, сада видите планету на екранима. Молим да се сви припреме за своје задатке. То би било све. Хвала на пажњи.

– Да ли су још живи – питала је.

– Вероватно да јесу – одговорио сам – иако нису открили начин да полете свемиром, претпостављам да су у много чему веома далеко стигли, рецимо, у техници одашиљања звука на огромне раздаљине.

– Можда су они биљке.

– Сумњам. Ипак, зар није могуће да покушају да нам отму брод да би се спасли, а нас оставе на планети која ће нестати.

– Не верујем – рече Линди одлучно. – У њиховој музици се осећа доброта.

Приближавали смо се надлећући зеленило простране долине. Угледали смо путеве, мостове и чудне округласте грађевине. Нигде није постојао ниједан угао, све је било обло и заокружено. Тада смо угледали комплекс трансмитера. Само због тог призора било је вредно проћи кроз Ултразастор светлосних година и доћи овамо. Дизао се у непрегледним нивоима разнобојних купола наслоњених једна на другу на први поглед на веома несигуран начин, готово се не додирујући. Из даљине је личио на гигантску лепезу или фазанов реп.

Опет се зачуо Расмунсенов миран глас. Порука је била једноставна:

– Ово је свемирски брод са Соларног система удаљеног 88 светлосних година од вашег. Стигли смо на ваш позив. Знамо у каквом је стању ваше Сунце. Желимо да се састанемо са вама ако је то могуће. Молим вас, одговорите нам.

Владала је тишина. У међувремену смо се лагано спустили на зелено тло.

Три еколога и ја први смо кренули. Заштитна одела су нам сметала, али смо их морали носити јер је радијација била сувише јака.

Први сам их приметио: велика овална врата на оближњој грађевини су се лагано отворила, а из њих су кренула јајаста возила котрљајући се једно за другим у правилним редовима према нама и „Арчибалду". Било их је на стотине. Нас четворица смо застали да их сачекамо. Да ли су то возила или бића са планете, питао сам се. Ускоро се неколицина заустави, горњи део возила се отклопи и из њих изађоше овална бића прекривена разнобојним сјајним и лепршавим тракама које су се кретале у одмереном ритму и са вероватно одређеним значењем. Зачули смо познате звуке, сличне флаути, пријатне, љубазне и свечане. Изгледа да су нас сачекивали добродошлицом, на очигледно уљудан и свечан начин.

Поклонио сам им се и рекао што мекшим гласом да их не бих уплашио:

– Хвала вам поштовани пријатељи. Знамо да сте у веома тешкој ситуацији и желели бисмо да вам помогнемо, ако је то икако могуће.

Одговорио ми је звук који је одражавао дубоку тугу и забринутост, али у исто време и смиреност. Нисам знао шта да кажем, али ми паде на памет идеја коју саопштих др Расмунсену преко интерфона:

– Нека Линди нешто отпева. Можда ће то боље разумети.

Ускоро зачу се пријатан Линдин глас праћен гитаром, певала је једну стару баладу. Настало је узбуђено комешање и још десетак јајасних прилика изашло је из својих возила.

– Надам се да им нисам обећала нешто што не можемо испунити – прошапута Линди кад је завршила. После неколико измењаних музичких порука, њихове траке почеше да показују на брод, а затим на њихов трансмитер. Схватили смо да би желели да виде нашу летелицу, а да они нама покажу своје достигнуће.

Др Расмунсен је размишљао.

– Опасно је пустити их унутра – нисам могао да се уздржим а да не кажем. Ипак, капетанова одлука била је јасна:

– Уведите их на брод!

Настао је тајац. Полако сам им показао руком према броду. Одмах су схватили и уз весело пискутаво звиждање кренули за мном котрљајући се. Озбиљно су разгледали инструменте, сале за научна истраживања, наше апартмане и стално нешто певушили. Линди им је на крају пришла и одсвирала мелодију на гитари.

– Не знам шта им говорим, али осећам да их је музика потресла – рекла је док смо се сви окупили око седам овалних бића.

Покушавали су нешто да нам објасне. Један по један су звиждали, шумели, певушили. Нисмо могли никако да схватимо. Најзад, један се издвоји, изгледа њихов вођа, приђе екрану, прво упери траке према њему, а затим према кабинетима са банком података наших истраживања.

– Знам! – повика Линди. – Хоће да нам оставе своју историју. Они ће нестати, али желе да свемир зна да су постојали, живели, много постигли и уживали у веку који је законима универзума предвиђен сваком сунцу и пратећој планети. Они једноставно не желе да буду заборављени.

Линди је била у праву. Напољу су већ стајали поређани метални ковчези. Сумњичаво сам отворио један: колутови трака уредно поређаних сачињавали су „Музику сфера", која је причала њихову историју. Једног дана на Земљи, биће прочитане и преведене на нама разумљив језик. Тада ћемо знати много више о њиховом свету.

Велико пулсирајуће сунце откуцавало је у међувремену последње сате свог и њиховог постојања.

Када је све било утоварено, опет је настало комешање. Још нешто су желели да нам објасне.

– Можда хоће да се укрцају на брод – опет рекох са зебњом.

– Не, не... – мрмљала је Линди. – Они желе нешто много важније... они су се спремили за нестанак, али још нешто од нас очекују... Шта ли је то?

Др Расмунсен их је пажљиво посматрао, па после извесног времена рече:

– Мислим да схватам... њихова атмосфера је иста као Земљина, сила гравитације такође, вегетација слична... то су све подаци које су од нас добили. Погледајте ових десет сребрних кутија које стоје пред улазом... Личе на кућице за жива бића... за њих, само у мањем облику... Па да! Они желе да покушамо да се њихова врста продужи на Земљи!

Прихватили смо кутије. Др Расмунсен је био у праву. Са подацима о њима које је требало дешифровати, знаћемо како да одгајимо њихову децу и комуницирамо са њима. У сваком случају вредело је покушати и са њиховог тако и са нашег становишта.

Тада опет поче дубока, мека, опојна музика, која нас без речи опомену да је време да одемо. „Арчибалд" се уздигао, док нас је музика пратила у стопу.

Још пет минута, још три секунде... Мизар А-1 је експлодирао. Музика је престала.

Линди је плакала.

Почели смо да се спремамо за даноноћни рад на истраживању трака које ће нам открити начин живота тек несталих да бисмо могли да одржимо животе оних који су нам поверени на чување.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	УПРТЉАТИ НЕЧИМ МАСНИМ	ФИЛМ ХАЈРУДИНА КРВАВЦА	ЗНАК ЗА ПОЧЕТАК ТРКЕ	ЗНАК ЗА ТАНТАЛ	ГРАД У ТУРСКОЈ	МУЗИЧКА КОМПОЗИЦИЈА	РИМСКА БОГИЊА СРЦБЕ
ОДРЖАТИ СЕ, САЧУВАТИ ЖИВОТ							
БОРАЦ С БИКОВИМА							
ВРСТА ПАПАГАЈА				ЛУКА У ИЗРАЕЛУ / КРВНИ СУД			
ДЕО КЊИГЕ							САСЛУШАВАЊЕ
ТРЕПТАТИ							
ПРЕДЛОГ			"ТОНА" / МЕРА ЗА ТЕЧНОСТ		ПРВАК / ПРИЛОГ УЗ ЈЕЛО		
ФИЛОЗОФ ИЗ МИЛЕТА / "МЕГА"						"ПИКО" / ВРСТА ПАСУЉА	
▼ ▸							
ПОСТАВИТИ МИНЕ	ВРСТА БОДЕЖА, КАМА / ОСТВЕ						
ИСКУПИТИ ГРЕХ КАЈАЊЕМ							
ГРАД У СССР							
ЗНАК ЗА ТЕЛУР / ЗНАК ЗА ЊУТН			КОЈИ ЈЕ КАО КАТРАН	ГЛУМИЦА ГАРДНЕР / УБОЈНО СРЕДСТВО			
▼ ▸					А. Њ. / МУДАР, ПАМЕТАН		
НИЗАНО	КОЧИЈЕ / АКАДЕМСКИ СТЕПЕН (мн.)						
ОЗНАКА ВРЕМЕНА						ТИЊАЈУЋИ	БИЛО КАКАВ
ОДБРАНИТИ СЕ ОД НЕЧЕГА							
ЖЛЕЗДА У ЖДРЕЛУ, МАНДУЛА							
ИМЕ ХАРМОНИКАША ЖИВКОВИЋА					Њ. А. / ДРВЕНИ ЧЕКИЋ		
РЕКА У СССР				ВРСТА ГОВЕДА / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			
РАЗВОД БРАКА							
"ИСТОК"		КОСМОНАУТ ГЕРМАН					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: огромно, премлад, наплата, обратан, к, идила, резити, „Иманите", ЛП, а, Ер, цис, сто, Ирена, иверак, ојарити, сасе, 1, Талес, пролити, липарит, гонич, школь, чар, ир, март, кошарка. азот, ањ.

КАКО ДА СЕ НЕ ПРЕВРНЕТЕ

Једног јулског дана, професор Факултета за физичку културу у Београду Жика Живановић, добио је задатак да пошаље телеграм. Чудна ли чуда, прошета човек до поште, попуни формулар, преда службеници на шалтеру и – готово. Шта ту има! Ништа, дабоме, ако сте у граду. Али, професор се налазио у спортском логору, удаљеном пет километара од најближег насеља а једини пут до њега водио је – водом. Као дружељубив човек одлучио је да радост „изласка у цивилизацију" подели са неким од студената: избор је пао на Мирка Чавића. Тако су професор у студент сели у чамац, латили се весала и стигли у Перућац. Најпре су предали телеграм а онда кренули да изврше и остала задужења и у томе их је ухватила ноћ. Како су „прескочили" ручак, сратили су да вечерају али на своје другове у „дивљини" нису заборавили: за њих су наручили седамдесетак ћевапа. са два препуна тањира сишли су до

чамца и ту их је чекало изненађење: весала нигде. Да ли их је, непричвршћене, однела вода или их је неко „позајмио", за нашу причу и није важно. Тек, поставило се питање, како се вратити у логор. веслати рукама се није могло а ветар, као у инат ни да пирне. Али, дифовци не би били то што јесу да нису домишљати: изручили су ћевапе на прамац и завеслали – тањирима. О томе да им је за један километар требао пун сат, нећемо. нећемо ни о томе да су потребну енергију црпли из ћевапа на прамцу (кад су после пет сати веслања коначно стигли у логор, није више било ниједног), рећи ћемо само да је студент Мирко Чавић тако савладао технику веслања да га сада сваког лета позивају да своја искуства преноси млађима. Наравно, наставно средство му је чамац са веслима.

Мада занимљива, ову технику веслања тањирима ипак вам не препоручујемо. Боље је да се определите за начин који предлаже Миша Станић, наш некадашњи државни репрезентативац и савезни тренер иначе, професор већ поменутог факултета: научите да возите кајак. Ево шта мајстор за кајак каже.

– Ради што успешнијег савлађивања технике веслања у кајаку на мирним водма, треба пре свега знати како се хвата весло. Правилно ћете га држати ако га ставите на главу и ухватите тако да вам подлактица и надлактица чине прав угао.Како кајак има специфично лептир весло веома је важно и научити како се окреће: то се ради једном руком док се другом држи. Ако сте ово савладали, можете да пређете на вежбе на клупи која од тла треба да буде одигнута 50 cm. На њој ћете стећи, уз помоћ тренера наравно, прве представе о веслању, о томе како се седи, како се држе ноге. Ту, на сувом, треба научити да вам доња рука пре урањавања весла у воду буде опружена а горња да се налази у висини очију. кашику иначе треба заронити само до врата весла, затим је вући на истој дубини и кад дође до кука вадити је из воде. После ове, долази вежба на дасци која је на површини воде али причвршћена. На њој треба применити све оно што се научило на клупи, али при том користите весло са уском кашиком. тек пошто сте прошли све ово,можете да седнете у кајак који ће, за сваки случај, држати тренер. сада ћете први пут осетити шта значи сести у једно овакво пловило односно осетити колико је кајак нестабилан. кад научите да одржавате равнотежу, време је и да осетите како се кајак креће: за почетак најбоље је да то искуство стекнете седећи на предњем седишту двоседа док се иза вас налази искусни кајакаш који ће на време исправити ваше грешке и спасти вас непотребног купања. Следећи корак, начинићете сами, у једноседу.

Ако сте кајакаш почетник, најбоље је да вам у ношењу кајака помогну друг или другарица. Али ако нема никог, ставите га на раме и придржавајте једном руком док ћете другом носити весло. Пре тога, неизоставно се окупајте јер ћете тако осетити температуру воде и избећи непријатна изненађења.

Пошто кајак спустите у воду, гурните га до дубине која ће досезати нешто испод вашег колена. Учините ли друкчије и седнете у кајак док је у плићој води, он ће „лећи" на дно и од веслања нема ништа.

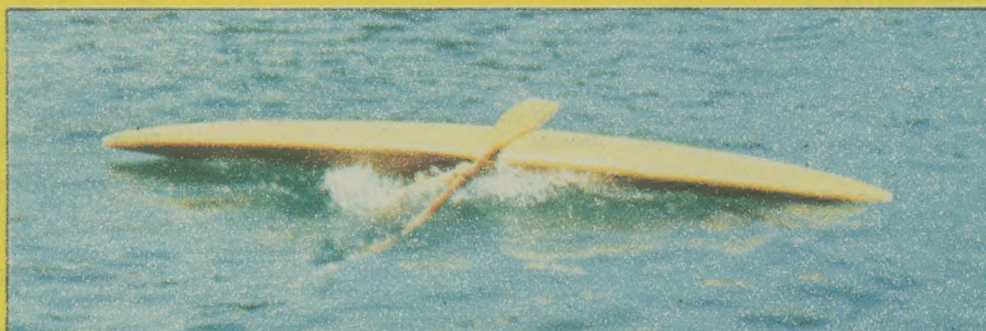
За улазак у кајак веома је важно створити чврст ослонац а то се ради тако што се један крај весла, и то испупченим делом кашике, ослони на земљу а дршка на валобран. Уколико сте на мирним водама, весло се поставља испред валобрана а на брзим водама иза њега. Пошто имате ослонац, у кајак најпре увлачите ногу која је ближа њему и то опружену у колену ако сте на брзим водама. После тога пажљиво увлачите и другу. Ако сте на мирним водама, ноге ћете раширити у колену и одупрети о палубу. Но, без обзира на којим сте водама, не смете леђима да се ослањате на валобран.

Поред ове, такозване плат технике, постоје и друге али оне се примењују на такмичењима. Треба знати још и то да приликом сваког окретања, чамац треба нагнути на ону страну на коју желите да скренете.

Пошто сте се сместили и у међувремену се нисте преврнули, навуците „шприц деку" која ће спречити улажење воде у чамац.

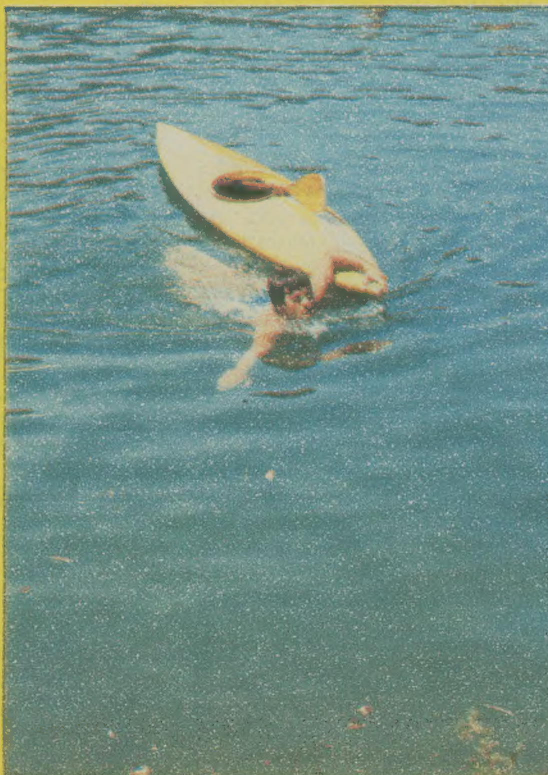
У случају превртања на брзим водама треба знати да се из кајака мало теже излази и да је веома важно да се што пре ухватите за чамац и дохватите весло.

Уколико се на мирној води преврнете кајаком који је иначе намењен мирним водама, треба да га вратите у нормалан положај и то морате да учините врло брзо јер ће се иначе напунити водом.

Ако хоћете да окренете, рецимо, улево, избаците весло на леву страну под углом од 90° у односу на руку и благо гурните весло напред с тим што горња ивица кашике треба да буде 5 cm одигнута од површине воде. При окретању улево треба снажније веслати десном руком.

Пошто сте чамац окренули и у њега убацили весло, ухватите се за прамац или крму али се не ослањајте свом тежином на њих (у супротном неизбежно је још једно превртање) и кренитe ка обали. На тај начин не само што вам струја неће однети чамац већ ћете и ви имати извесну сигурност која вам, без обзира што сте добар пливач а такав морате да будете ако желите да се бавите кајакаштвом, неће бити наодмет. Уколико се преврнете кајаком за брзе воде на брзим водама, не треба да га окрећете.

По доласку у плитку воду најбоље је да вам неко помогне у пражњењу чамца. Кајак треба да окренете на бок и равномерно га подижете а затим окренете отвором ка земљи да би се испразнио. Да би из њега изишао и последњи литар воде, наизменично га, као клацкалицу, дижите и спуштајте.

Надамо се да ће вам наши савети помоћи да успешно савладате спорт у којем иначе постижемо врхунске резултате. Да поменемо само да имамо светске и олимпијске прваке у кајаку и кануу као што су Матија Љубек и Милан Јањић.

Текст: О. Вукадиновић
Снимио: Љ. Патрногић

Резултати наградног конкурса

ПОГОДИТЕ ГДЕ ВАС ВОДИМО!

Изненађени смо, верујте нам! Да има десетак хиљада вас који не марите за удобности хотелског смештаја чини нам се просто невероватно, али судећи по дописницама које сте послали тако је. Питање које смо вам поставили заиста није било тешко, па ипак између 10.476 одговора колико је стигло, 132 су била погрешна. Тако један Роберт који има девет година пише да мисли да је камп у који смо вас позвали на Рзаву. Годину дана старија Симка уверена је да је реч о Скрапежу. Близанци из Задра сматрали су да је у питању Крка а један други Роберт – Комарница. Његов имењак из Љубљане написао је да је „дотична" река Влтава а Кочо из Краљева Чехотина. Географија није јача страна ни Браниславу из Ниша: он је нешто побркао па одговорио „Типујем на Бели Дрим!" Наше читатељке Алмира и Радмила вероватно још нису читале Андрића па су поверовале да је реч о Сутјесци и Дунаву. Наравно, и оне су погрешиле. Непријатељска офанзива 1943. збунила је и наше читаоце из Винице, Осијека, Карловца, Кутине, Марибора, Земуна и Београда: сви су они мислили да је у питању Неретва. Било је и оних који су помињали Морачу, Пиву, Јабланицу, Тару, Уну, Лим, Зеленику, Власину. Тачан одговор требало је да гласи – Д Р И Н А.

Међу онима који су тако одговорили и већ отпутовали у камп Факултета за физичку културу из Београда у којем ће провести 7 дана, специјални жири извукао је имена 10 добитника. То су: СТАНИША ПЕТРОВИЋ, професор из Кушиљева, АЛЕКСАНДРА ПОШТИЋ, Обућенска 6, Дубровник, осмогодишњи МИША РАИЧЕВИЋ, Дисова 19, Чачак, ВИОЛЕТА КОЛЕВСКА, Ул. Финска 128 б, насеље Синђелић, Скопље, ШТЕФАН ГРОЗДЕК, Ц. ЈЛА 6, Крањ, ЈАСМИНА ОГЊЕНОВИЋ, Пришникова 23, Љубљана, ЖЕЉКО ПЕКИЋ, Мике Митровића 61, Мајур код Шапца, ЉИЉАНА ПОРЧА, Соње Маринковић 9, Нови Сад, ВЕСЕЛИНКА ПЕЛЕВИЋ, 13. јула 9, Титоград и НИХАД ХОПИЋ, Браће Сујолџића 2 из Травника.

За оне који овог пута нису имали среће „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" припрема нове наградне игре.

ПЛАЧ НЕ ПОМАЖЕ

Имам проблем који ме мучи већ годинама: он заправо и није мој него мојих родитеља. Стално се свађају. Мама стално пребацује тати да се виђа с неким женама. И то слушам из дана у дан, не знам већ ни сама колико дуго. Да све буде још горе, мама често и плаче, чак се и тата једном заплакао. Да ли он заиста ради то за шта га мама оптужује, не знам. Можда и не, можда је, у ствари, мама болесна од онога што се зове љубомора. Иако доста патим, трудим се да то не покажем. Много ми смета и то што због те ситуације не смем никог да доведем у кућу. Шта да радим ако позовем другарицу а они почну да се свађају. Молим те помози ми и реци шта да радим.

ЧИТАТЕЉКА из Београда

Љубомора је један од поремећаја психе, а у којој ће се мери испољити зависи од степена поремећаја. Извесна доза љубоморе је, као што смо већ писали, саставни део сваког односа међу људима и није разлог за забрињавање све док се, наравно, не претера с њом. Што се твојих родитеља тиче, требало би да знају до које мере ти патиш због њихових поремећених односа, па да помоћ затраже од пријатеља, колега или лекара. Сигурно је и да њима није лако, да се и они поприлично муче, пате, па је и то разлог више да им што пре саопштиш шта осећаш. Било би добро да разговараш са татом какве могућности постоје да помогнете мами. Затим обоје разговарајте са њом. Уколико одлучите да се обратите лекару, потражите помоћ неуропсихијатра.

„Х" ЈЕ ЗАЛУТАЛО

Занима ме да ли се Авала некад звала Хавала односно да ли се то „х" временом изгубило?

ЧИТАЛАЦ из Београда

Назив Авала се развио из турске речи Хавале која опет води порекло од арапског hawale што значи препрека, преграда, место или објекат који има пред собом добар видик који доминира околином.

КОЛЕКЦИЈА ЗА ГИНИСА

Имам 30 година а „Забавник" читам од пете. Јављам ти се с молбом да објавиш адресу издавача „Гинисових рекорда" јер имам необичну колекцију која би сасвим сигурно нашла место у овој занимљивој књизи.

**ЉУБИША ТЛАКЕР,
Браће Недића 11/ИВ
Београд**

Адреса коју тражиш је: GUINNESS Superlatives Ltd., 2 Cecil Court, London Road, Enfield, Middlesec.

ЦВАНЦИГ

Из ког времена и које државе је новац чије вам копије шаљем? Желио бих још да знам каква му је нумизматичка вредност.

ЧИТАЛАЦ из Тузле

Копије које си нам послао су са сребрног новца од 20 крајцара, такозваног цванцига, кованог 1770. године у време аустро-угарског цара Јозефа ИИ, сина Франца И и Марије Терезије. Јозеф ИИ је наследио оца 1765. године али је стварно владао тек после мајчине смрти. Сребро од којег је кован новац који и ти поседујеш није квалитетно и нема већу нумизматичку вредност. Највећа цена на коју можеш да рачунаш, под условом да је добро очуван, јесте 200 до 300 динара.

ИМЕНА БРАЋЕ ЈУГОВИЋА

Цијеним твоје препоруке, савјете, те енциклопедијско и друго знање. Зато те овом приликом молим да ми наведеш имена девет Југовића, синови старог Југ-Богдана. Ја сам, покушао да их нађем у народним пјесмама, али нисам успио. Наишао сам само на имена Бошка и Војина.

**ЈАНКО НИНКОВИЋ,
Лењинова 86
Сарајево**

Колико се до данас зна, Југ-Богдан и његових девет синова нису историјске личности већ творевина маште народног певача. Према народној традицији, не само на основу песама које је Вук сакупио и објавио, имена синова старог Југ-Богдана гласе: Бошко, Дамјан, Митар, Момир, Ненад, Никола, Петар, Војин и Стјепан.

НА ИСТУ АДРЕСУ

Редовни сам читалац „Забавника" и видим да повремено објављујете рубрику „Батине које се памте". Да ли бих и ја могла да вам пошаљем прилог и на коју адресу?

**ОЛИВЕРА,
Костолац**

Прилог за било коју рубрику у „Забавнику" послаћеш на исту адресу на које си и писмо с тим што ћеш уместо назнаке за „Малу пошту" ставити „Батине које се памте".

НЕМА ГА НА МАПИ

Молим те да ми одговориш да ли постоји град или насеље на Аљасци по имену Мелиникок. Наиме, из неких извора сазнала сам да је тамо мој стриц који је отишао из земље и последњи пут нам се јавио 1959. из Пољске. Од тада о њему не знамо ништа. Надам се да ћеш ми што скорије одговорити јер ми је то врло важно.

СТУДЕНТКИЊА из Скопља

Морамо да те разочарамо: у Просветином „Великом атласу света" и „Атласу свијета" Југославенског лексикографског завода нисмо успели да пронађемо ниједно место на Аљасци које се зове Мелиникок. Помоћ смо затражили и од Америчког центра у Београду и, мада они поседују мапу свих градова Сједињених Држава који имају преко 1000 становника, нисмо успели да пронађемо Мелиникок.

Али, немој да губиш наду. Обрати се за помоћ Америчком центру у Скопљу, Градски зид, блок ИВ, тел. 224-514, па ће ти и они помоћи. Можда ћеш ипак некако успети да ступиш у контакт са стрицем.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Да је наступио одлучујући тренутак Јосип је схватио кад је сазнао за поруку у којој је писало да купци и продавци дроге треба да се нађу у 21 час на стадиону. Да су заиста хтели да гледају утакмицу, нашли би се сат раније јер се меч завршавао око 22 часа.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Маја Алујевић, 58000 Сплит, Динка Шимуновића 20 – има 10 година, сакупља значке, воли „Зану", навија за „Хајдук" и „Југопластику"

Ватрослав Лисанер, 54000 Осијек, Сунчана 9 – има 14 година, сакупља значке, воли рок и диско-музику

Небојша Станојевић, 18320 Скокобања, Змај Јовина 9 – има 14 година, сакупља значке и маркице

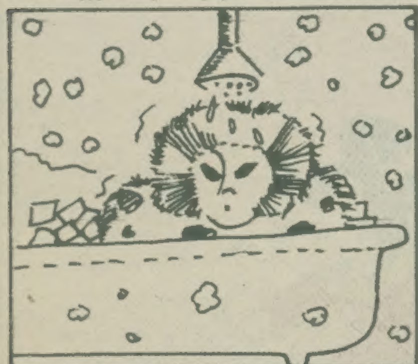
Сања Михајловић, 22000 Сремска Митровица, Пашка Ромца 19 – има 15 година, одговара на свако писмо

ШТО СЕ НЕ БИ КУПАЛИ?

Молим те да ми одговориш да ли се Ескими купају у топлој или хладној води и да ли се уопште купају?

МИЛЕНА ЈОВАНОВИЋ,
Бачка Паланка

Некада смо, и то не тако давно, становали у кућама од блата. Зидали су само најимућнији. О купатилима, нико није ни маштао. Када, бојлер, топла и хладна вода још су нашим бакама и декама звучали као чиста – фантастика. Нама, напротив, као свакодневна ствар на коју чак и не обраћамо пажњу сем ако не нестане вода, а ми баш у том тренутку хоћемо да се окупамо. Е, та свакодневна ствар није свакодневна само за нас: услови живота се не мењају само на нашим географским ширинама – промене се свуда дешавају. Тако ни Ескими нису оно што су били тј. онакви какве их ми замишљамо. А како их то замишљамо зна се: обучене од главе до пете у крзно, са неизбежним своницама које вуче десетак крупних, рундавих паса, дечицом која се осмехују на улазу у игло. Од те по-

мало идиличне слике у нашим главама, у стварности готово да нема ничег. Додуше Ескими и даље носе одела постављена крзном, али уместо санки са псећом запрегом користе моторна возила прилагођена за вожњу по снегу. Куће више не праве од леда већ од – дрвета. А оне су, мање-више, рађене по истим узорима као и оне у којима ми живимо а то значи да се састоје од соба, ходника, кухиње и – купатила. Кад Еским хоће да се окупа, уради исто што и ми: укључи бојлер, загреје купатило, скине се, па у каду. Ни он не изиграва спартанца а над то и уради, добије кијавицу.

ТО, САМО ЈЕФТИНИЈЕ

Прочитала сам негде, не сећам се тачно где, да је неки др Мартин из Пасадене у САД измислио антигравитационе патике за које тврди да спречавају појаву разних обољења и девијација кичме. Интересује ме где бих могао да набавим те патике, и, наравно, колико коштају?

Г. Ј.
Крагујевац

Антигравитациона гимнастика је заиста звучан назив који може да заинтересује и, што је за њеног пропагатора најважније, привуче следбенике (читај, потенцијалне купце). У суштини, она је релативно успео потез једног, без сумње, пословног човека: антигравитациона гимнастика је „проналазак" који је свом изумитељу др Мартину донео који милиончић долара јер је калифорнијски лекар свим

заинтересованима уз вежбе понудио и одговарајућу опрему а њена цена је све сем – мала. Познаваоцу није нимало тешко да из вежби које се препоручују схвати да у њима нема ничег што и до сада није било познато. Има већ много времена откако је један угледни лекар констатовао да код људи „кад би само три минута дневно висили, обољења кичме готово уопште не би постојала". Ово мишљење не треба буквално схватити али треба имати у виду да гимнастичари ни у старости не пате од обољења кичме и то због тога што су се много љуљали и њихали на справама па им је то повремено „одмарало" кичму од сталног притиска пршљенова један на други. Тај принцип „одмарања" је и основа антигравитационе гимнастике др Мартина, па ти зато саветујемо да га примениш али на много јефтинији начин. Све што ти је потребно је нека грана дрвета, вратило, кругови или нешто слично: на њима се њиши и љуљај сваког дана по неколико минута. Ефекат ће бити исти као и да си користно скупу опрему др Мартина.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Неврјдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-92 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

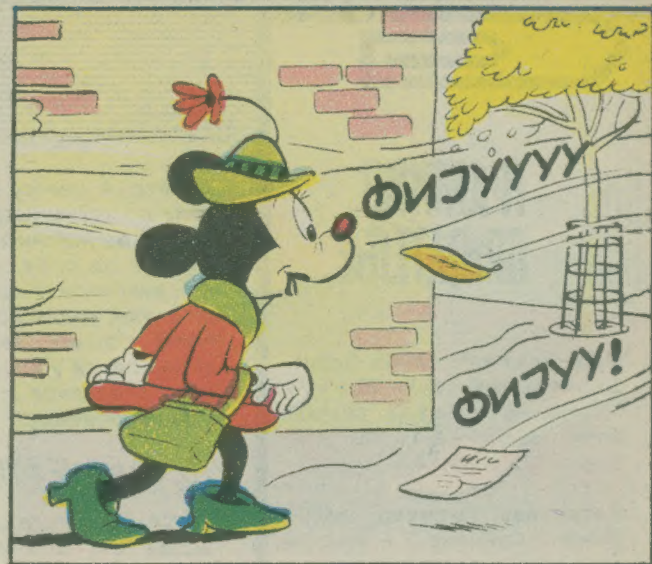
ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

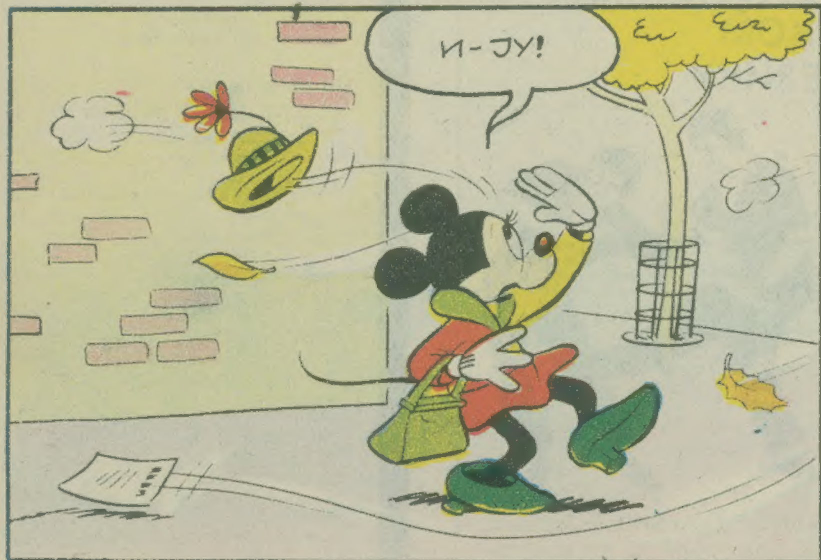
САД	$	35 –
СР НЕМАЧКА	DM	88 –
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75 –
ФРАНЦУСКА	Ffr	248 –
ШВЕДСКА	Skr	255 –

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

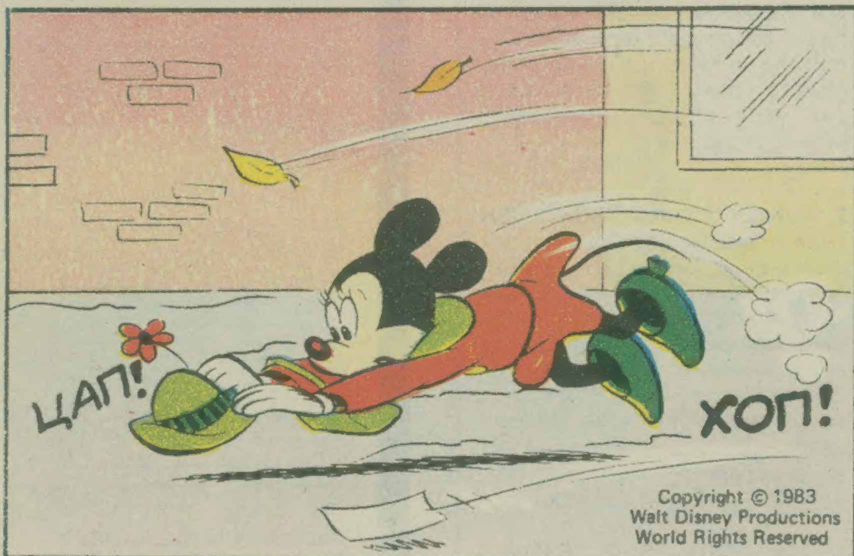

WALT DISNEY
МИКИ

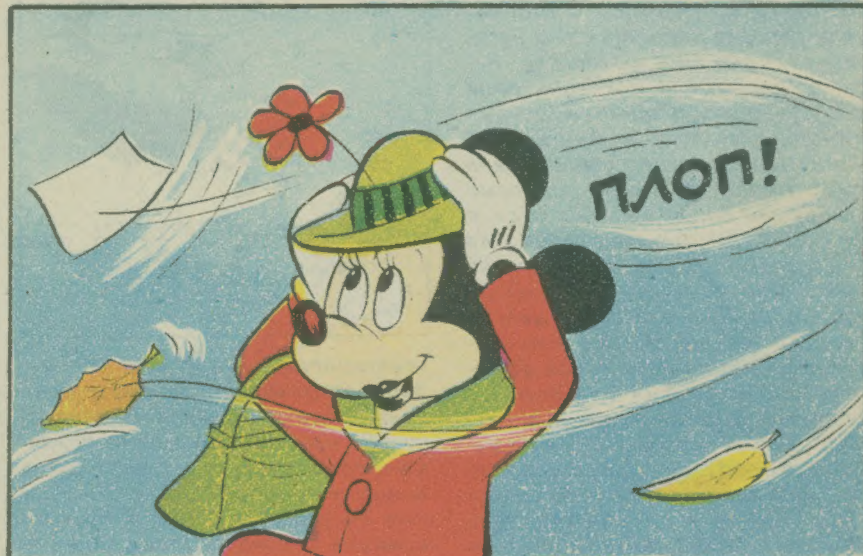

•ШЕШИР
КОД ЗЛАТ
КАЦИГЕ

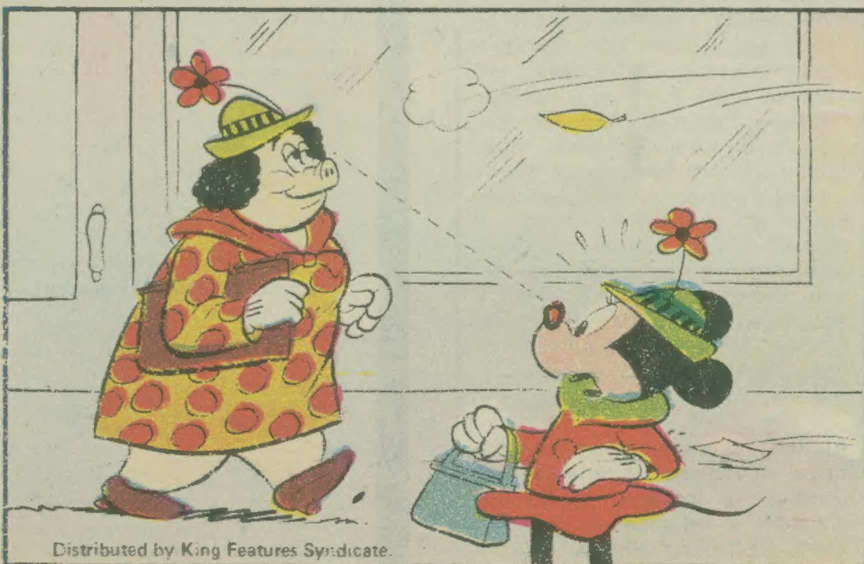

ФИЈУУУУ
ФИЈУУ!

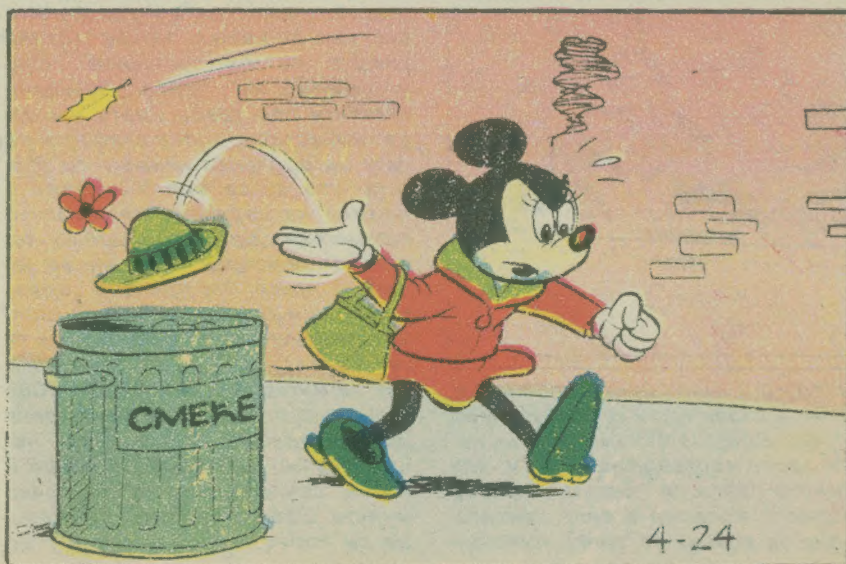

И-ЈУ!

$ $ $ $
ФИЈУУУ!

ЦАП!
ХОП!
Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ПЛОП!

Distributed by King Features Syndicate.

СМЕЋЕ
4-24